

Talousarvio 2025 ja TS 2026-2027

Katja Mäkelä
28.10.2024

Loimaan kaupunki
PL 9, 32201 Loimaa
Ylistaronkatu 36, 32200 Loimaa
Puh. 02 76 110
loimaa.fi
etunimi.sukunimi@loimaa.fi

Käsittely

Kaupunginhallitus 28.10.2024

Kaupunginvaltuusto 11.11.2024

Sisälllys

1. Kaupunginjohtajan katsaus.....	3
2. Loimaa strategia 2022-2025.....	5
3. Yleisosa.....	6
3.1. Yleinen taloudellinen kehitys.....	6
3.2. Loimaan kaupungin talous.....	7
3.3. TE-palvelut kunnille 1.1.2025.....	9
3.4. Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistus 1.1.2026.....	10
3.5. Soten ja pela-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvollisuus 1.1.2027.....	11
3.6. Loimaan taloudellinen kehitys.....	13
3.7. Toiminnan rahoitus.....	16
3.8. Väestö ja työllisyys.....	17
4. Talousarvioesitys.....	21
4.1. Talousarviorakenne ja sitovuus.....	21
4.2. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	23
4.3. Tuloperusteet.....	24
4.4. Menoperusteet.....	26
5. Käyttötalousosa.....	29
5.1. Kaupunginvaltuusto.....	30
5.2. Tarkastuslautakunta.....	30
5.3. Keskusvaalilautakunta.....	31
5.4. Vaikuttajatoimielimet.....	31
5.5. Kaupunginhallitus.....	31
5.6. Sivistyslautakunta.....	46
5.8. Elinympäristölautakunta.....	73
5.8. Loimaan Vesi-liikelaitos.....	92
5.9. Loimaan kaupungin käyttötalous yhteensä.....	106
6 Tuloslaskelmaosa.....	108
7. Rahoitusosa.....	109
8. Investointiosa.....	110
8.1. Investoinnit.....	110
8.2. Hankekohtaiset perustelut.....	115
9. Konsernitavoitteet.....	120
9.1. Loimaan Kaukolämpö Oy.....	120

9.2. Hulmin Huolto Oy.....	123
9.3. Kiinteistö Oy Loimaan Vuokra-asunnot.....	124
9.4. Alastaro-Koti.....	126
9.5. Kehitys Oy Kurittula.....	127
9.6. Kiinteistö Oy Telkantie.....	128

1. Kaupunginjohtajan katsaus

Muutokset jatkuvat

Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva työllisyyspalvelujen siirtyminen valtiolta kunnille on merkittävä talousarviovuoden hallinnollinen ja toiminnallinen muutos. Loimaa toimii vuodesta 2025 alkaen työllisyyspalveluiden tuottajana yhdessä naapurikuntien kanssa osana Turun työllisyysaluetta.

Sosiaali- ja terveystaloudet siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Uudistus kevensi merkittävästi palveluiden järjestämisvastuita ja myös kuntien rahoituspohjaa.

Hyvinvointialue on vuoden 2024 aikana uudistanut alueellisia ja paikallisia palveluja. Julkisen talouden heikon kokonaistilanteen vuoksi hyvinvointialueet joutuvat arvioimaan toimintaansa ja sopeuttamaan alueellisia palvelurakenteita myös vuosina 2025–2027.

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamisessa arvioidaan sosiaali- ja terveystaloudet sekä työ- ja elinkeinopalvelujen muutoksiin liittyvät kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamistarpeet. Uudistuksen oli tarkoitus edetä eduskuntaan keväällä 2025 niin, että lainsäädäntö olisi voimassa 1.1.2026. Uudistus on kuitenkin siirtynyt vuoteen 2027.

Kuntien hyvinvointialueelle vuokraamien toimitilasopimusten siirtymäkauden (2023–2025) päättyessä vuokrattavat tilat on yhtiöitettävä. Muutoksella on merkittävät vaikutukset kuntien talouteen. Yhtiöittämisen valmisteluun ja menettelytapoihin liittyy monia epävarmuuksia mm. markkinavuokratason, tyhjäksi jäävien tilojen, varainsiirtoverojen, alv-palautusvastuiden sekä mahdollisten valtion kompensatiomenettelyjen osalta.

Sosiaali- ja terveystaloudet siirryttyä hyvinvointialueille on kuntien tehtävänä asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Valtionosuusjärjestelmä mukainen hyvinvoinnin edistämisen osuus vuonna 2025 on Loimaalla 314.000 euroa (20 euroa/asukas) ja työpaikkaomavaraisuuskertoimen osuus 216.000 euroa eli yhteensä 530.000 euroa.

Hyvinvointikertomuksen päivittämistä jatketaan ja hyvinvointisuunnitelma on tarkoitus uudistaa ennen valtuustokauden päättymistä keväällä 2025.

Talous ja palvelut

Valtionosuuksien korotukset vuosina 2020–2023 vaikuttivat myönteisesti kuntien talouteen. Sosiaali- ja terveystaloudet siirtyminen hyvinvointialueille kevensi järjestämis- ja rahoitusvastuitamme.

- vuoden 2020 tilikauden ylijäämä oli 7,7 milj. euroa.
- vuoden 2021 tilikauden ylijäämä oli 2,8 milj. euron
- vuoden 2022 tilikauden ylijäämä oli 1,4 milj. euroa

Loimaan veden vuoden 2023 tulos oli mm. korkojen noususta ja vuokravastuiden lisääntymisen vuoksi 0,5 milj. euroa alijäämäinen. Kaupungin oman 4,1 milj. euron tuloksen myötä kokonaistulos oli yli 3,5 milj. euroa.

Vuosien 2020–2023 tilikausien 15 milj. euron ylijäämät ovat tasapainottaneet talouttamme merkittävästi.

Kaupungin ja vesiliikelaitoksen vuoden 2023 kokonaistase oli 7,8 milj. euroa ylijäämäinen.

Toimintamuutosten sekä yleisen taloustilanteen heikkenemisen vuoksi kuntatalouden tilanne on jälleen kiristymässä.

Vuosi 2024 on toteutumassa budjetoitua paremmin ja ylijäämäisenä. Vuoden 2025 talousarvioesitys on sen sijaan alijäämäinen. Monista toiminnan ja rahoituksen muutoksen vuoksi suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 arviot ovat hyvin epävarmat.

Menestystarinoiden Loimaa 2030

Vuoden 2025 talousarvion toiminnalliset tavoitteet pohjautuvat valtuuston elokuussa 2022 päättämiin yhdeksään (9) elinvoimaan ja asumiseen, hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä johtamiseen ja talouteen perustuvaan strategiseen tavoitteeseen. Ne ovat ohjanneet vuosien 2023-2025 toiminnallisia tavoitteita. Tavoitteiden toteutumista seurataan osana talous- ja toimintaraportointia sekä kokonaisuutena osana vuosittaista raportointia.

Venäjän vuonna 2022 aloittama hyökkäysota jatkuu Ukrainassa. Kansainvälisen turvallisuustilanteen ja talouden epävakaus on jatkunut ja laajentunut vuoden 2024 aikana. Näköpiirissä ei ole tilanteen tasaantumista ainakaan vielä vuonna 2025.

Meidän on jatkettava varautumista toimintaamme, palveluihimme ja talouteemme kohdistuviin ongelmiin sekä mm. tietoliikenteen, energia- ja sähkönsaantiin ja talouteen liittyviin häiriö- ja poikkeustilanteisiin.

Jatkaessamme myös oman toimintamme ja palvelujemme vaikuttavaa uudistamista vuosina 2025-2027. Seuraamme säännöllisesti vuoden 2025 talouden ja toiminnan toteutumista niin, että voimme tarvittaessa valmistella ja tehdä muutoksia vuoden 2025 talousarvioon.

Loimaalla 25.10.2024 Jari Rantala, kaupunginjohtaja

2. Loimaa strategia 2022-2025

Kuntalain mukaan talousarvion on toteutettava kuntastrategiaa ja talousarviotavoitteet on johdettava kuntastrategiasta. Keskeistä strategian toteuttamisessa on kiinteä yhteys taloussuunnitteluprosessiin. Talousarviossa- ja suunnitelmassa asetetaan palvelujen järjestämistä ja investointeja koskevia tavoitteita kaupungin eri palveluille, liikelaitoksille ja tytäryhteisöille. Talousarvio on myös strategian ja seurannan väline. Tällöin arvioidaan, miten strategia näkyy talousarviossa.

Talousarvion tavoiteasettelu kytketään suoraan kaupunkistrategian menestystekijöihin ja tavoitteisiin. Talousarviossa esitetään talousarviovuodelle palvelualueittain kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet sekä niiden saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet. Talousarviossa varataan tarvittavat määrärahat tavoitteiden toteuttamiselle.

Kaupunkistrategian toteutumisen seuranta toteutetaan osavuositarkastuksittain raportoimalla tavoitteiden ja talousarvion määrärahojen toteutumista palvelualueittain. Palvelualueilla tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan säännöllisesti. Tavoitteille on asetettu mittarit ja arviointivälineet sekä tavoitetasot.

LOIMAAN TULEVAISUUSKUVA

Visio 2030: Menestystarinoiden Loimaa

VALTUUSTOKAUDEN STRATEGISET TAVOITTEET

Elinvoima ja asuminen

1. Edistämme osaavan työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä
2. Tarjoamme houkuttelevan ja saavutettavan asuinympäristön. Edistämme eri asumisvaihtoehtoja
3. Luomme kilpailukyisen toimintaympäristön elinkeinoille ja edistämme vihreää siirtymää

Hyvinvointi ja osallisuus

1. Panostamme ihmisten hyvinvointiin ja ennaltaehkäisemme syrjäytymistä kaikissa ikäryhmissä
2. Tarjoamme lapsille ja nuorille viihtyisän ja turvallisen kasvun ja oppimisen paikan
3. Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

Johtaminen ja talous

1. Olemme hyvä työnantaja
2. Suunnittelemme ja johdamme taloutta ja investointeja ennakoivasti ja pitkäjänteisesti
3. Toimimme aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti yhteistyössä ja verkostoissa

ARVOT

- Asukaslähtöinen
- Uudistava
- Vastuullinen
- Yhteistyökykyinen

VALTUUSTOKAUDEN STRATEGISET KÄRKIHANKKEET

- Houkuttelevat asuinympäristöt
- Osaavan työvoiman Loimaa
- Lasten ja nuorten Loimaa

KAUPUNKISTRATEGIA 2022-2025

LOIMAA

3. Yleisosa

3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talouden taantumien pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Keskipitkällä aikavälillä kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan kohtalaisesti. Vuonna 2027 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2028 kasvun arvioidaan olevan noin 1,2 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpävän markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti.

Tänä vuonna julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen yltäen 3,7 prosenttiin BKT:sta. Alijäämät syvenevät, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännekehityksen suuntaa. Työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen heikentää entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa.

Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee 3,2 prosenttiin BKT:sta. Vaikka menoja kasvattaa muun muassa suuret puolustushankinnat, hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet vähentävät menoja ja lisäävät tuloja merkittävästi. Tulevina vuosina rahoitusasema paranee edelleen ja alijäämä asettuu 2,1 prosenttiin BKT:sta vuonna 2028.

Julkisyhteisöjen velka kasvoi 76,6 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2023, ja vuonna 2024 sen odotetaan nousevan yli 80 prosenttiin. Velan nopea kasvu vuonna 2024 johtuu pääasiassa valtion- ja paikallishallinnon alijäämistä sekä heikosta suhdannetilanteesta. Myös ARA-korkotukilainojen lisääntyminen kasvattaa julkista velkaa laskennallisesti. Vuonna 2025 velkasuhteen kasvu hidastuu, kun säästötoimet tulevat voimaan ja taloustilanne paranee. Tämän jälkeen velkasuhteen kasvu hidastuu edelleen ja velkasuhde on ennustejakson lopussa noin 86 prosenttia.

Taulukko: Kokonaistaloudellinen kehitys

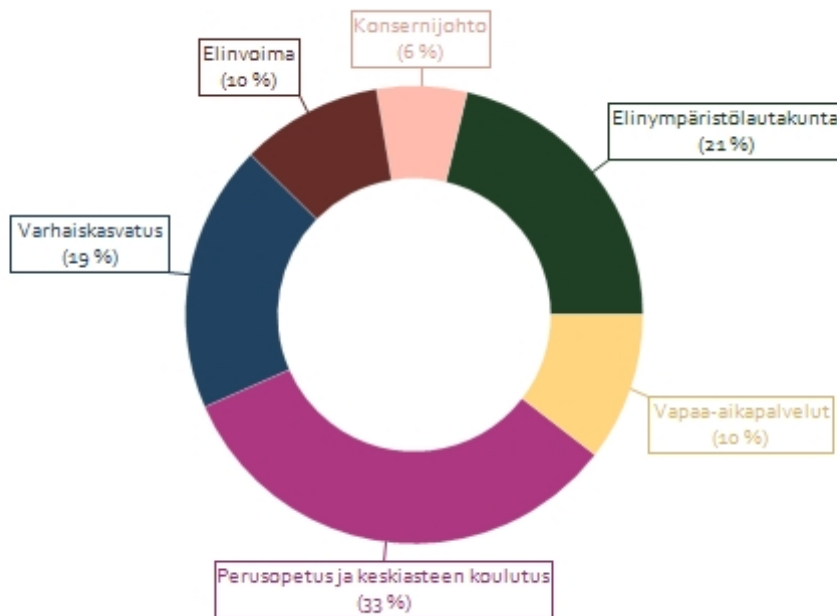

BKT ja työllisyys	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BKT:n arvo, mrd. euroa	274,9	278,9	289,8	301,0	312,1	322,8
BKT, määrän muutos, %	-1,2	-0,2	1,7	1,5	1,3	1,2
Työllisten määrä, muutos-%	0,3	-0,5	0,7	1,2	1,1	0,9
Työttömyysaste, %	7,2	8,0	7,6	7,2	6,6	6,5
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	73,6	72,8	73,1	74,1	75,0	75,8
Palkkasumma, muutos-%	4,9	2,1	4,2	4,4	4,1	4,0
Eläketulot, muutos-%	7,4	6,5	2,5	2,7	2,8	3,2

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelma 2025-2028; julkaisu syksy 2024

3.2. Loimaan kaupungin talous

Loimaan kaupungin toimintakulujen jakautuminen % TA2025 palvelualoittain

Toimintakulut	TA2025	TA2024
Konsernijohto	-3 468 666,00	-3 405 671,00
Elinvoima	-5 471 057,00	-2 973 600,00
Varhaiskasvatus	-9 112 772,00	-9 116 888,00
Perusopetus ja keskiasteen koulutus	-15 105 751,00	-14 785 271,00
Vapaa-aikapalvelut	-3 272 079,00	-3 324 241,00
Elinympäristölautakunta	-11 550 714,00	-11 112 108,00

*Konsernijohdolta ja elinvoimalta siirtyy kaavoitus teknisen toimialan alle 1.1.2025 alkaen.

*Elinvoiman alle te-palvelut 1.1.2025 alkaen.

*Sivistystoimen osalta kustannusnousu johtuu pääasiassa palkkojen sopimuskorotuksista. Avustusmäärärahat kirjataan konsernijohdon ja elinvoimalle alle 1.1.2025 alkaen.

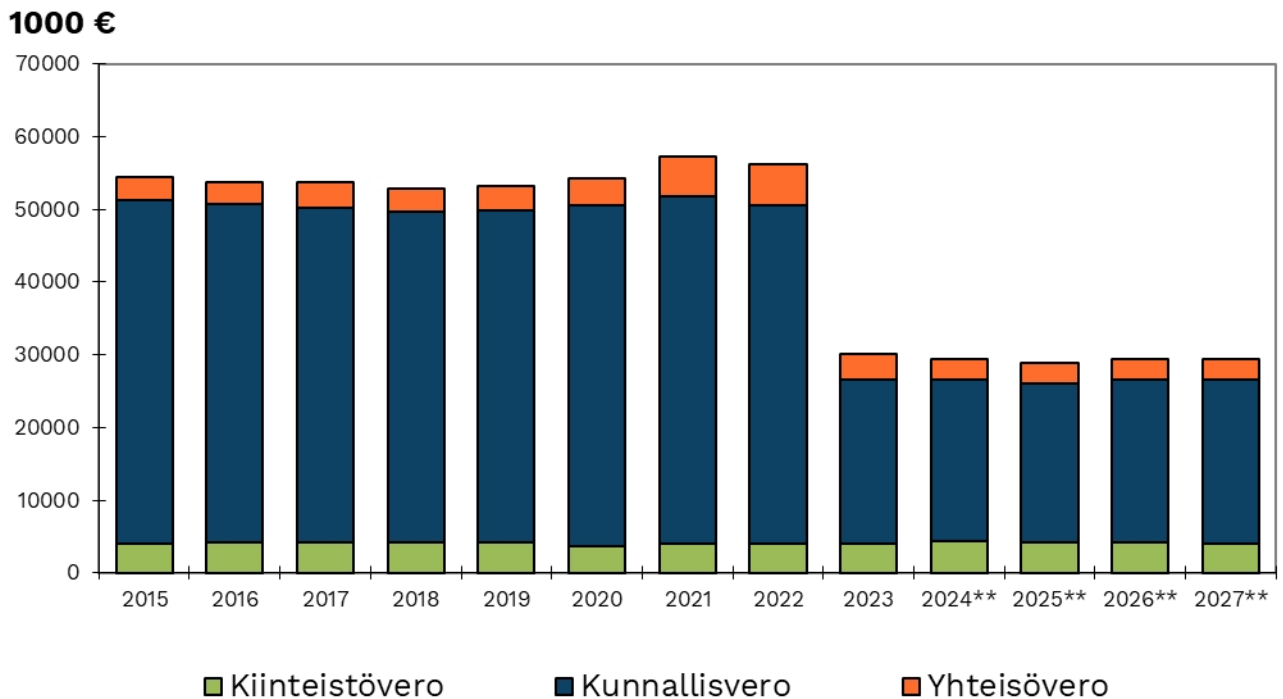
	TP2022	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027	Erotus TA2025/ TA2024
Verotulot	60 577	33 598	32 433	33 209	34 800	35 600	2,39 %
Kunnan tulovero	50 120	25 117	24 310	25 170	26 861	27 502	3,54 %
Kiinteistövero	4 409	4 434	4 914	4 939	4 939	4 998	0,51 %
Osuus yhteisöveron tu- tosta	6 047	4 047	3 208	3 100	3 000	3 100	-3,37 %

Verotuloennuste talousarviossa 2025 on yhteensä 33,2 milj. euroa. Summassa huomioitu väestön määrän väheneminen tilastokeskuksen ennusteen mukaisesti.

Loimaan kaupungin tuloveroprosentti on vuoden 2025 alusta alkaen 8,4 prosenttia. Tämä kerryttää ennusteen (09/2024) mukaisesti verotuloja 33,2 milj. euroa vuonna 2025. Suunnitelmavuosille ennuste on 34,8 milj. vuoden 2026 osalta sekä 35,6 milj. euroa vuoden 2027 osalta.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	50 120	25 117	24 994	25 209	26 525	27 161
<i>Muutos %</i>	-0,3	-49,9	-0,5	0,9	5,2	2,4
Yhteisövero	6 047	4 047	3 206	3 129	3 326	3 508
<i>Muutos %</i>	7,5	-33,1	-20,8	-2,4	6,3	5,5
Kiinteistövero	4 409	4 434	4 959	4 939	4 939	4 939
<i>Muutos %</i>	5,8	0,6	11,8	-0,4	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	60 577	33 598	33 158	33 277	34 791	35 609
<i>Muutos %</i>	0,9	-44,5	-1,3	0,4	4,5	2,3

Kunnan arvioitu reaalinen verotulo 2015-2026

3.3. TE-palvelut kunnille 1.1.2025

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu työ- ja elinkeinotoimistoilta siirtyy kunnille 1.1.2025. TE-palveluista tulee vuoden 2025 alussa osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja sitä kautta osa jokaisen kunnan peruspalveluja. Siirtyvillä lakisääteisillä te-palveluilla haetaan vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Uudistuksen myötä sekä henkilö- että yritysasiakkaiden työvoimapalveluista tulee osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Valtion työ- ja elinkeinotoimistot eli TE-toimistot lakkautetaan. Samalla reilut 4000 työvoimapalveluiden ammattilaista siirtyy liikkeenluovutuksella valtiolta kuntiin tai kuntayhtymiin. Kunnilla muodostuu uusi valtiosuustehtävä, jonka rahoitus on yleiskatteisessa valtiosuudessa. Kunnan rahoitusvastuu laajenee. Kunnille siirtyy myös ELY-keskusten julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät hankintatehtävät ja KEHA-keskuksen julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät maksatustehtävät.

Uudistus tuo palvelut lähemmäs kuntalaisia, mikä lisää työvoimapalvelujen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta. Kaikki nämä tekijät yhdessä tukevat työntekijöiden nopeamman työllistymisen tavoitetta sekä edistävät työllisyyden lisäksi koko alueen elinvoimaa. Järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille on hyvin mittava uudistus. Henkilöasiakkaiden rinnalla tärkeänä kohderyhmänä uudistuksessa ovat myös yritysasiakkaat. Työvoimapalvelujen avulla sekä henkilö- että yritysasiakkaat saavat neuvontaa ja ohjausta työnhakuun ja työntekijöiden rekrytointiin sekä osaamisen kehittämiseen.

Vuoden 2025 alussa astuu voimaan myös uusi **kotoutumislaki**, jonka myötä kunnille

tulee kokonaisvastuu myös kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumispalvelut ovat maahanmuuttajille suunnattuja palveluja, joilla edistetään heidän kotoutumistaan Suomeen.

Loimaa kuuluu Turun työllisyysalueeseen. Turun työllisyysalueen muodostavat 23 varsinaissuomalaista kuntaa ja sen vastuukuntana toimii Turku. Työllisyysalue koostuu seuraavista kunnista: Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Kustavi, Laitila, Lieto, Loimaa, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Oripää, Paimio, Parainen, Pyhä-ranta, Pöytyä, Raisio, Rusko, Sauvo, Taivassalo, Turku, Uusikaupunki ja Vehmaa.

Loimaan toiminta-alueeseen kuuluu Loimaa, Oripää, Pöytyä ja Aura. Monialaisten palveluiden järjestäminen on keskiössä Loimaalla.

Loimaan toiminta-alueella on työnhakijoita noin kaksi tuhatta. Työnhakijoista reilu neljäsosa on monialaista palvelua tarvitsevia asiakkaita. Työllisyyspalvelu-uudistus haastaakin tehostamaan monialaista yhteistyötä Varhan ja Kelan kanssa.

Loimaan kaupungin osalta valtionosuustulot kasvavat te-palvelujen siirtoon liittyen 1,5 milj. euroa ja kasvaviin työmarkkinatuen maksuosuuden vastuisiin liittyen 0,8 milj. euroa. Lisäksi Loimaan kaupunki saa tuloja toiminta-alueen muiden kuntien TE-lähipalvelujen tuottamisesta noin 0,5 milj. euroa. Uudistus pienentää elinvoiman katetta alustavan tiedon mukaan noin 2,3 milj. euroa eli uudistukseen saatavan valtionosuuden verran. Kyseessä on lakisääteinen tehtävän siirto, joten te-uudistuksen liittyvät kustannukset pitää pystyä kattamaan valtionosuustuloilla.

3.4. Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistus 1.1.2026

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.

Kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja kuntien tehtävien rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan. Järjestelmän tulee olla laskennallinen, selkeä ja vahvistaa kunnallista itsehallintoa omavastuisuuden lisäämisellä. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä.

Osana uudistusta arvioidaan verotulojen tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.

Ennen laajemman uudistuksen valmistumista hallitus seuraa tarkoin kunkin kunnan mahdollisuuksia selviytyä kasvavista palvelukysynnästä ja -kustannuksista erityisesti varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa, ja reagoi niihin. Lisäksi vahvistetaan erityisesti kuntien ja kaupunkien investointikykyä. Hallitus pyrkii kaventamaan kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Arvioidaan mahdollisuutta tehdä valtionosuusjärjestelmään määräaikainen korjaus niin, että minkään kunnan valtionosuuksien maksatus ei ole negatiivinen.

Valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja veloitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita veloitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotusvaikutus kompensoidaan kunnille.

Hallitus huolehtii, että kunnille siirtymässä olevien TE-palvelujen rahoitus, ohjausjärjestelmä ja asiakaspalvelun lainsäädäntö turvaavat kuntien todelliset mahdollisuudet onnistua kohtaanto-ongelmien ratkaisemisessa kannustinjärjestelmän edellyttämällä tavalla. Tämä tarkoittaa joustavuuden ja harkinnan lisäämistä asiakkaiden palveluprosesseissa. TE-palveluiden rahoitusmallia tarkistetaan niin, että se kannustaa aktiiviseen työllisyydenhoitoon oikeudenmukaisilla resursseilla. Hallitus huomioi erikseen äkillisen rakennemuutoksen tilanteet.

Vahva ja välittävä Suomi – pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023; Valtioneuvoston julkaisu 2023:58

3.5. Soten ja pela-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvollisuus 1.1.2027

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen. Vaikka itse toiminta siirtyi kunnilta pois, jäi merkittävä sote- ja pela-kiinteistöomaisuus kuntien käsiin. Hyvinvointialueet ovat veloitettuja vuokraamaan nykyiset sote- ja pela-kiinteistöt 3+1 vuotta eli vuoden 2025 loppuun saakka, ellei hyvinvointialue käytä vuoden jatko-optiotaan. Siirtymäkauden jälkeen edessä on todennäköisesti roima karsimistyö, jossa moni sote-kiinteistö on vaarassa jäädä tyhjilleen. Pelastustoimen osalta toiminta pysyy todennäköisesti lähellä nykymuotoaan. Nämä asiat selkeytyvät hyvinvointialueiden loppusuoralla olevissa palveluverkkoselvityksissä.

Kuntien rooli kiinteistön omistaja on muuttunut

Kuntien asema sote- ja pela-palveluiden tarjoajana ja kiinteistöjen omistajana on muuttunut, ja jatkossa kunta kiinteistöjen omistajana toimii kilpailluilla markkinoilla. Jotta kilpailu yksityisten toimijoiden kanssa on tasavertaista, tulee kuntien omistamat sote- ja pela-kiinteistöt olla jatkossa yhtiömuodossa. Oli kiinteistöjen kohtalo mikä hyvänsä, edellyttää se joka tapauksessa toimenpiteitä kunnalta. Luovassa siis on sote-kiinteistöjen yhtiöittämisä, myyjä, muiden käyttötarkoitusten etsimistä kuin myös viime kädessä purkutöitä, jos kiinteistölle ei jatkossa ole enää käyttöä.

Itse yhtiöittämiseen liittyen on paljon avoimia kysymyksiä. Hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen varainsiirtoverovapauteen liittyvä laki tuli voimaan jo 1.1.2024. Lain voimassaoloaikana kunnan kannattaa yhtiöittää kiinteistöt. Vastavastavapauden lisäksi vaikuttaa suoraan kunnan talouteen ja raportointiin. Kiinteistöjen tulot ja menot tulevat järjestymään osittain uudelleen kuntien omissa tuloslaskelmissa, kun kiinteistöistä saadut vuokratulot vähenevät kunnan toimintatuloista. Jatkossa tuotot näkyvät yhtiöittämisten myötä korko- ja osinkotuottoina kunnan vuosikatteessa. Menopuolella taas kiinteistöjen poistot tulevat kunnalla pienentymään. Vaikka koko kuntakonsernin taloustietojen näkökulmasta muutos ei näy, vaikuttaa järjestely olennaisesti kunnan ja sen omistamien yhtiöiden pääomarakenteeseen.

Yhtiöittämisvelvollisuus tuo mukanaan myös mahdollisuuksia. Yhtiömuodossa toimiminen luo hyvin järjestettynä puitteet taloudelliselle toimintatavalle sekä selkeämmälle vastuun- ja toimivallanjaolle. Taloudellista toimintatapaa edesauttaa

yhtiön kustannusrakenteen läpinäkyvyys sekä tuloksen vertailtavuus. Myös organisaattiorakenteen näkökulmasta yhtiöittäminen luo mahdollisuuksia, kun toimintoja keskittämällä voi tehostaa eri resurssien käyttöä. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi kunnan omistama toimitilakonserni, jonka vastuulla on keskitetysti kunnan kiinteistöjen johtaminen, hallinnointi sekä ylläpito. Näin varmistetaan, että aura-auto käy samalla reissulla terveyskeskuksen lisäksi myös viereisen koulun sekä kunnan vuokra-asuntorakennuksen pihalla.

Kysymys ei siis ole pelkästään kiinteistöjen yhtiöittämisestä, vaan laajemmin kunnan omistaja- ja toimitilastrategiasta, uudelleenorganisoinnista sekä toiminnan tehostamisesta. Asian laajuus huomioiden selvitystyö ja vaikutusten arviointi on hyvä aloittaa mahdollisimman pian.

BDO Oy, blogi 26.9.2023 Alpo Ronkainen

3.6. Loimaan taloudellinen kehitys

Kaupungin tulojen riittävyyttä käyttötalousmenoihin arvioidaan tuloslaskelman välitulosten, eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Loimaan kaupunki ja vesilaitos

(Ulkoinen)	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	8 840 176	11 697 989	12 343 628	5,52 %	12 273 457	10 566 957
Myyntituotot	2 392 070	5 564 843	6 767 033	21,60 %	7 096 862	7 480 062
Maksutuotot	1 018 942	1 033 000	973 900	-5,72 %	973 900	973 900
Tuet ja avustukset	1 900 525	1 684 270	1 065 495	-36,74 %	1 065 495	1 065 495
Muut toimintatuotot	3 528 640	3 415 876	3 537 200	3,55 %	3 137 200	1 047 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-44 435 260	-48 086 293	-51 718 088	7,55 %	-52 676 555	-53 946 143
Henkilöstökulut	-24 762 444	-26 445 971	-27 340 369	3,38 %	-28 157 806	-28 707 580
Palkat ja palkkiot	-19 878 592	-21 447 609	-22 573 246	5,25 %	-23 247 664	-23 702 059
Henkilösivukulut	-4 883 852	-4 998 362	-4 767 123	-4,63 %	-4 910 142	-5 005 521
Eiäkekulut	-4 226 945	-4 309 800	-4 217 183	-2,15 %	-4 343 773	-4 428 107
Muut henkilösivukulut	-656 907	-688 562	-549 940	-20,13 %	-566 369	-577 414
Palvelujen ostot	-10 601 779	-12 133 637	-13 864 557	14,27 %	-14 007 902	-14 558 354
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 201 069	-5 502 326	-5 612 173	2,00 %	-5 629 858	-5 760 855
Avustukset	-2 059 285	-2 212 650	-2 972 723	34,35 %	-2 972 723	-2 972 723
Muut toimintakulut	-1 810 683	-1 791 709	-1 928 266	7,62 %	-1 908 266	-1 946 631
Toimintakate	-35 595 084	-36 388 304	-39 374 460	8,21 %	-40 403 098	-43 379 186
Verotulot	33 598 386	32 432 542	33 209 000	2,39 %	34 800 000	35 600 000
Vallionosuudet	10 288 226	9 571 128	10 847 871	13,34 %	10 955 000	11 174 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-367 923	-637 790	-551 800	-13,48 %	-782 800	-803 800
Vuosikate	7 923 605	4 977 576	4 130 611	-17,02 %	4 569 102	2 591 014
Poistot ja arvonalentumiset	-4 428 162	-4 448 015	-4 800 512	7,92 %	-5 025 311	-4 645 547
Satunnaiset erät	0	0	0	0,00 %	0	0
Tilikauden tulos	3 495 443	529 561	-669 901	-226,50 %	-456 209	-2 054 533
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	51 749	56 403	55 464	-1,66 %	54 009	30 531
Varausten lisäys (+) tai vähennys (-)	0	0	0	0,00 %	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 547 192	585 964	-614 437	-204,86 %	-402 200	-2 024 002

Suunnitelmavuosi 2026 Varhalle vuokratut kiinteistöt; vuokratuotto 2,14 milj. euroa vuodessa sekä Suunnitelma- vuosi 2027; Varhalle vuokratut kiinteistöt ovat siirretty perustettavaan yhtiöön.

Tuloslaskelmassa mukana vesiliikelaitoksen 15 %:n hinnankorotus. Kaupunginhallitus käytti 21.10.2024 kokouksessaan otto-oikeutta ja palautti vesiliikelaitoksen maksukorotukset uudelleenvalmisteluun.

Loimaan peruskaupunki

(Ulkoinen)	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	8 691 969	7 978 820	8 111 057	1,66 %	7 691 057	5 601 357
Myyntituotot	2 072 069	1 845 674	2 534 462	37,32 %	2 514 462	2 514 462
Maksutuotot	1 087 189	1 033 000	973 900	-5,72 %	973 900	973 900
Tuet ja avustukset	1 900 525	1 684 270	1 065 495	-36,74 %	1 065 495	1 065 495
Muut toimintatuotot	3 632 185	3 415 876	3 537 200	3,55 %	3 137 200	1 047 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-44 417 177	-45 188 127	-48 514 185	7,36 %	-49 383 419	-50 595 436
Henkilöstökulut	-24 039 325	-25 635 238	-26 488 702	3,33 %	-27 263 046	-27 821 108
Palkat ja palkkiot	-19 295 768	-20 795 209	-21 880 446	5,22 %	-22 519 809	-22 980 941
Henkilösivukulut	-4 743 558	-4 840 029	-4 608 256	-4,79 %	-4 743 237	-4 840 167
Eläkekulut	-4 104 821	-4 173 016	-4 075 124	-2,35 %	-4 194 526	-4 280 247
Muut henkilösivukulut	-638 737	-667 013	-533 132	-20,07 %	-548 711	-559 920
Palvelujen ostot	-12 136 300	-11 545 937	-13 160 148	13,98 %	-13 275 038	-13 811 341
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 030 655	-4 742 126	-4 727 946	-0,30 %	-4 727 946	-4 822 505
Avustukset	-2 059 285	-2 212 650	-2 972 723	34,35 %	-2 972 723	-2 972 723
Muut toimintakulut	-1 151 611	-1 052 176	-1 164 666	10,69 %	-1 144 666	-1 167 759
Toimintakate	-35 725 208	-37 209 307	-40 403 128	8,58 %	-41 692 362	-44 994 079
Verotulot	33 598 386	32 432 542	33 209 000	2,39 %	34 800 000	35 600 000
Vallionosuudet	10 288 226	9 571 128	10 847 871	13,34 %	10 955 000	11 174 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-381 513	-581 428	-416 200	-28,42 %	-656 200	-656 200
Vuosikate	7 779 890	4 212 935	3 237 543	-23,15 %	3 406 438	1 123 721
Poistot ja arvonalentumiset	-3 716 734	-3 690 136	-3 913 512	6,05 %	-4 057 593	-3 590 734
Satunnaiset erät	0	0	0	0,00 %	0	0
Tilikauden tulos	4 063 156	522 799	-675 969	-229,30 %	-651 155	-2 467 013
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	32 282	38 400	38 802	1,05 %	38 579	16 231
Varausten lisäys (+) tai vähennys (-)	0	0	0	0,00 %	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 095 438	561 199	-637 167	-213,54 %	-612 576	-2 450 782

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP2023	MTA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Asukasluku	15423	15288	15164	15043	14931
Vuosikate/Poistot%	209,32	114,16	82,72	83,95	31,29
Vuosikate, €/Asukas	504,43	275,57	213,5	226,45	75,26
Toimintatuotot/toimintamenot, %	19,56	17,65	16,71	15,57	11,07

TULOSLASKELMAN PERUSTELUT

Vuoden 2025 osalta eriteltynä:

Toimintatuotot:

Vuokratuotoissa arvioituna 2,5 milj. euroa sote-kiinteistöjen vuokratulo Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta.

Vesiliikelaitoksen liikevaihdossa huomioituna 15 % maksujen korotus vuodelle 2024.

Toimintakulut:

Henkilöstökulut:

Palkkojen sopimuskorotus 3 %.

Konsernijohto

Talousarvio 2025 ja TS 2026-2027

It-tukihenkilö, lisäys 1 htv

Elinvoima

Loimaan seudun TE-lähipalvelujen henkilöresursseiksi 2025 vuodelle on mitoitettu 20 htv:ta. Lisäystä tulee 16 htv. (4 htv:ta siirtyy kaupungin nykyisistä elinvoimapalveluista.)

Markkinoinnin ja viestinnän resurssit: 2 markkinointi ja viestintäsuunnittelijaa (2024 TA) -> 1 markkinointi- ja viestintäsuunnittelija; 0,5 palvelusihteeri (viestintä); 0,2 projektityöntekijä

Sivistystoimi

varhaiskasvatus

-5 htv (opettajat, lastenhoitajat/lapsimäärän väheneminen), vähennys

perusopetus

-3 htv (opettajat/tuntikehyksen pieneneminen, oppilasmäärän väheneminen), vähennys

vapaa-aikapalvelut

+1,3 htv (hanketyöntekijä, ostopalvelujen korvaaminen omalla työllä), lisäys

Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 osalta eriteltyinä:

2026

Sote-kiinteistöjen vuokratuotot 2,1 milj. euroa

Inflaation vaikutus kustannuksiin 2 %

Palkkojen sopimuskorotukset 3 %.

2027

Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen, vuokratuotot 0 €

Käyttökuluista vähennetty 700 000 €

Poistoista vähennetty 620 000 €, sote, pela-kiinteistöjen poistojen osuus

Vuodelle 2027 palkkojen sopimuskorotukset 3 %

Kiinteistöjen alaskirjauksia budjetoitu talousarvio vuodelle 2025 yhteensä 165 000 €. Sekä vuodelle 2026 lisäys 200 000 € sekä vuodelle 2027 yhteensä 200 000 €.

3.7. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelmalla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen toiminnan ja investointien rahavirta ja rahoituksen eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutoksen rahavirta. Näiden kahden nettomäärän erotus on sama kuin kaupungin kassavarojen muutos tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA, kaupunki

Toiminnot ja investoinnit	TP2023	MTA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toiminnan rahavirta	7 726 898	4 092 935	3 117 543	3 286 438	1 003 721
Vuosikate	7 779 890	4 212 935	3 237 543	3 406 438	1 123 721
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-52 992	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 257 306	-4 440 423	-4 850 000	-5 450 000	-4 810 000
Rahoitusosuudet invest. menoihin					
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	87 245	220 000	100 000	100 000	100 000
Investointien rahavirta	-3 170 061	-4 220 423	-4 750 000	-5 350 000	-4 710 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 556 837	-127 488	-1 632 457	-2 063 562	-3 706 279
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-37 695	20 000	20 000	20 000	20 000
Antolainasaamisten lisäys	-129 906	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Antolainasaamisten vähennys	92 211	40 000	40 000	40 000	40 000
Lainakannan muutokset	-8 371 178	1 000 000	2 000 000	2 000 000	4 000 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		5 000 000	6 000 000	6 000 000	8 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 871 178	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000				
Oman pääoman muutokset	-81 213				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 231 461				
Rahoituksen rahavirta	-9 721 547	1 020 000	2 020 000	2 020 000	4 020 000
Rahavarojen muutos	-5 164 710	892 512	387 543	-43 562	313 721
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	18418	22198	11409	4609	-2952
Investointien tulorahoitus %	239	95	67	62	23
Laskennallinen hoitokate	1,13	1,05	0,84	0,87	0,39
Lainamäärä (1000 €)	24 575	25 575	27 575	29 575	33 575
Kassan riittävyys, pv	20	25	26	25	27
Asukasmäärä	15 406	15 354	15 226	15 140	14 987

Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta

Tulorahoitus muodostuu tuloslaskelmaosasta tuotavasta vuosikatteesta, satunnaisista menoista ja tuloista sekä rahoituksen korjauseristä. Käyttöomaisuusinvestoinnit ovat investointiosan käyttöomaisuuden hankintamenot ja tuloina rahoitussuudet investointeihin sekä käyttöomaisuuden myyntitulot. *Loimaan varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta laskee vuodelle 2025 11,4 milj. euroon. Vuonna 2026 kassavirta on enää 4,6 milj. euroa.*

Rahoitustoiminnan nettokassavirta

Antolainojen muutokset sisältävät kunnan myöntämät lainat ja sijoitukset ja lainaamiset. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja vähennykset. Lainakannan muutokset sisältävät arvion siitä kuinka paljon kunta ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuoden aikana eli lainojen lisäyksen. Pitkäaikaisten lainojen vähennykset osoittavat arvion pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrästä talousarviovuoden aikana.

Investointien tulorahoitus

Investointien tulorahoitus, %-tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella eli ns. käyttötalouden ylijäämällä, tunnusluvussa eivät ole mukana käyttöomaisuuden myynnistä kertyneet myyntivoitot, joiden kokonaismäärä saattaa vuosittain huomattavastikin vaihdella. Tunnuslukuarvo on hyvä, jos luku on yli 100 prosenttia, tyydyttävä arvossa 80-100 prosenttia ja huono alle 50 prosenttia. *Investointien tulorahoitus laskee v. 2025 osalta 67 %:iin, eli tunnusluku on tyydyttävä.*

Lainakannan nykytilanne ja kehitys

Lyhytaikaisten lainojen ja kuntatodistusten enimmäismäärä on 20,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 pitkäaikaisia lainoja nostetaan lisää 6 miljoonaa euroa. Lainoja maksetaan pois 4 miljoonaa euroa, jolloin lainakannan muutos on 2 miljoonaa euroa lisäystä. Vuoden 2025 lopulla pitkäaikaisia lainoja arvioidaan olevan 27,5 milj. euroa.

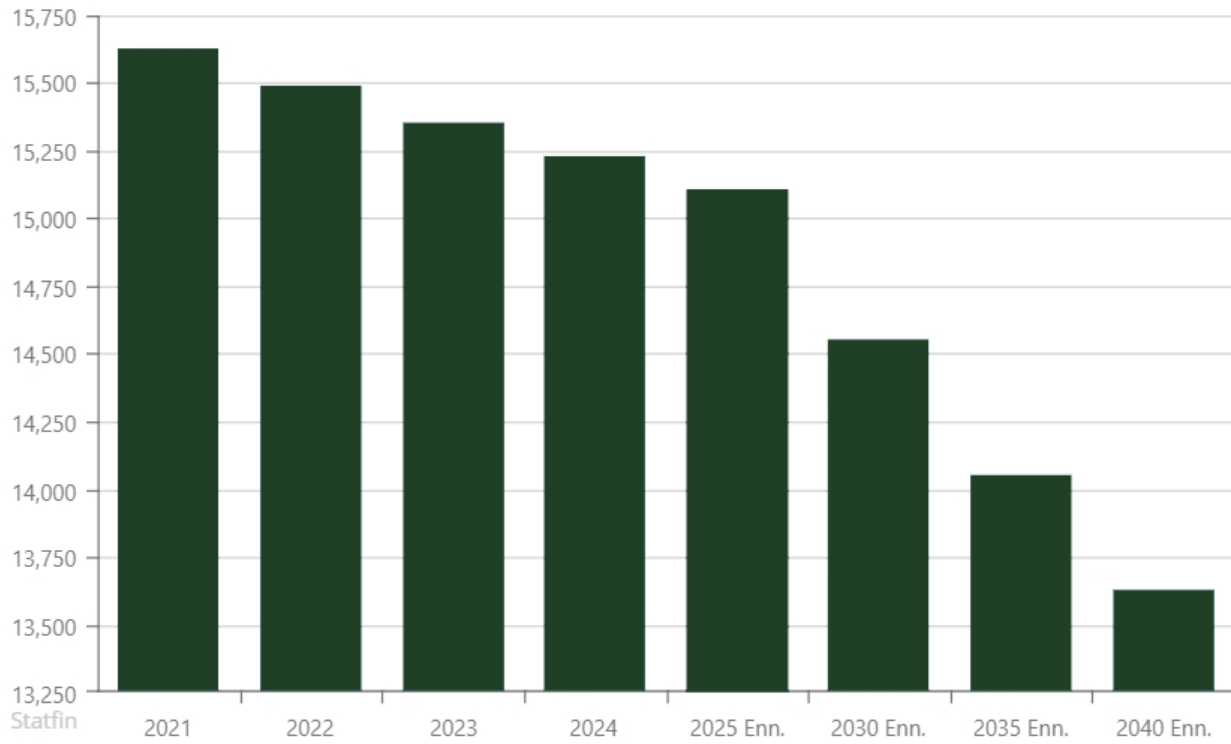
Leasing-vastuita kaupungilla on yhteensä 4,6 milj. euroa (12/2023). Hirvimetsän päiväkodin osuus 2,7 milj. euroa ja puistometsän päiväkodin osuus 1,5 milj. euroa. Loimaan veden leasing-vastuu velka on yhteensä 11,8 milj. euroa. IT-laitteet ja kopiokoneet 0,6 milj. euroa. Leasing-vastuut yhteensä 16,6 milj. euroa.

Loimaan kaupungin lainakanta ja leasingvastuut 31.12.2024 ovat (25,5 milj. e + 16,6 milj. e) yhteensä 42,1 milj. euroa.

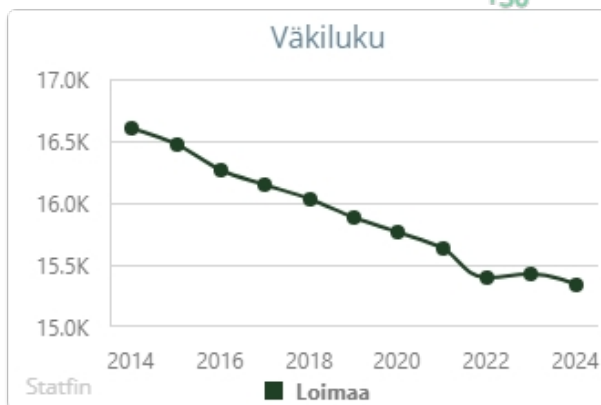
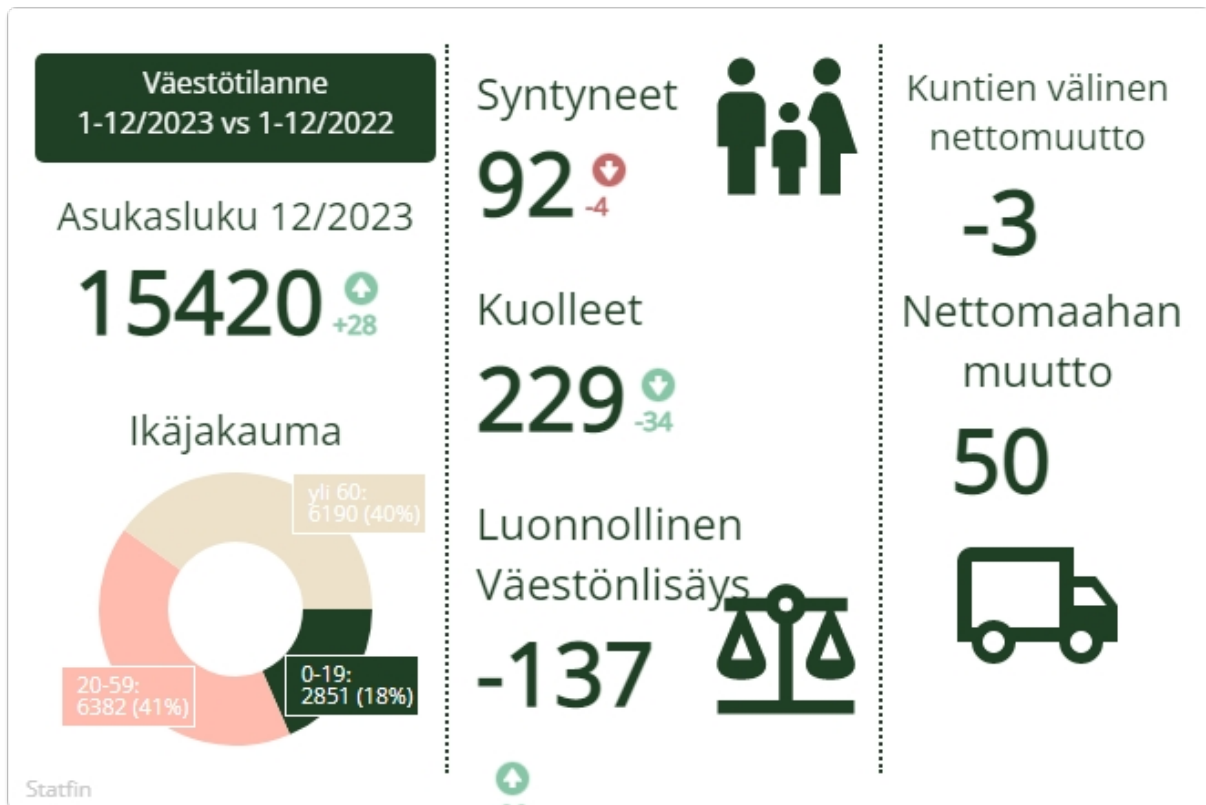
3.8. Väestö ja työllisyys

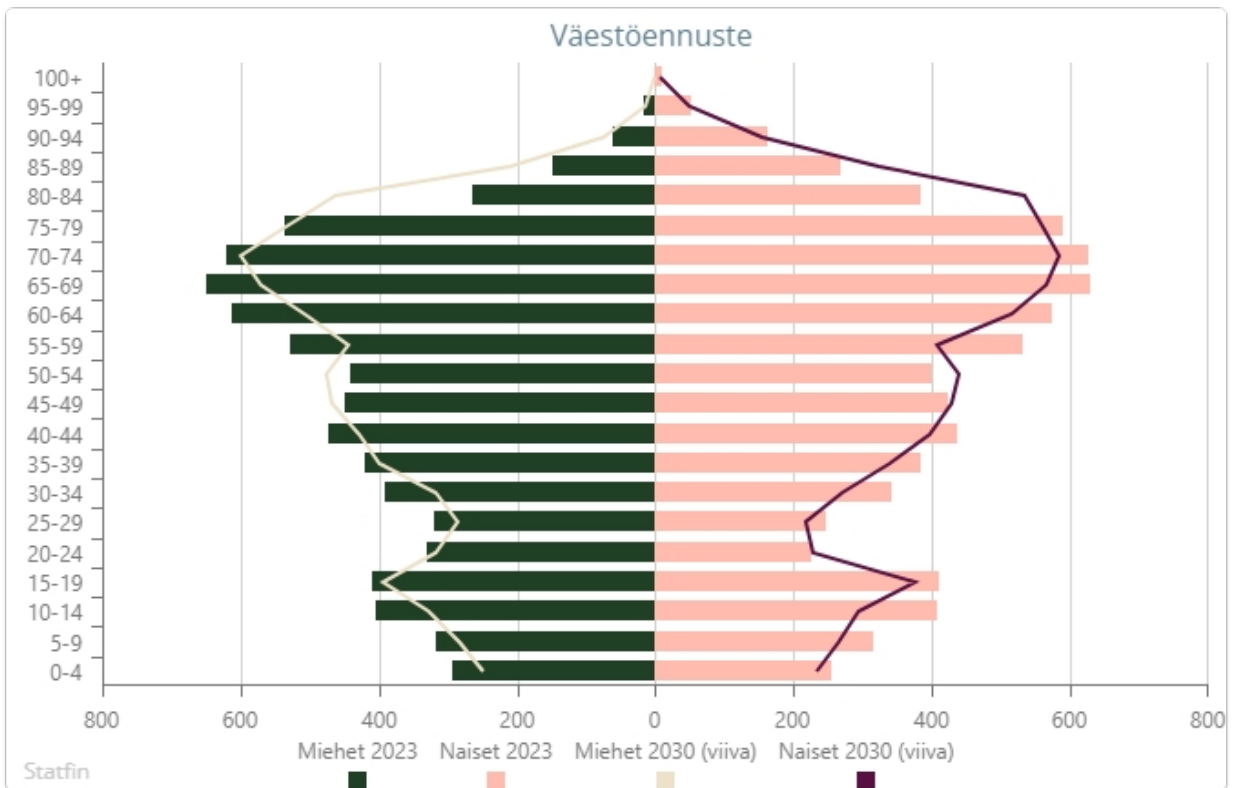
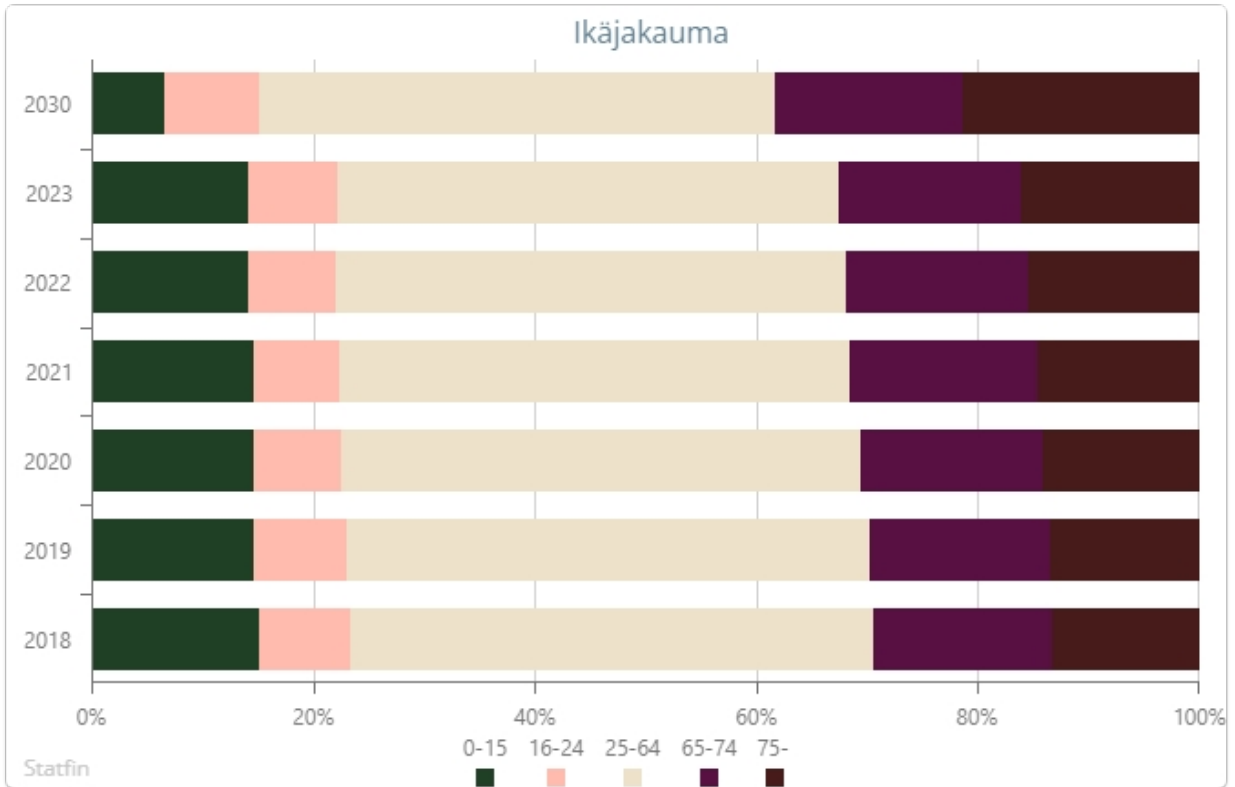
Vuoden 2024 alussa Loimaalla oli 15 423 asukasta. Väestön määrä on vähentynyt viime vuosina. 30.6.2024 asukkaita oli 15 419, joka on 54 asukasta vähemmän kuin vuosi sitten 30.6.2023.

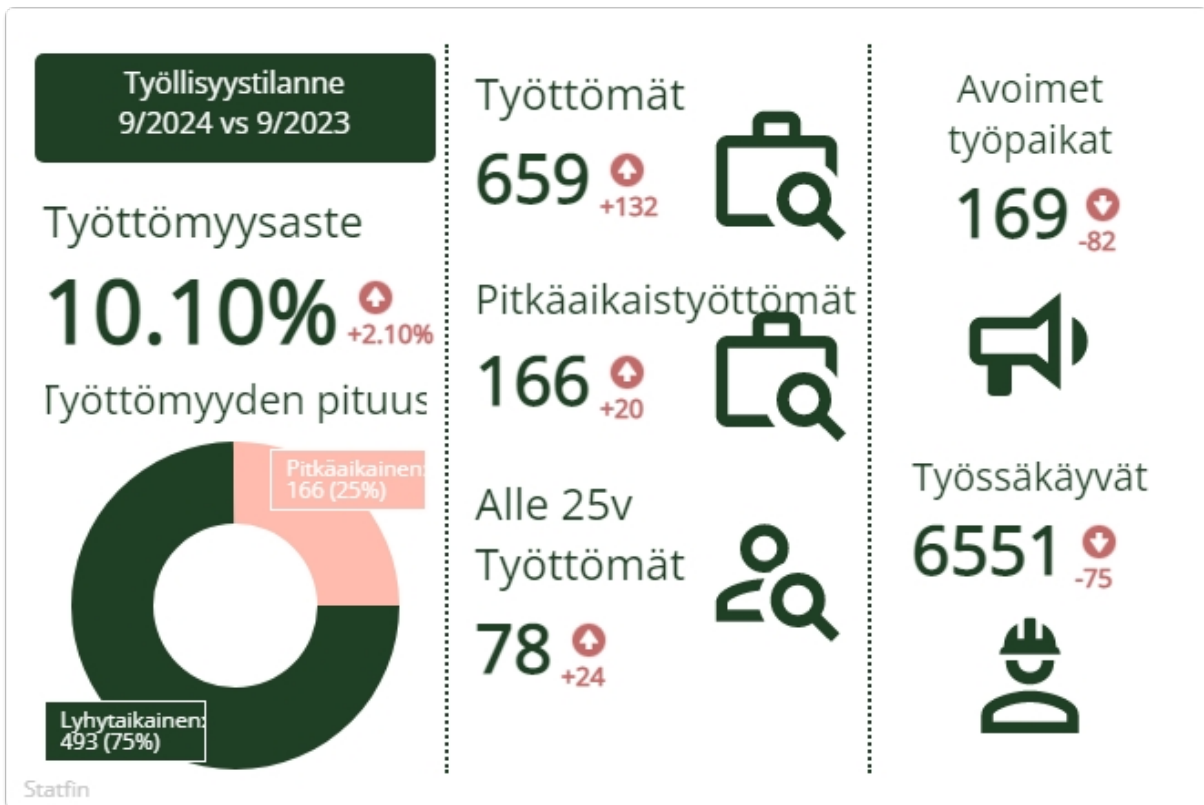
Väestömäärä ja ennuste

Tilastokeskuksen kuukausittaiset väestöennakko ja työllisyystilastot

4. Talousarvioesitys

4.1. Talousarviorakenne ja sitovuus

Talousarviosta ja –suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säädökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja –suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolaista säädöksiä. Sitovia ohjeita ja lausuntoja kuntien kirjanpitoon antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan kuntajaosto. Talousarvion sisältö on laadittu huomioiden soveltuvin osin edellä mainitut säännökset ja ohjeet. Talousarvion esitystavassa on noudatettu uusinta JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma -käsikirjaa.

Talousarviossa on seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalousosa, tuloslaskelmaosa, investointiosa, rahoitusosa ja konsernitavoitteet.

Sitovuus

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio on oikeudellisesti sitova, mutta taloussuunnitelma on vain ohjeellinen; ainoastaan alijäämän kattamiseksi esitetyt toimenpiteet ovat sitovia.

Talousarviorakenne on laadittu siten, että organisaatorakenne ja osasto- ja kustannuspaikkakartta vastaavat toisiaan.

Valtuuston nähden sitovia ovat seuraavat tasot:

Käyttötalous

Kaupunginvaltuusto
 Tarkastuslautakunta
 Keskusvaalilautakunta
 Kaupunginhallitus
 Konsernijohto
 Elinvoima
 Sivistyslautakunta
 Varhaiskasvatus
 Perusopetus ja keskiasteen koulutus
 Vapaa-aikapalvelut
 Elinympäristölautakunta
 Tekniikka ja ympäristöpalvelut
Sekä seuraava liikelaitos:
 Loimaan Vesi-liikelaitos
 Investoinnit

Tuloslaskelma

verotulot ja valtionosuudet
 rahoitustuotot ja rahoituskulut
 satunnaiset tuotot ja kulut

Rahoituslaskelma

Antolainasaamisten muutos
 Pitkä- /lyhytaikaisten lainojen muutos

Määrärahat ovat bruttomääräisiä. Loimaan Vesi-liikelaitos on kohderahoitteinen ja muut yksiköt ovat budjettirahoitteisia.

Sisäiset ja ulkoiset erät esitetään erikseen. Määrärahat esitetään ilman arvonlisäveroa lukuun ottamatta vähennysrajoitteisia toimintoja, joiden osalta arvonlisävero sisällytetään menoihin.

Tavoitteet

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteita on asetettu taloudellisuudelle, tuottavuudelle, vaikuttavuudelle, kehittämiselle ja riskienhallinnalle. Tavoitteet tukevat kaupungin strategisten päämäärien saavuttamista.

Sisäiset erät

Sisäinen laskutus on palveluyksiköiden ja tukipalveluyksiköiden järjestelmä, jossa sisäisistä palveluista laskutetaan etukäteen määriteltujen kiinteiden hintojen perusteella tai automatisoitavissa olevien kustannustenjakoperiaatteiden mukaan. Sisäiset erät tulee talousarviovaiheessa erottaa ulkoisista tapahtumista, jotta ulkoinen tuloslaskelma voidaan esittää.

Sisäiset eli kaupungin usean yksikön yhteiset erät voidaan käsitellä:

- menonsiirtokirjauksina
- vyörytyksenä
- sisäisinä laskutuksina

Konsernihallinnon keskitetyt palvelut vyörytetään palvelualueille. Konsernin vyörytettävät palvelut ovat:

- keskitetyt toimistopalvelut (yleishallinnon palvelut, kuten puhelin-keskus, talous- ja palkka- sekä henkilöstöhallinto)
- Keskitetyt IT-palvelut

Kyseisissä palveluissa vyörytysperusteena on budjetoitu palkka kustannuspaikoittain.

Elinympäristölautakunta vyöryttää ja laskuttaa omilla perusteillaan seuraavia palveluita:

- kiinteistöhuolto
- siivous
- ruokahuolto
- kuljetukset
- toimitilojen sisäiset vuokrat

Palvelualat maksavat käytössään olevista toimitiloistaan sisäistä vuokraa.

Kiinteistöhuollon hallinnon kustannukset vyörytetään ennen laskutusta kiinteistöjen kustannuspaikoille ja sen jälkeen vuokratustannus lasketaan käytössä olevien neliöiden mukaan. Laitosmiesten tunnit on jaettu eri kiinteistöille kiinteistöhuollon mitoituksen mukaan käyttäen laitosmiehestä 24 euron keskituntihintaa ja muut kustannukset aiheuttamisperiaatteen mukaan. Vuokratustannuksessa on huomioitu poistot.

Sisäinen vuokratustannus ei ole vertailukelpoinen ulkopuolisten toimijoiden kanssa, koska vuokrasta puuttuu pääomavuokratustannukseen kuuluva korjauskustannus.

Ruokahuollon kustannukset laskutetaan suoriteperusteisesti sovittujen suoritemäärien mukaan. Ruokahuollon kustannuksissa ei ole mukana keittiön vuokratustannus. Kyseinen kustannus on kohdennettu suoraan palvelualueiden kustannuspaikoille ja löytyy kiinteistöjen vuokramenosta.

Siivouspalveluiden palkkakulut kirjataan työaikajaon ja muut kustannukset tiliöidään aiheutumisperusteen mukaan suoraan siivottavien tilojen kustannuspaikoille ja sieltä ne laskutetaan siivottavien neliöiden mukaan tilojen käyttäjien kustannuspaikoille.

Sisäiset menot ja sisäiset tulot ovat aina käyttötalospuolella yhtä suuret, tulospäätelmästä niillä ei ole.

4.2. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntakonsernin johtamisjärjestelmää, jolla varmistetaan, että johtaminen, suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon ja varmistetaan se, että toiminta jatkuu keskeytyksittä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Sisäisen valvonnan järjestämisvastuu on kaupunginhallituksella. Kaupunginhallitus vastaa, että kaupungin johtamis- ja hallintojärjestelmä on kokonaisuutena asianmukainen ja toimielintyöskentely hyvän hallintotavan mukaista ja tehokasta.

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje hyväksyttiin valtuustossa 27.9.2021 §88. Loimaan kaupunginvaltuuston 27.9.2021 hyväksymän hallintosäännön 9. luvussa on vahvistettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet.

Uuden ohjeen myötä uudistettiin riskienhallinnan käsittelyprosessia. Talousarviolaadinnan yhteydessä arvioitiin kaikkien toimielinten ja tytäryhtiöiden riskejä ja ne kirjattiin sille varattuun ohjelmaan. Talousarvioesityksen käyttötalousosio 2025 pitää sisällään toimialoittain olennaisimmat riskit. Sen lisäksi tehdyn kartoituksen jälkeen kaupungin riskienhallinnan johtoryhmä käy kirjatut riskit lävitse ja sen jälkeen raportoi vielä erikseen kaupunginhallitusta olennaisimmista kaupungin riskeistä. Seuraavan kerran riskikatselmus ja päivitys tehdään tilinpäätöksen yhteydessä.

4.3. Tuloperusteet

Verotulot

Kaupungin tuloveroprosentti ennen hyvinvointialueuudistusta oli 21 % ja se muuttui vuodelle 2023 8,36 %:iin. Vuoden 2024 veroprosentit tuli pyöristää yhteen desimaaliin. Loimaan tuloveroprosentti on siten 8,4 %. Koko maan tuloveroprosentin painotettu keskiarvo on ollut vuonna 2023 7,38 % ja vuoden 2024 veroprosentin keskiarvo 7,46 %.

Loimaalla hyvä verotulopohja on pitänyt verotulot lievässä nousussa taloudellisesta taantumasta huolimatta. Kunnallisvero tulee vuoden 2024 olemaan hieman enemmän kuin mitä ennustettiin. Yhteisövero jäänee alle ennusteen. Työllisyyden kehitys vaikuttaa nopeasti kunnallisverotuloihin, joten siksi sen kehitystä seurataan tarkasti.

Tuloveron veropohja perustuu 2024 verotuksen ennakkotietoihin ja sen taustalla olevaan väestökehitysarvioon. Veronsaajille jaettavana kertymänä käytetään Kuntaliiton muokatun ennusteen mukaista arviota vuoteen 2027 asti, siitä eteenpäin ennuste on kaupungin trendinomainen arvio.

Hyvinvointialueuudistus muutti kuntien ja valtion verotuksessa tehtäviä vähennyksiä. Vähennysten painopiste siirtyi valtion verotukseen ja samassa yhteydessä vähennysten perusteet kunnallis- ja valtionverotuksessa yhtenäistettiin. Verovähennyksiin ja niiden kohdentamiseen tulee uusia muutoksia vuonna 2025. Ansiotulovähennys poistuu kunnallisverosta, ja tämä lisää kunnallisveroa koko maan tasolla 300 miljoonaa euroa. Vastaavasti valtionosuuksissa oleva verovähennysten kompensatio pienenee vastaavasti.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kiinteistöverosta puolet sisältyy verotulotasaustuksen piiriin. Aiemmin kiinteistövero on ollut verotulotasaustajärjestelmän ulkopuolella. Voimassa olevan kiinteistöverolain mukaan kunnan on määrättävä yleinen kiinteistöveroprosentti erikseen rakennuksille ja maapohjalle, vakituisten asuinrakennusten ja muiden asuinrakennusten veroprosentti. Muiden veroprosenttien määrääminen on vapaaehtoista.

Talousarviossa vuodelle 2025 kiinteistöveron määrän laskennassa on käytetty samoja kiinteistöveroprosentteja kuin vuonna 2024.

Vuodelle 2025 kiinteistöveroprosenttien esitetään olevan seuraavat: yleinen kiinteistöveroprosentti, rakennukset 1,00

yleinen kiinteistöveroprosentti, maapohja 1,30

vakituisten asuinrakennusten prosentti 0,50

muiden asuinrakennusten prosentti 1,05

voimalaitoksen prosentti 2,00

yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero 0,00

Kiinteistöveroennuste on varsin vakaalla pohjalla. Vuoden 2025-2028 kiinteistöverot on laskettu samoilla kiinteistöveroprosenteilla. Kiinteistöverotuksen uudistushanke ei ole kuluvana vuonna edennyt.

Verotulojen perusteissa tapahtuneet muutokset

- Vuoden 2023 verotulot putosivat edellisestä vuodesta hyvinvointialueuudistuksen toteutuessa. Vuonna 2023 alussa kunnille tilitettiin vielä edellisen vuoden verotuloja, jotka oli peritty suuremmalla verotuloprosentilla. Tästä muodostui ns. verotulohäntä.
- vuonna 2024 saavutetaan uusi normaalitaso verotuloissa hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, ja kiinteistöveron osalta erotettiin maapohjan kiinteistöveroprosentti yleisestä kiinteistöveroprosentista lainsäädäntömuutoksen vuoksi.

Veroennustelaskelma ei sisällä veronkorotuksia, mutta veronkorotuksen harkinta on todennäköinen suunnitelmakaudella. Suunnitelmavuosien talouteen vaikuttavasta valtionosuuksien kehityksestä ei ole vielä tietoa, ja sillä tulee olemaan vaikutusta talouden kokonaiskehitykseen. Talouden kokonaiskehitys ratkaisee mahdollisen veronkorotuksen tai korotusten ajankohdan ja suuruusluokan.

Valtionosuudet

Valtiovarainministeriö on muuttanut kuntien valtionosuuslaskelmia suunnitelmakaudelle useaan otteeseen viimeisen vuoden aikana. Suurin muutos tuli loppuvuodesta 2023, jolloin valmistui lopulliset laskelmat hyvinvointialueille siirtävistä tuloista vuoden 2022 verotuksen valmistuttua. Verotuksen lopputulemana siirtyi hyvinvointialueille vähemmän tuloja kuin aiemmissa laskelmissa oli arvioitu. Puuttuva erotus tiedotettiin otettavan kuntien valtionosuuksista, jotka olivat tässä vaiheessa uudistusta ainoa liikkuva tuloerä. Näin ollen kunnat kantavat riskin hyvinvointialueuudistuksen taustalla olevien talouslaskelmien erien toteutumisesta. Lisäleikkaus valtionosuuksiin heikentää entisestään kuntatalouden tilannetta ja ennustettavuutta. Niinpä lisäleikkauksen toteutumisen aikaa pidennettiin ja kevään 2024 kehysriihessä valtio lupasi 277 miljoonaa euroa lisää rahaa kunnille kompensoimaan soterahoituksen kasvua. Valtio otti näin kantaaseen 1/3 hyvinvointialueuudistuksen talouslaskelmien osuvuuden riskistä. Loppuosa lisäleikkaustarpeesta otetaan pois kuntien valtionosuuksista vuosina 2025- 2028.

Loimaalla valtionosuustulot lisääntyvät 2,6 miljoonaa euroa te-palvelujen järjestämisen johdosta. Mutta jos tarkastellaan kokonaisuutta valtionosuudet vähenevät 1,6 miljoonaa euroa.

Suunnitelmakauden talouden kokonaiskehitys on hyvin riippuvainen valtionosuuksien uudesta tasosta, ja sitä on tässä vaiheessa mahdotonta arvioida.

Valtionosuudet on ennusteen (09/2024) mukaisesti:

v. 2025   10,8 milj.euroa

v. 2026   10,9 milj.euroa

v. 2027 11,1 milj. euroa

Muut tuloslaskelman erät

Rahoituserät

Loimaan Kaukolämpö Oy maksaa osinkoa 200 000 euroa. Korkokuluihin vaikuttaa lainamäärän kehitys sekä korkotason ennakoitu kehitys. Lainaa otetaan suunnitelmakaudella investointien rahoittamiseksi.

Vesiliikelaitos maksaa peruspääoman korkoa 120 000 euroa.

4.4. Menoperusteet

Toimintakulut

Vuoden 2025 ulkoiset toimintakulut kaupunki, yhteensä 48,5 milj. euroa. Toimintakulut nousevat talousarvioon 2024 nähden 7,55 prosenttia.

Vuoden 2025 ulkoiset toimintakulut kaupunki ja vesiliikelaitos, yhteensä 51,7 milj. euroa. Toimintakulut nousevat talousarvioon 2024 nähden 7,36 prosenttia.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut on arvioitu nykyisen vakanssirakenteen mukaisesti huomioiden eläköitymiset, tehtävien uudelleen järjestelyjen ja palvelualojen välisten siirtojen vaikutukset. Henkilöstövähennykset tulee pääsääntöisesti toteuttaa niin, että syntyvää säästöä ei käytetä korvaaviin ostopalveluihin.

Kunnallinen virkaehtosopimus on voimassa 1.5.2022 – 30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2024 nousua keskimäärin 3,11 prosenttia ja vuonna 2025 keskimäärin 3,0 prosenttia.

Henkilöstökulut, kaupunki ovat 26,4 milj. euroa vuonna 2025. Henkilöstökulut nousevat talousarvioon 2024 nähden 3,33 %.

Henkilöstökulut, kaupunki ja vesiliikelaitos, ovat 27,3 milj. euroa. Henkilöstökulut nousevat talousarvioon 2024 nähden 3,38 %.

Talousarvioon on tehty korotukset arvioiduilla palkankorotusprosentteilla myös suunnitelmavuosille, koska virkaehtosopimus päättyy 30.4.2025. Henkilösivukulut v. 2024 prosentteilla, koska uudempia ei ollut saatavilla 28.10.2024.

BKT ja työllisyys	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vakuutettujen sotumaksut, %						
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	1,50	0,79	0,59	0,59	0,59	0,59
Palkansaajan eläkemaksu, alle 53-v.	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
Palkansaajan eläkemaksu, yli 53-v.	8,65	8,65	8,65	7,15	7,15	7,15
TyEL-indeksipisteluku	2 874	3 037	3 085	3 135	3 188	3 253
TyEL-indeksi, muutos	6,8	5,7	1,6	1,6	1,7	2,0
KEL-indeksipisteluku	1 805	1 911	1 938	1 961	1 988	2 024
KEL-indeksi, muutos	7,8	5,9	1,4	1,2	1,4	1,8
Kuntatyönantajan sotumaksut, %						
Sairausvakuutusmaksu	1,53	1,16	1,88	1,84	1,83	1,80
Työttömyysvakuutusmaksu	1,91	1,01	0,74	0,74	0,74	0,74
Työnantajan eläkemaksu	19,8	19,6	19,6	20,0	20,0	20,0
Opettajien eläkemaksu	16,4	16,4	16,5	17,4	17,4	17,4
Muut sosiaalivakuutusmaksut	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Kuntatyönantajamaksut yhteensä	24,0	22,5	22,9	23,3	23,3	23,3

Vuoden 2025 talousarvio sisältää seuraavat henkilöstöratkaisut:

Konsernijohto:

It tukihenkilö, lisäys 70 %

Elinvoima:

Loimaan seudun TE-lähipalvelujen henkilöresursseiksi 2025 vuodelle on mitoitettu 20 htv:ta. Lisäystä tulee 16 htv. (4 htv:ta siirtyy kaupungin nykyisistä elinvoimapalveluista.)

Markkinoinnin ja viestinnän resurssit: 2 markkinointi ja viestintäsuunnittelijaa (2024 TA) -> 1 markkinointi- ja viestintäsuunnittelija; 0,5 palvelusihteeri (viestintä); 0,2 projektityöntekijä

Sivistyslautakunta:

Varhaiskasvatus, vähennys

-5 htv (opettajat, lastenhoitajat/lapsimäärän väheneminen)

Perusopetus, vähennys

-3 htv (opettajat/tuntikehyksen pieneneminen, oppilasmäärän väheneminen)

Vapaa-aikapalvelut, lisäys

+1,3 htv (hanketyöntekijä, ostopalvelujen korvaaminen omalla työllä)

Tarkemmat selvitykset henkilöstömuutoksista ja vakansseista on esitetty kunkin palvelualueen kohdalla.

Vuonna 2025 henkilöstöpolitiikassa on noudatettava seuraavia toimenpiteitä:

- Henkilöstömäärän suunnitelmallinen, tavoitteellinen, tarkoituksenmukainen ja taloudellisesti vaikuttava sopeuttaminen ja vähentäminen osana toimintojen, palvelujen ja palvelurakenteiden uudistamista.
- täyttölupamenettely
- sijaisten käytön erityisperustelut
- palkattomien virka- ja työvapaiden suosiminen, silloin kun henkilöllä ei ole säästö-
vapaakertymää ja vapaa voidaan myöntää lisäkustannuksitta.
- hyödynnetään eläköitymiset ja työpaikan vaihdokset työnjakoa suunnitellessa

Avoimeksi tulevien vakanssien ja eläköityvän henkilöstön tehtävien tarvetta arvioidaan ja ohjataan tarvittaessa johtoryhmässä / henkilöstön ohjausryhmässä.

Henkilöstöjohtamisella ja henkilöstön palkitsemisella vaikutetaan työn tuloksellisuuteen ja työelämän laatuun. Tuottavuuden ja työssä jaksamisen kehittämällä vaikutetaan osaavan työvoiman oikeaan kohdentamiseen, osaavan työvoiman saantiin ja samalla henkilöstökustannusten hallitsemiseen.

5. Käyttötalousosa

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	8 691 969	7 978 820	8 111 057	1,66 %	7 691 057	5 601 357
Toimintakulut	-44 417 177	-45 188 127	-48 514 185	7,36 %	-49 383 419	-50 595 436
Toimintakate	-35 725 208	-37 209 307	-40 403 128	8,58 %	-41 692 362	-44 994 079
Poistot ja arvonalentumiset	-3 716 734	-3 690 136	-3 913 512	6,05 %	-4 057 593	-3 590 734

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	6 800 649	6 698 400	7 560 000	12,86 %	7 319 800	7 319 800
Toimintakulut	-6 800 649	-6 681 900	-7 560 000	13,14 %	-7 309 000	-7 309 000

5.1. Kaupunginvaltuusto

Toimielin: Kaupunginvaltuusto

Toiminnan kuvaus

Valtuusto vastaa kaupungin strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Loimaan kaupunginvaltuusto päätti 16.11.2020, että valtuutettujen lukumäärä uudella valtuustokaudella 2021 – 2024 on 37 valtuutettua.

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-39 537	-54 387	-54 694	0,56 %	-45 624	-46 722

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-9 334	-9 200	-5 300	-42,39 %	-8 400	-8 400
Toimintakate	-9 334	-9 200	-5 300	-42,39 %	-8 400	-8 400
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

5.2. Tarkastuslautakunta

Toimielin: Tarkastuslautakunta

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunta valmistelelee valtuuston päätettävät tarkastusta koskevat asiat, arvioi kuinka valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet ja arvioi kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon tarkoituksenmukaisuutta.

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-20 004	-28 995	-28 999	0,01 %	-29 658	-30 695

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,00 %	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

5.3. Keskusvaalilautakunta

Toimielin: Kaupunginvaltuusto

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä.

Toimintaympäristön muutos

Vuonna 2025 kuntavaalit ja aluevaalit.

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	29 909	101 000	35 000	-65,35 %	35 000	35 000
Toimintakulut	-38 461	-101 000	-100 452	-0,54 %	-102 516	-104 700

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,00 %	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

5.4. Vaikuttajatoimielimet

Vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto. Nuorisovaltuusto on sivistyslautakunnan alla.

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-4 589	-20 002	-20 006	0,02 %	20 012	20 012

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,00 %	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

5.5. Kaupunginhallitus

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	718 742	1 125 420	1 312 457	16,62 %	1 292 457	1 292 457
Toimintakulut	-6 038 881	-6 379 271	-8 939 723	40,14 %	-8 965 704	-9 171 019

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-167 858	-168 600	-171 400	1,66 %	-186 500	-186 500
Toimintakate	-167 858	-168 600	-171 400	1,66 %	-186 500	-186 500
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

Konsernijohto

Toimiala: Konsernijohto

Toimielin: Kaupunginhallitus

Palveluala: Hallintopalvelut

Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	224 116	226 220	188 820	-16,53 %
Toimintakulut	-3 177 376	-3 405 671	-3 468 666	1,85 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %
Toimintakulut	-89 171	-86 700	-80 900	-6,69 %
Toimintakate	-89 171	-86 700	-80 900	-6,69 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Konsernijohto -toimiala sisältää kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toiminnan sekä hallituksen ja valtuuston valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät.

Kaupunginhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus johtaa toimintaa, hallintoa ja taloutta. Hallitus vastaa toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginjohtaja johtaa hallituksen alaisena hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Kaupunginjohtaja vastaa asioiden valmistelusta hallituksen käsiteltäväksi (Hallintosääntö 2§). Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla (Kuntalaki 1 §).

Hallintopalvelut -palveluala vastaa konsernijohtoon palvelujen, hallinnon ja muiden tehtävien järjestämisestä sekä palvelualansa kehittämisestä ja henkilöstön työnjaon yhteensovittamista.

Palveluala vastaa keskitetyistä hallinto-, henkilöstö-, talous- ja it-palveluista.

Hallintopalvelut –palvelualalla on seuraavat palveluyksiköt esihenkilöineen (sijaisineen):

- Talous- ja it-palvelut; talousjohtaja (taloussihteeri),

- Henkilöstöpalvelut; henkilöstöpäällikkö (henkilöstösihteeri),
- Yleishallinto; hallintopäällikkö (henkilöstöpäällikkö).
- Palveluun sisältyy joukkoliikenne, verotuskustannukset, henkilöstön työterveyspalvelut. Varsinais-Suomen liiton, Kuntaliiton ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen maksuosuudet.

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet

ELINVOIMA JA ASUMINEN	HYVINVOINTI JA OSALLISUUS	JOHTAMINEN JA TALOUS
1.1.Osaavan työvoiman saatavuus ja työllisyys	2.1.Ihmisten hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäisy	3.1.Hyvä työnantaja
1.2. Houkutteleva, saavutettava ja vaihtoehtoinen asuin ympäristö	2.2. Viihtyisä turvallisen kasvun ja oppimisen paikka lapsille ja nuorille	3.2. Talouden ja investointien ennakkoiva pitkäjänteinen suunnittelu ja johtaminen
1.3. Elinkeinojen kilpailukykyinen toimintaympäristö ja vihreä siirtymä	2.3. Vahva yhteisöllisyys ja osallisuus	3.3. Aktiivinen, vuorovaikutteinen ja verkostoitunut yhteistyö

Strategiset tavoitteet:

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet

1.1. Edistämme osaavan työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Osaavan työvoiman tarjonnan, ongelmien ja ratkaisukeinojen säännöllinen arviointi sekä ratkaisutoimenpiteet yhdessä yritysten ja koulutustahojen kanssa.	Työllisyys-/työttömyysaste Työvoiman määrä
Valmistautuminen paikallisten / seudullisten työvoimapalvelujen järjestämiseen osana 1.1.2025 TE-palvelu-uudistusta.	Työvoiman määrä
1.2. Tarjoamme houkuttelevan ja saavutettavan asuin ympäristön. Edistämme eri asumisvaihtoehtoja	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Asumisympäristö/ -vaihtoehdot ja yritysten toimintaympäristöt ovat alueellisessa vertailussa kilpailukykyisiä	Yrittäjätyytyväisyys, nettomuutto Asumisen ja yritystoiminnan kustannusvertailut
Loimaan sisäisten asiointi ja liikenneyhteyksien tarve, vaihtoehto- ja toimenpidesuunnitelma 2023-2024.	Loimaalle / Loimaalta muuttaneiden määrä
Turku-Loimaa-Toijala lähijunaliikenne	Loimaa osallistuu aktiivisesti Turku-Tampere -lähijunaliikenteen käynnistämistä edistävään valmisteluun.
Monipuolinen tonttitarjonta eripuolilla kaupunkia. Kevyt liikenne, palvelujen saavutettavuus ja viihtyisä elinympäristö huomioitu erityisesti kaavoituksessa. (Tämä on siirretty elinvoiman tavoitteista konserni-johdon alle kaavoituksen siirryttyä 1.1.2024)	Uusia kaavoja laaditaan kaavoitusohjelman mukaisesti huomioiden eri alueiden erityispiirteet ja hyödynnetään alueiden vahvuuksia. Tonttien riittävyttä seurataan eri puolilla kaupunkia pitkäjänteisesti ja siihen reagoidaan kaavoitusohjelmassa. Kaavoitusohjelmassa huomioidaan, että taajamissa on kysyntää vastaava määrä rivitalo- ja kerrostalontontteja. Huomioidaan kaavatöissä tarpeelliset kevyen liikenteen reitit, sijoitetaan tarpeita vastaava määrä tontteja palveluiden saavutettaviin sekä suunnitellaan viihtyisiä asuin ympäristöjä.

1.3. Luomme kilpailukykyisen toimintaympäristön elinkeinoille ja edistämme vihreää siirtymää	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Loimaa on seudullinen yritys-, asiointi- ja palvelukeskittymä	Yritys- ja asukaskysely / toimialojen sisäinen itsearviointi
Tarjoamme monipuolisia yritystontteja eri puolilla kaupunkia ja tuemme kaavoituksella vihreää siirtymää edistävään liiketoiminnan kehitystä Loimaalla. (Tämä on siirretty elinvoiman tavoitteista konserni-johdon alle kaavoituksen siirryttyä 1.1.2024)	Monipuolista yritystonttitarjontaa ylläpidetään kaavoitusohjelman kautta. Vihreää siirtymää edistävien toimintojen sijoittumispotentiaalia selvitetty valtion avustusta hyödyntäen (haku päättyy 12.1.2024). Tulokset huomioidaan tulevissa kaavoitusohjelmissa.
2.1. Panostamme ihmisten hyvinvointiin ja ennaltaehkäisemme syrjäytymistä kaikissa ikäryhmissä	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Asukkaiden kannustaminen osallistumaan hyvinvointia edistäviin harrastuksiin	Hyte-kerroin
Yhdistysten ja järjestöjen tukeminen järjestämään yhdessä kaupungin kanssa hyvinvoinnin tukiverkoston.	Hyvinvointikertomuksen seurantatiedot. Arviointi ja raportointi osana osavuosikatsausta ja toimintakertomusta.
2.2. Tarjoamme lapsille ja nuorille viihtyisän ja turvallisen kasvun ja oppimisen paikan	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Hyvinvointikertomuksen laatiminen vuosille 2025-2029 sekä tietojen säännöllinen seuranta, arviointi ja toimenpiteet.	HYTE-kerroin Hyvinvointikertomuksen indikaattorit Kouluterveyskyselyn indikaattorit Sotkanet-tietokannan indikaattorit
2.3. Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Asukkaiden kannustaminen osallistumaan hyvinvointia edistäviin harrastuksiin.	Suositteluhalukkuus
Yhdistysten ja järjestöjen tukeminen järjestämään yhdessä kaupungin kanssa hyvinvoinnin tukiverkoston.	Yhteistyön vahvistaminen
Osallistamisohjelman osallistamisen ja vaikuttamismahdollisuuksien menettelytapojen ja toimenpiteiden soveltaminen ja hyödyntäminen	Osallistaa eri tahoja tapahtumiin
3.1. Olemme hyvä työnantaja	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Henkilöstöjohtamisen, esihenkilötyön, työhyvinvoinnin ja osaamisen menettelytapojen kehittäminen sekä vaikutusten säännöllinen seuranta ja arvio.	Henkilöstön työhyvinvointi Työtyytyväisyysmittarit, sairauspoissaolot, työntekijöiden vaihtuvuus, koulutussuunnitelma.
Henkilöstöviestinnässä hyödynnetään kattavasti monikanavaisuutta.	Esihenkilötreffit, infokirje esihenkilöille ja henkilökunnalle
3.2. Suunnittelemme ja johdamme taloutta ja investointeja ennakoivasti ja pitkäjänteisesti	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari

Kaupunki-organisaation ja Loimaan veden yhteenlasketun tuloslaskelman ylijäämä sekä kaupunkiorganisaation taseen ylijäämä vuosina 2025–2027.	Investointikyky (rahoitus, investointimäärä, investointien suunnittelu, toteutuminen ja lainakanta) Seuranta, arviointi ja raportointi osana kuukausiraportointia, osavuosikatsausta/toimintakertomusta
Vuosien 2025 – 2027 investointikyky arvioidaan ja päätetään osana vuosien 2025–2027 talousarvioiden ja -suunnitelman valmistelua ja päätöksentekoa.	Arviointi painelaskelma työkalua käyttäen
Talouden ennakkointia ja päätöksentekoa tukevan tietojohdamisen uudistamista jatketaan osana johtamisen, esihenkilötyön, osaamisen sekä raportoinnin uudistamista.	Seuranta, arviointi ja raportointi osana kuukausiraportointia, osavuosikatsausta/toimintakertomusta
3.3. Toimimme aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti yhteistyössä ja verkostoissa	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Viestinnässä hyödynnetään kattavasti viestintäohjetta ja menettelytapoja	Ohjeiden ja menettelytapojen päivitys
Yritysvaikutusten säännöllinen arviointi osana kaupungin päätöksentekoa	Arviointi osana kaupungin päätöksentekoa
Suunnitelmallinen sähköisten palvelujen laajentaminen vuosina 2024-2025. Edistetään digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvasuutta, sisällön saavutettavuutta sekä mahdollisuutta käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluita	Sähköisen asiainn palvelujen määrä. Asiainn laajuus/määrä ja toimivuus. Asukaskysely / Toimialojen sisäinen itsearviointi. Yhdistysten ja järjestöjen toimintatiedot.

Toimintaympäristön muutokset:

Toimintaympäristön muutos

Kuvaus palvelualan toimintaan vaikuttavista olennaisista muutoksista suunnitelmavuosina.

Valtuuston hyväksymässä Loimaa-strategiassa 2022-2025 "Menestystarinoiden Loimaa" asetetut strategiset tavoitteet ohjaavat vuosittaista talousarvion valmistelua ja talousarviossa ja -suunnitelmassa asetettavia tavoitteita.

Strategian toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

- Strategiasta johdettujen tavoitteiden toteutumista seurataan tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.
- Hallitus seuraa kärkihankkeiden toimeenpanoa osavuosisraportoinnin yhteydessä.

Sote-palvelut ja pelastustoimi siirtyvät 1.1.2023 Varsinais-Suomen hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Hyvinvoinnin koordinointi

Vaikuttaja-toimielimet/ KL 26-28 §): Nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto Hallintosääntö 14 §: Vaikuttamistoimielimet (nuorisovaltuuston määrärahat sivistystoimen alla)

Loimaan kaupungissa on nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Niiden kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus.

Aluevaalit ja kuntavaalit järjestetään vuonna 2025.

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamisessa (8/2023-12/2025) arvioidaan sosiaali- ja terveystalouden sekä työ- ja elinkeinopalvelujen muutoksiin liittyvät kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamistarpeet. Uudistuksen on tarkoitus edetä eduskuntaan keväällä 2025 niin, että lainsäädäntö olisi voimassa 1.1.2026.

Asukkaiden terveys- ja hyvinvointivaikutukset:

Uuden hyvinvointisuunnitelman laatiminen vuosille 2025- 2029 on valmistelussa. Hyvinvointikertomus laaditaan vuosittain. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2017-2021 (KV 5.3.2018 § 12) toteutumista seurataan ja arvioidaan. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma uudistetaan vuosille 2025- 2029.

Ikääntymissuunnitelman 2021–2024 (KV 21.6.2021) linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet otetaan huomioon palvelujen ja toimintojen suunnittelussa ja valmistelussa.

Asukkaiden osallistamiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyvät perustelutiedot

- Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet
- Mielenpitojen selvittäminen ennen merkittäviä päätöksiä ja mahdollisuudet osallistua talouden suunnitteluun

Kuntalakiin sekä ja kaupungin omiin toimintatapoihin perustuvat osallistamista, osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevat menettelytavat.

- Seuranta, arviointi ja raportointi vuosittain osana osavuositarkastuksia ja toimintakertomusta.
- Osallistamisen, osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien toimivuuden itsearviointi sekä palaute osana asukaskyselyitä.

Vuoden 2025 aikana järjestetään osallistamistilaisuuksia mm.:

- Alue-vaalit ja kuntavaalit 2025
- Talousarvion valmistelu/osallistava budjetointi
- Palvelualojen merkittäviin palveluiden muutos- ja kehittämistoimenpiteisiin sekä niiden valmisteluun liittyvät osallistamistilaisuudet
- Yritys- ja asukaskyselyt 2025

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Kuntien päätösten ennakoarviointimenettelyssä (EVA) arvioidaan valmisteltavan päätöksen vaikutuksia ennalta. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen.

- *Kuntalaisvaikutuksilla* eli ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksissa tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä sekä niiden jakaantumista.
- *Ympäristövaikutukset* kohdistuvat ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset kohdistuvat eri organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin tai menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, henkilöstöön tai hallintoon.

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat kunnan tuloihin tai menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä.

Taloudellisiin vaikutuksiin kuuluvat myös yritysvaikutukset, eli se miten kunta mahdollistaa alueellaan yritystoimintaa.

Vaikutuksia tulee arvioida sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä. Ennakoarvioinnissa tulee pääsääntöisesti keskittyä arvioimaan ennalta sellaisia päätöksiä, joilla on merkittäviä vaikutuksia

Suomen hallitus on asettanut tavoitteen, että maan hiilineutraalisuus saavutetaan vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen toteutuminen vaatii laajaa sitoutumista kunnilta, yrityksiltä ja yksityisiltä kansalaisilta.

Loimaa on kuulunut hiilineutraalit kunnat -verkostoon vuodesta 2016 (Kv 14.11.2016 § 56). Hinku-kunta on sitoutunut tavoittelemaan 80 %:n päästövähennystä vuodesta 2007 vuoteen 2030 mennessä. Hinku kunnalta vaaditaan mm. kasvihuonekaasupäästönäkökulman huomioimista kaikessa merkittävässä päätöksenteossa, toiminnan organisointia ja suunnitelmaa päästöjen vähentämisestä, sekä liittymistä kuntien energiatehokkuussopimukseen.

Kunnat pyrkivät vähentämään ilmastopäästöjään lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla energiatehokkuutta. Kunnat kannustavat myös paikallisia yrityksiä ja asukkaita ilmastotekoihin.

Energiatehokkuussopimus on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä. Sopimustoiminta on tärkeässä roolissa EU:n energiatehokkuusdirektiivin mukaisen energiankäytön tehostamistavoitteen täyttämässä.

Loimaan kaupunki liittyi kuntien energiatehokkuussopimukseen 3.10.2022.

Ilmastolain uudistus tuli voimaan 1.7.2022. Kunta voi edesauttaa alueen päästökehitystä mm. suunnittelemalla yhdyskuntarakennetta, liikennejärjestelyitä sekä lämmitystä ilmastokestäviksi. Myös esimerkillisten ilmastotoimien viestintä houkuttelee kunnan alueen muitakin toimijoita mukaan ilmastotyöhön. Ilmastolain lisäksi myös energiatehokkuusdirektiiviä ollaan uudistamassa lähivuosina.

Euroopan komissio antoi toukokuussa 2022 energiansäästösuunnitelman (REPowerEU-suunnitelma), jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä vauhdittaa vihreää siirtymää. Suunnitelmassa painotetaan energiatehokkuutta ja energiankäytön vähentämistä.

Suomi on painottanut, että energian kokonaiskulutusta ja loppukäyttöä rajoittavat tavoitteet eivät saa vaarantaa kansallisen ilmastotavoitteen saavuttamista, eikä energiankäytön rajoittaminen saa estää riippuvuutta siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu sähköistymiseen sekä muun muassa vedyn ja sähköpolttoaineiden hyödyntämiseen (TEM 8.7.2022).

Lakien ja direktiivien lisäksi korkeat energianhinnat tuovat kunnille painetta energiankäytön tehostamiseen.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset:

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Sähköisten palvelujen laajentamiseksi vuosina 2025 – 2026. Sähköiseen arkistointiin valmistautuminen ja käyttöönotto 2024-2025.

Henkilöstö:

Henkilöstörakenne ja -määrä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kaupunginjohtaja	1	1	1
Hallintopäällikkö	1	1	1
Henkilöstöpäällikkö	0	1	1
Henkilöstösihteeri	1	1	1
Talusojohtaja	1	1	1

Taloussihteeri	1	1	1
Arkistosihteeri	1	1	1
Laskentasihteeri	2	2	2
Palkkasihteerit	3	3	3
Palvelusihteerit	1,5	1,5	1,5
Digipalvelupäällikkö	1	1	1
It-asiantuntija	2	2	2
It-tukihenkilö	0	0	1
Henkilöstömäärä yhteensä	15,5	16,5	17,5

Muut olennaiset perustelutiedot:

1. Toimitilat

Tarvittavat toimitilat ja niiden olennaiset muutokset

Konsernijohdon toimitiloina ovat Ylistaronkatu 36. Kauppalankatu 3 –tiloissa on edelleen keskusarkisto. Kauppalankatu 3 (kaupungintalo) jatkokäyttö ja toimenpiteet. Kiinteistöjen ylläpito-ohjelman käsittely ja päätökset.

2. Palvelujen ostot

Merkittävimmät palvelujen ostot ja niiden muutokset: It-palvelut (palvelimet, koneiden ja laitteiden leasing -sopimukset, ohjelmistolisenssit), työterveyshuolto sekä verotuspalvelut.

3. Muut toiminnan edellyttämät resurssit

Muut merkittävimmät toiminnan edellyttämät resurssit ja niiden muutokset: Aluevaalit ja kuntavaalit vuonna 2025.

4. Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot

Muut olennaiset tunnusluvut ja vertailutiedot: Kaupunkikonsernin talouden ja toiminnan tunnusluvut esitetään osana käyttösuunnitelmia, talousarviota ja tilinpäätöstä.

5. Palveluihin ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta seurataan säännöllisesti kuukausiraportoinnissa ja osavuosikatsauksissa. Johtoryhmä käsittelee säännöllisesti riskienhallintaa mm. palvelujen jatkuvuuden turvaamisen sekä turvallisuuden riskienhallinnan näkökulmasta.

Palvelualoja ohjeistetaan ylläpitämään ja päivittämään omien toimialojensa riskienhallintaan ja palvelujen jatkuvuuden hallintaan liittyvät suunnitelmat (mm. pelastussuunnitelmat sekä vesihuollon toimivuuteen liittyvät suunnitelmat).

Sopimusten hallinta ja valvonta on keskeinen osa riskienhallintaa.

Osallistuminen ”Turvallinen ja kriisinkestävä kunta” –asiantuntijaverkostoon. Verkoston tavoitteena on kuntien turvallisuus-, varautumis- ja riskienhallinnan yhteistyö. Toimenpiteinä on seminaareja, työpajoja, koulutuksia sekä monipuolista viestintää. Viestintä ja tiedon jakaminen muodostavatkin keskeisen perustan verkoston toiminnalle.

Talousarvion käyttösuunnitelmien valmistelussa, kehityskeskusteluissa ja palvelualojen toiminnan ohjauksessa ja menettelytavoissa painotetaan ennakoivaa riskien hallintaa – riskien tunnistamista ja vaikutusten arviointia.

Kaupunginhallituksen tunnistamat olennaisimmat konsernia ja koko kaupunkia koskevat riskit ovat:

Strateginen riski: Väestön väheneminen ja ikääntyminen

Taloudelliset riskit: Verotulojen ja valtionosuuksien merkittävät muutokset

Toiminnallinen riski: Soten siirtymisen vaikutus jäljellä olevan kunnan toimintojen ja rahoituksen turvaamisen kannalta. Valtionosuuksien muutokset lakiperusteisuuteen liittyen ja niiden kompensointi täysimääräisesti.

Muut toiminnan edellyttämät resurssit:**Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:****Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta**

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta seurataan säännöllisesti kuukausiraportoinnissa ja osavuosi-katsauksissa. Johtoryhmä käsittelee säännöllisesti riskienhallintaa mm. palvelujen jatkuvuuden turvaamisen sekä turvallisuuden riskienhallinnan näkökulmasta.

Palvelualoja ohjeistetaan ylläpitämään ja päivittämään omien toimialojensa riskienhallintaan ja palvelujen jatkuvuuden hallintaan liittyvät suunnitelmat (mm. pelastussuunnitelmat sekä vesihuollon toimivuuteen liittyvät suunnitelmat).

Sopimusten hallinta ja valvonta on keskeinen osa riskienhallintaa.

Osallistuminen ”Turvallinen ja kriisinkestävä kunta” –asiantuntijaverkostoon. Verkoston tavoitteena on kuntien turvallisuus-, varautumis- ja riskienhallinnan yhteistyö. Toimenpiteinä on seminaareja, työpajoja, koulutuksia sekä monipuolista viestintää. Viestintä ja tiedon jakaminen muodostavatkin keskeisen perustan verkoston toiminnalle.

Talousarvion käyttösuunnitelmien valmistelussa, kehityskeskusteluissa ja palvelualojen toiminnan ohjauksessa ja menettelytavoissa painotetaan ennakoivaa riskien hallintaa – riskien tunnistamista ja vaikutusten arviointia.

Kaupunginhallituksen tunnistamat olennaisimmat konsernia ja koko kaupunkia koskevat riskit ovat:

Strateginen riski: Väestön väheneminen ja ikääntyminen

Taloudelliset riskit: Verotulojen ja valtionosuuksien merkittävät muutokset

Toiminnallinen riski: Valtionosuuksien muutokset lakiperusteisuuteen liittyen ja niiden kompensointi täysimääräisesti.

Talousvaikutukset ja talouden tasapainottaminen:

Konsernijohton erityiset talousarvioon vaikuttavat toimenpiteet 2025 ja muutokset suhteessa edelliseen vuoteen:

-Vaikuttajatoimielimet: Vammaisneuvosto 10 000 € ja Vanhusneuvosto 10 000 €

-Osallistuva budjetointi 20 000 €

-Joukkoliikenne 120 000 €

-Kuntien välinen yhteistoiminta 196 000 €, V-S Liitto

-Kuntien välinen yhteistoiminta, Liedon Ympäristöterveydenhuolto 120 000 €

-Atk Loimaa: It-tukihenkilön palkka 32 000 € (70 %)

-Yhteistyötoiminta: Polkupyöräetu 11 000 €, henkilöstön työhyvinvointi 50 000 €(epassi 50 €/vuosi ja tyhyraha 50 € / vuosi/ hlö), työpaikkaruokailu 15 000 €

-Hyvinvointitoimikunta: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 15 000 €

-Avustukset:

-Sarkamuseo 100 000 €

-Jäähalli 30 000 €

-Power Cup, Loimaa 20 000 €

Elinvoima**Toimiala:** Elinvoima**Toimielin:** Kaupunginhallitus**Palveluala:** Elinkeino- ja kaupunkikehitys**Vastuhenkilö:** Kehittämisjohtaja

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	494 626	899 200	1 123 637	24,96 %
Toimintakulut	-2 861 506	-2 973 600	-5 471 057	83,99 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %
Toimintakulut	-78 687	-81 900	-90 500	10,50 %
Toimintakate	-78 687	-81 900	-90 500	10,50 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Palveluala vastaa yrityspalvelujen, maaseutupalvelujen, työllisyyspalvelujen, maahanmuuttajien kotoutumispalveluista ja markkinoinnin toteuttamisesta sekä vuorovaikutuksesta kylien kanssa.

Toiminta-ajatus on Loimaan elinvoiman vahvistaminen.

Palvelualla toimivat elinvoimatoimikunta, Loimaan seudun toiminta-alueen TE-neuvottelukunta ja kylien neuvottelukunta.

Strategiset tavoitteet:**Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet**

1.1. Edistämme osaavan työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Asiakkaiden ohjaaminen kohti työmarkkinoita, koulutukseen tai polku kohti eläkettä	Työmarkkinatuen kuntalista <200 henkilöä keskimäärin Nuorten työttömien lukumäärä < 100 henkilöä keskimäärin Toimenpiteissä/palveluissa olevat asiakkaat Asiakasjako tehty palvelutarpeen mukaan. Palvelutar-

	peen kartoitus saatu alkuun kaikilla asiakkaila.
Lakisääteisten TE-lähipalvelujen tuloksellinen ja tehokas toteuttaminen Loimaan seudun toiminta-alueelle	Asiakasjako toteutettu palvelutarpeen mukaisesti. Toiminta käynnistynyt toiminta-alueella ja saatu aikaan vakiintuneet käytännöt alueelle lähipalvelujen toteuttamisesta. Suunnitelmien ja muun järjestämissä määrätellyn toiminnan toteuttaminen määräaikojen puitteissa.
Kansainvälisen osaavan työvoiman saatavuuden ja kotoutumisen edistäminen	Maahanmuuttopalvelujen tavoittama asiakasmäärä Suunnitelma maahanmuuttopalvelujen toteuttamisesta TE2024 toteutumisen jälkeen tehty Ukrainalaisten ja muiden maahanmuuttajien kotoutumista ja työnsaantia edistetty
Edistetään Loimaalla tarjolla olevan koulutuksen ja koulutetun työvoiman tarjonnan laajenemista	Loimaan Monikampuksen tunnettuus kasvanut ja toiminta laajentunut uusiin yhteistyöoppilaitoksiin ja Loimaan seudun kuntiin Osallistutaan Turun teknisen yliopiston lahjoitusprofessorin rahoitukseen yritysten kanssa TYPO-koulutusten suunnitteluun osallistuminen, omaehtoisen opiskelun kehittäminen, rekrykoulutusten suunnittelu ja toteutus yhdessä yritysten kanssa
1.2. Tarjoamme houkuttelevan ja saavutettavan asuinympäristön. Edistämme eri asumisvaihtoehtoja	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Viestimme ja markkinoimme Loimaata ja asumisvaihtoehtoja suunnitelmallisesti yhteistyössä	Aktiivinen näkyminen eri kanavissa Asumisen teemavuosina 2023-2024 tiivistynyt yhteistyö kylien ja muiden yhteisöjen kanssa jatkuu.
Näkyvä tapahtumayhteistyö	Loimaan asumis- ja muut mahdollisuudet olleet laajasti esillä tapahtumissa. Vuonna 2025 on mm. Power Cup, Okra, Loimaan rekry- ja harrastemessut.
1.3. Luomme kilpailukykyisen toimintaympäristön elinkeinoille ja edistämme vihreää siirtymää	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Tarjoamme monipuolisia yritystontteja ja yritystoiminnan toiminta-alueita eri puolilla kaupunkia	Potentiaalisten yritysten sijoittumispaikkojen selvitystyötä ja sen hyödyntämistä jatketaan ja syvennetään esim. opinnäytetyön avulla.

<p>Loimaa tukee yrityksiä aktiivisesti niiden elinkaaren eri vaiheissa.</p> <p>Elinkeinoelämää tukevia verkostoja hyödynnetään ja kehitetään aktiivisesti Loimaalla</p>	<p>Yritysneuvonta, kontaktointi, tilaisuudet (lkm):</p> <p>300 yrityskontaktia/vuosi, josta osa kohdistetaan toimivien yritysten akuutin tarpeen neuvonnan lisäksi proaktiiviseen yhteydenpitoon.</p> <p>Viestimme monikanavaisesti ja laaja-alaisesti yrityksille</p> <p>Loimaa on aktiivisesti mukana ja kokoamassa yritys- ja julkisen puolen verkostoja sekä osallistuu yhteisten tapahtumien järjestämiseen elinkeinoelämän kanssa (Esim. yhteiset aamukahvit, yhteisosasto Alihankintamessuilla sekä Loimaan rekrytointi- ja harrastemessuilla)</p> <p>Kaupunki on aktiivinen ja aloitteellinen Loimaan teknologiaklusteriyhteistyön vakiintumisessa ja laajenemisessa yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa</p> <p>Loimaa osallistuu aktiivisesti TurkuTampere -lähijuna-liikenteen käynnistämistä edistävään valmisteluun</p>
<p>Rahoituksen kanavoiminen tehokkaasti siihen oikeutetuille maataloille</p>	<p>Cap27 -ohjelmakauden tiedottaminen maataloille</p>
<p>2.3. Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta</p>	
<p>Toiminnallinen tavoite</p>	<p>Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari</p>
<p>Kyliä ja yhteisöjen toiminnan ja yhteistyön suunnitelmallinen kehittäminen</p> <p>Yleisen varautumis- ja turvallisuusosaamisen lisääminen</p> <p>Pyörämatkailumahdollisuuksien parantaminen</p>	<p>Loimaan älykkäät kylät-hankkeessa: kumppaniyhdistysten omien kehittämissuunnitelmien ohjaaminen ja yhteisen Älykkäät kylät-strategian tuottaminen</p> <p>Kyliä turvallisuussuunnitelmat ja turvallisuuspäivien järjestäminen yhdessä kumppaniyhdistysten kanssa</p> <p>Pyöräilyyn sopivien pyöräreittien merkitseminen karttaan ja pyöräilytapahtumien järjestäminen kumppaniyhdistysten kanssa</p>
<p>Torin käytön ja Loimaata palvelujen keskuksena esille tuovan toiminnan kehittäminen kolmannen sektorin kanssa</p>	<p>Loimaan kaupungin torin, tapahtumatoiminnan ja palvelunäkyvyyden kehittämiskumppanuus kolmannen sektorin kanssa ja sen kehittäminen.</p>

Toimintaympäristön muutokset:

Helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muutti kerralla talouden näkymiä. Suorat vaikutukset loimaalaisiin yrityksiin kriisillä ovat olleet maltilliset, koska monella yrityksellä Venäjän kauppa on ollut suhteellisen pientä. Talouden matalasuhdanne ja epävarmuus ovat puolestaan heijastuneet moneen yritykseen ja osa loimaalaisista yrityksistä on joutunut sopeuttamaan toimintaansa. Epävarmuudesta huolimatta yritykset pääosin uskovat taloustilanteen elpävän ja valmistautuvat noususuhdanteeseen. Osa yrityksistä odottaa nopeampaa suhdanteen kääntymistä jo 2024 lopulla, kun osalla suhdanne käänne on siirtynyt arvioissa jo 2025 lopulle.

TE-palvelut siirtyvät 2025 alussa kuntien vastuulle. Loimaa on osa Turun työllisyysaluetta. Loimaa tulee tarjoamaan työllisyyspalvelut oman alueensa lisäksi Auraan, Oripäähän ja Pöytyälle. Uudistuksen yhteydessä muuttuu koko työllisyyspalvelujen toimintamalli järjestämisvastuun lisäksi. Uudistuksen vaikutusten arviointi on erittäin vaikeaa ennakkoon. Työllisyyden hoitoon liittyy myös Varhan muutoksessa oleva rooli monialaisissa palveluissa ja

kuntouttavassa työtoiminnassa.

Asukkaiden terveys- ja hyvinvointivaikutukset:

Työllisyyspalvelujen asiantunteva ja paikalliset olosuhteet huomioiva toteutus tukee alueen asukkaiden hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:

Asumisen teemavuosina käynnistettyä toimintaa jatketaan. Loimaan Älykkäät kylät -hankeen kautta voidaan osallistaa ja aktivoida laajasti asukkaita yli kolmenkymmenen loimaalaisyhdistyksen kanssa.

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Yritysyhteistyötä toteutetaan ja kehitetään 2024 solmitun elinvoimalupauksen mukaisesti. Yrityksiä osallistetaan ja kontaktoidaan säännöllisesti. Yritysneuvontojen lisäksi järjestetään E&K-aamukahveja yhdessä järjestöjen ja yhteistyötahojen kanssa sekä järjestetään Loimaan kaupunki goes yritykset -päivä, jonka yhteydessä kaupunkior-ganisaatio laajemminkin vierailee yrityksissä.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmasto-vaikutukset

Edistetään uusituvan energian investointeja kartoittamalla sopivia sijainteja sekä tarvittavia yhteistyötahoja potentiaalisille investoijille.

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Vuoden 2025 alussa työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Loimaa toteuttaa työllisyyspalvelujen lähipalvelut Loimaan lisäksi Auraan, Oripäähän ja Pöytyälle osana Turun työllisyysaluetta. Uudistus vaikuttaa myös muihin elikeinopalveluihin ja erityisesti yrityspalveluihin. Elinvoimapalvelujen kokonaisuutta kehitetään 2025 aika, kun työllisyyspalvelujen vaikutukset tarkentuvat ja toteutuksesta kerätään oppia. Loimaa tuottaa myös työvoiman ulkopuolisille maahanmuuttajille kotoutumispalvelut Loimaan toiminta-alueella.

Henkilöstö:

Vuoden 2025 alussa TE-lähipalvelujen toteutusvastuu Loimaan toiminta-alueella (Loimaa, Aura, Oripää, Pöytyä) siirtyy Loimaalle. Uudistuksen yhteydessä siirtyy TE-henkilökuntaa valtiolta kuntiin, kaupungin sisällä työllisyyspalveluista lakisääteisten TE-palvelujen hoitamiseen ja lisäksi rekrytoidaan uusia työntekijöitä 2024 lopulla. Loimaan seudun TE-lähipalvelujen henkilöresursseiksi 2025 vuodelle on mitoitettu 20 htv:ta.

Talousarviovuonna jatketaan kaupungin oman "rempparyhmän" -toimintaa osana nuorten työpajaa. Rempparyhmään liittyy myös Novidalle myytävä oppivelvollisten työpajatoiminta sekä muiden työllistettävien tukeminen.

Vuoden 2024 kesällä maahanmuuttokoordinaattorin virka vakinaistettiin ja vuoden 2025 alusta maahanmuuttokoordinaattori vastaa työvoiman ulkopuolisten maahanmuuttajien kotoutumispalveluista Loimaan, Auran, Pöytyän ja Oripään alueilla.

Markkinoinnissa ja viestinnässä henkilöstöresurssiksi on vakiintunut yksi markkinointi- ja viestintäsuunnittelija, 0,5 htv palvelusihteeri (viestintä) sekä viestintää tukeva hanketyöntekijä.

Henkilöstörakenne ja -määrä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kehittämiskoordinaattori	1	1	1
Kaavoittaja	1		
Yritysneuvoja	2	2	2

Markkinointi- ja viestintäsuunnittelija	2	2	1
Johtava maaseutuasiamies	1	1	1
Maaseutuasiamies	4	4	4
Työllisyyspäällikkö	1	1	1
Palvelusihteeri	1	1	1,5
Työtoiminnan ohjaaja	1	1	1
Yksilövalmentaja	2	2	1
Kaavoitusassistentti	1		
Maahanmuuttokoordinaattori	1		1
Projektikoordinaattori (Seudullinen maahanmuuttajien ohjaushanke)	1	1	
Projektityöntekijä (Asukkaiden Loimaa)	1	1	
Projektityöntekijä (Loimaan älykkäät kylät -hanke + viestinnän tuki)			1
Työllisyysasiantuntija (Asiantuntija: työnvälitys- ja rekrytointipalvelut)			9
Työllisyysasiantuntija (Erityisasiantuntija: monialaiset sekä kotoutumis- ja vieraskieliset palvelut)			8
Rekrytointikoordinaattori		1	1
Yhteensä	20	18	33,5

Muut olennaiset perustelutiedot:

Toimitilat

Elinvoimayksikkö on keskittynyt pääosin Elinvoimatalolle (Ahonkatu 1) sekä Virastotalolle, josta on vuokrattuna entisen TE-toimiston tilat työllisyyspalvelujen käyttöön. Työllisyyspalvelujen ja maahanmuuttopalvelujen toteuttamiseen varataan palvelupisteet toiminta-alueen, jokaisesta kunnasta sekä yksittäinen vastaanottohuone Loimaan Kelan toimistosta.

"Lapidus-halli" -työryhmältä valmistui raportti kesällä 2021, jossa ryhmä katsoo, ettei ole tarkoituksen mukaista ryhtyä siirtämään Lapiduksen toimintoja tässä vaiheessa. Raporttiin liittyen teetettiin kuntoarvio konsultilla, jonka perusteella tilan kunto on välttävä. Tilojen käytön jatkumiselle ei ilmennyt akuutteja esteitä mutta vaihtoehtoja pyritään selvittämään.

Palvelujen ostot

Työllisyys- ja maahanmuuttopalveluihin liittyviä ostopalveluja kehitetään yhdessä Loimaan oppilaitosten ja työtömien yhdistysten kanssa.

Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Työttömyyden kuntaosuusmaksut olivat vuonna 2023 yhteensä 888 389 euroa. Vuodelle 2024 talousarviossa on varattu kuntaosuusmaksuihin 920 000€. Kuntien kasvavien vastuiden takia talousarvioon 2025 on varattu 1,7 miljoonaa euroa.

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

KELA:lle maksettava kuntaosuus työmarkkinatuesta ja määrärahan arvioiminen. Kuntien vastuu työmarkkinatuesta kasvaa merkittävästi 2025 alusta ja samalla tuen ehtoja muutetaan merkittävästi. Samalla työllisyyden hoitoon liittyvät vastuut ovat muuttuneet laajasti TE-uudistuksen ja SOTE-uudistuksen myötä. VARHA:n taloudelliset haasteet rajoittavat osaltaan hyvinvointialueen mahdollisuuksia toteuttaa työllisyyteen vaikuttavia tehtäviään kuntoutuksessa työtoiminnassa ja sosiaalipalveluissa.

Työllisyyspalvelujen toimintaa on kehitetty ja kehitetään jatkuvasti uudistusten myötä ja kuntaosuuslistalla olevien työttömien määrää pyritään vähentämään kaikilla käytössä olevilla keinoilla.

Tiivis paikallinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Erityisesti kaupunki-HVA -yhteistyön kehittäminen. Kaupungin rempparyhmän toiminnan monipuolistaminen entisestään.

Muut perustelutiedot

Yrityselämän edellytysten pitkäjänteinen kehittäminen ja turvaaminen maankäytön suunnittelun kautta, jota toteutetaan palvelualat ylittävän kaupunkikehittämisen kautta.

Talousvaikutukset ja talouden tasapainottaminen:

Vuosi 2025:

Elinvoima- ja kaupunkikehityspalvelujen erityiset talousarvioon vaikuttavat toimenpiteet 2025 ja muutokset suhteessa edelliseen vuoteen:

- Kaavoitus siirtynyt 2024 alusta tekniselle (2023 TA verrattuna 161 000€ vähemmän kuluja)
- Liigaseurojen yhteistyösopimukset siirtyvät elinvoiman alle sivistyksestä (2 liigaseuraa ja 2 alemman tason seuraa n. 60 000€ lisää kuluja)
- Torivalvonnan vastuu siirtynyt yhteistyösopimuksen myötä Kauppialalle sivistykseltä. Elinvoimalla 25 000€/vuosi kuluja yhteistyösopimuksesta.
- Lähijunaliikenteen kehittämiseen Turun johdolla varattu 13 000€ (KH 6/2024)
- Teknologiaclusteriyhteistyö ja monikampusyhteistyö jatkuvat (15 000€ + 15 000€)
- Vihreän siirtymän investointeihin liittyvää selvityksiä/hankkeita ollaan valmistelemassa. Omarahoitukseen/rahoitukseen varattu 30000€.
- Markkinoinnissa varattu henkilöresurssia nyt 2 htv/vuosi. 2025 vuonna 1,7 htv. Vuonna 2024 ollut extrapanostus 30 000€ asuinpaikkamarkkinointiin jätetty pois.
- Loimaalla järjestetään rekrytointi- ja harrastemessut tammikuussa 2025, joiden toteutukseen varauduttu muutamalla tuhannella eurolla
- Kotoutumista edistävien palveluihin tuleva henkilömäärään perustuva avustus ei tule olemaan jatkossa 2024 tasolla vaan laskee. Avustusta saa lyhyemmän ajan yhdestä henkilöstä ja maahanmuuttajien määrä tuskin on Ukrainan tilanteen kiihdyttämällä tasolla. Avustuksen määrän arvioidaan olevan noin 300 000€ (2024 avustuksia tullaan saamaan noin 500 000€). Maahanmuuttajien ohjauspalveluihin ei enää saada erillistä hankerahoitusta, joten maahanmuuttokoordinaattori palkataan suoraa yhdessä Pöytyän, Oripään ja Auran kanssa.
- Loimaa on mukana LEADER toimintaryhmä V-S Jokivarsikumppanit ry:ssä 2023-2027 -rahoituskaudella valtuuston päätöksen mukaisesti. Loimaan kuntarahaosuus on vuosittain 63 000€.

TE-uudistuksen vaikutukset:

- Palvelujen tuottamiseen tulossa vos-rahoitusta Loimaalle noin 1 500 000 euroa
- Kaupungin vastuut kasvavat työmarkkinatuen maksuissa. Kasvaviin vastuisiin saadaan vos-rahoitusta noin 800 000€. Todelliset kustannukset arvaus, kun maksuperusteet muuttuvat siirronyhteydessä merkittävästi. Vuodelle 2025 on varattu kuntaosuusmaksuihin yhteensä 1,7M€.
- Loimaa on osa Turun työllisyysaluetta. Loimaa tulee tuottamaan TE-lähipalvelut Loimaan seudun toiminta-alueelle: Loimaa, Aura, Oripää ja Pöytyä. Loimaan on tarkoitus tarjota myös aloittavien yritysten neuvonta samalle alueelle.
- Loimaan seudun toiminta-alueen työvoimapaalvelujen kustannukset ovat yhteensä n. 3 M€. Loimaan kaupungin osuus näistä on noin 1,75 M€. Toiminta—alueen kustannuksista noin 1,2M€ on lähipalvelujen tuottamiseen, 1,45M€ palveluhankintoihin ja 0,35M€ keskitettyihin ja tukipalveluihin. Loimaan

kaupungin nykyisiä työllisyyspalveluresursseja siirtyy lakisääteisten TE-palvelujen toteuttamiseen. Kaupungin nykyiset työllisyyspalvelujen resurssit yhdistettynä siirtyvään VOS-resurssiin riittävät toteuttamaan talousarvioon määritetyt palvelut.

- Työttömien yhdistysten (LSTT ja LST) toiminnan tukemiseen 2025 alkuvuonna esitetään 54 000€ avustusta (KH 23.9.2024).
- Työttömien yhdistykseltä aiemmin hankittu yksilövalmennuspalvelujen hankinta päättyy ja toiminta siirtyy osaksi kaupungin omia lakisääteisiä työllisyyspalveluja
- Loimaan nuorten työpaja jatkaa kahden ohjaajan voimin toimintaansa.

Palkkatuella ei enää voida palkata kaupungille työntekijöitä.

5.6. Sivistyslautakunta

Toimielin:

Toiminnan kuvaus

Sivistyslautakunta käsittää sivistyspalvelujen palvelualan. Palveluala jakautuu kolmeen palvelualueeseen: varhaiskasvatus, perusopetus ja keskiasteen koulutus sekä vapaa-aikapalvelut.

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	3 265 010	2 667 900	2 589 700	-2,93 %	2 589 700	2 589 700
Toimintakulut	-26 937 357	-27 492 364	-27 819 597	1,19 %	-28 526 166	-29 221 394

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	31 205	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-6 431 733	-6 341 900	-7 126 000	12,36 %	-6 892 100	-6 892 100
Toimintakate	-6 400 529	-6 341 900	-7 126 000	12,36 %	-6 892 100	-6 892 100
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

Sivistyspalvelujen hallinto

Toimiala: Sivistys

Toimielin: Sivistyslautakunta

Palveluala: Sivistyspalvelut

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	26 816	40 100	35 100	-12,47 %
Toimintakulut	-252 177	-265 964	-328 995	23,70 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %
Toimintakulut	-15 817	-21 300	-21 100	-0,94 %
Toimintakate	-15 817	-21 300	-21 100	-0,94 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Sivistyspalvelujen hallintoon kuuluvat koulutoimiston henkilöstön henkilöstökulut ja erilaiset koko sivistyspalvelua koskevat kulut. Ko. kustannuspaikkaan kohdennetaan myös mm. sellaiset valtionavustukset (hankerahoitus), joille ei tarvitse tehdä erillistä kustannuspaikkaa (esim. S2-opetukseen myönnettävä avustus).

Varhaiskasvatus

Toimiala: Sivistys

Toimielin: Sivistyslautakunta

Palveluala: Varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: Varhaiskasvatusjohtaja

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	785 540	547 900	516 800	-5,68 %
Toimintakulut	-9 034 342	-9 116 888	-9 112 772	-0,05 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %
Toimintakulut	-1 121 818	-1 213 100	-1 392 800	14,81 %
Toimintakate	-1 121 818	-1 213 100	-1 392 800	14,81 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuspalvelujen päämääränä on järjestää erilaiset lapset huomioon ottavaa, laadukasta ja tehokasta kasvatus turvallisessa ja monipuolisessa oppimisympäristössä. Päämäärän saavuttamisen kannalta keskeisiä kriittisiä menestystekijöitä ovat mm.: turvallinen ja ajanmukainen kasvatusympäristö, kodin ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö, yksilöllinen tuki lapselle, henkilöstön oikea mitoitus ja työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluprosessien kehittäminen ja toiminnan priorisointi.

Loimaan kaupungissa on vuoden 2024 syksyllä 9 omaa päiväkotia. Näiden lisäksi kaupungissa työskentelee 11 perhepäivähoitajaa. Kaupungissa toimii myös kolme yksityistä päiväkotia, Verkanappuloiden Nappulapellon ja Nappulakosken päiväkodit sekä Touhula Alastaron päiväkoti.

Esiopetusta järjestetään 12 päiväkodissa lukuvuonna 2024 - 2025. Lisäksi yksi varhaiskasvatuksen esiopetusryhmä toimii Kirkonkylän koulun tiloissa.

Kaupungissa on yksi vuorohoitoa järjestävä päiväkoti (Peltoinen).

Strategiset tavoitteet:

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet

2.1. Panostamme ihmisten hyvinvointiin ja ennaltaehkäisemme syrjäytymistä kaikissa ikäryhmissä	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyötä (kasvun ja oppimisen polku).	Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus muodostavat yhtenevän kasvun, kehityksen ja oppimisen polun. Toimintamalleja kehitetään ja yhtenäistetään (mm. nivelvaiheet, avustajapalveluiden ja muiden tukitoimien kriteerit, S2-opetus). Tunnistetaan lasten ja nuorten tuen tarpeet ja reagoidaan niihin nopeasti (oikea-aikaisuus, ennaltaehkäisevyys, hyvinvoinnin tukeminen). Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistaminen 1.8.2025.
Liikkumisen, hyvien elintapojen (ravitsemus, liikunta, uni) ja hyvinvoinnin edistäminen.	Varhaiskasvatuksen toiminnassa ja toimintaympäristöjen kehittämisessä panostetaan liikkumista ja hyvinvointia edistäviin toimintamalleihin. (mm. varhaiskasvatuksen hyvinvointitiimi).
2.2. Tarjoamme lapsille ja nuorille viihtyisän ja turvallisen kasvun ja oppimisen paikan	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Palveluverkkoselvitysten ja hankeselvitysten pohjalta toteutetaan investointiohjelmaa, jonka tavoitteena ovat turvalliset, terveelliset ja kasvua/oppimista tukevat tilat. Suunnitelmallinen sisäilman seuranta päiväkodeissa.	Investointihankkeet etenevät suunnitellussa aikataulussa. Kiinteistöt ovat asianmukaisessa kunnossa ja tilat ajan vaatimusten mukaiset (oppimisympäristöjen kehittäminen).

Toimintaympäristön muutokset:

Erialaisten poikkeuksellisten tilanteiden mahdollisesti aiheuttamat muutokset palvelujen järjestämiseen. Mm. Ukrainan tilanteella on ollut vaikutusta valmistavan esiopetuksen ja S2-opetuksen järjestämiseen.

Hyvinvointialue ja kuntien vastuu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. (palvelujen monipuolisuus, tarvelähtöisyys, hyvä kohdentuminen -> sujuvat arjen palvelut ja hyvinvoinnin edistäminen ennaltaehkäisevästi). Tunnistetaan palvelujen yhdyspinnat erityisesti hyvinvoinnin edistämiseen, kasvatukseen ja opetukseen, kulttuuriin ja liikuntaan sekä nuorisopalveluihin liittyen.

Loimaan strategian toteuttaminen (strategiset tavoitteet, kärkihankkeet, toiminnalliset tavoitteet). Vuonna 2025 varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet painottuvat lähinnä hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyviin strategiin tavoitteisiin sekä lasten ja nuorten Loimaa -kärkihankkeeseen.

Loimaan kaupunki oli mukana opetushallituksen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Kokeilu kesti elokuun 2021 alusta toukokuun 2024 loppuun. Kokeilua toteuttavat toimipaikat Loimaalla olivat Touhula Alastaro, Peltoisten vuoropäiväkoti, Puistometsän päiväkoti ja Metsämaan päiväkoti. Muut toimipaikat toimivat verrokkiryhminä kokeilussa.

Vaikka lapsimäärä vähenee, osallistumisaste varhaiskasvatukseen on valtakunnan kärkeä. Lapsimäärän ja palvelun tarpeen muutokset sekä lasten tuen tarpeen määrä vaikuttavat palvelujen järjestämiseen (henkilöstömäärä, tilat jne.). Henkilöstömäärää seurataan ajantasaisesti ja sitä sopeutetaan lapsimäärän muutoksiin.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutos 1.3.2023 alkaen vähentää hoitopäivämaksuista saatavia tuottoja merkittävästi (vähennys noin 35 %). Asiakasmaksulain muutoksen seurauksena maksuttomien lasten määrä syksyn 2024 tilanteen mukaan on noin 64 %.

Asukkaiden terveys- ja hyvinvointivaikutukset:

Varhaiskasvatus edistää monipuolisesti lasten ja perheiden terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Perheiden hyvinvointia osaltaan edistää myös varhaiskasvatuksen kuraattori, joka on matalankynnyksen maksuton palvelu varhaiskasvatuksen asiakasperheille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat osa varhaiskasvatuksen arkea ja lapsen tulee päästä matalalla kynnyksellä palvelujen piiriin. Keskeistä annettaessa pedagogista tukea on oikea-aikaisuus, ennaltaehkäisevyys ja lapsen hyvinvoinnin tukeminen.

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:**Asukkaiden osallistamiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyvät perustelutiedot**

- **Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet**
- **Mielipiteiden selvittäminen ennen merkittäviä päätöksiä ja mahdollisuudet osallistua talouden suunniteluun**

Varhaiskasvatussuunnitelmia ja esiopetuksen opetussuunnitelmia uudistettaessa osallistetaan huoltajia ja lapsia suunnitelmien valmisteluvaiheessa.

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan vuosittain asiakastytyväisyyskyselyjä, joiden tuloksia hyödynnetään palvelujen ja toimintojen kehittämisessä.

Eryteisesti päätöksillä, joilla on merkittäviä vaikutuksia kuntalaisiin ja ne koskevat palvelujen toteuttamistapaa tai laajuutta (esim. palveluverkkoon liittyvät muutokset), tehdään laajempi ennakkovaikutusten arviointi.

Lisäksi ennen päätöksentekoa voidaan pyytää erillisiä lausuntoja (esim. nuorisovaltuusto, vanhempainyhdistykset jne.).

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Varhaiskasvatusten kuljetusten hankinnalla on merkittävää paikallista yritysvaikutusta, sillä useat paikalliset liikennöitsijät osallistuvat kuljetuspalvelujen tuottamiseen.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset

Sivistysvaliokunta on hyväksynyt esiopetuksen kestävä kehityksen ohjelman (13.12.2017).

Kestävän kehityksen ohjelma on työväline, jonka avulla kestävä elämäntavan oppimisesta tehdään suunnitelmallinen osa päiväkodin toimintaa. Päiväkotien kestävä kehityksen työhön velvoittavat myös varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Kestävän kehityksen kasvatuksen ja koulutuksen visiona on kestävä elämäntapaan sitoutuneet kansalaiset, joiden tietoja, taitoja ja motivaatiota kartutetaan kaikkeen kasvatukseen ja koulutukseen sisäänrakennetulla kestävä kehityksen kasvatuksella.

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys (konsulttiselvitys) valmistui keväällä 2023. Suunnitelma toimii ohjaavana suunnitelmana varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä. Jatkovalmistelua varten on perustettu työryhmä, johon kuuluvat sivistys- ja elinympäristölautakunnan puheenjohtajisto sekä sivistys- ja teknisen palvelualan virkamiehiä. Keskeisimmät toimenpiteet tulevat kohdentumaan keskusta-alueelle, Metsämaalle ja Virttaalle. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.3.2024 Virttaan ja Metsämaan päiväkotien hankesuunnitelmat. Em. hankkeiden jatkovalmistelua ja keskusta-alueen suunnittelua jatketaan syksyllä 2024 ja vuoden 2025 aikana.

Touhula varhaiskasvatus Oy:n kanssa tehty sopimus päättyy 2025 ja Verkanappulat Oy:n kanssa tehty sopimus 2026. Molemmissa sopimuksissa on mahdollisuus kahden vuoden optioon.

Loimaan kaupungin ja Nappulan päiväkotiyhdistys ry:n välinen ostopalvelusopimus irtisanottiin 1.6.2024 alkaen. Toiminta siirtyi kaupungille ja jatkuu samoissa tiloissa (Sammonkadun päiväkotinäkö).

Hankerahoituksen hakeminen toiminnan kehittämisen kannalta olennaisiin hankkeisiin. Tarvittaessa voimme tehdä hankeyhteistyötä myös muiden kuntien kanssa.

Varhaiskasvatuksessa on käynnissä vuonna 2025 mm. varhaiskasvatuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistävä hanke, jossa tavoitteena on riittävän ja välttämättömän tuen toteuttaminen, millä edistetään lasten oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta. Hankkeelle on myönnetty rahoitusta 149 000 euroa/vuosi ajalle 2025-2027 (hanke on yhteinen esi- ja perusopetuksen vastaavan hankkeen kanssa).

Lisäksi varhaiskasvatuksessa on käynnissä digitaalisten oppimisympäristöjen edistämiseen liittyvä hanke, johon on myönnetty avustusta 81 000 euroa vuosille 2024-2026.

Sivistyspalvelujen yhteistyönä päivitetään kulttuurikasvatussuunnitelma, joka tulee voimaan 1.8.2025.

Henkilöstö:

Lapsimäärän/hoidon tarpeen muutokset näkyvät henkilöstömäärän muutoksina varhaiskasvatuksessa (muutoksia tapahtuu myös toimintakauden aikana). Varhaiskasvatuksessa lapsimäärän, lasten iän ja varhaiskasvatuksen tarpeen muutokset tuovat oman haasteensa henkilöstösuunnitteluun. Henkilöstön poissaoloilla on merkittävä vaikutus sijaistarpeeseen ja riittävän henkilöstön varmistaminen voi olla ajoittain ongelmallista. Varahenkilöjärjestelmää kehitetään ja varahenkilöiden määrää seurataan, jotta voidaan työntekijöiden poissaolojen aikana paremmin varmistaa riittävä henkilöstöresurssi ryhmissä.

1.8.2022 voimaan tullut varhaiskasvatuksen tuen uudistaminen merkitsee henkilöstöresurssin lisäystä (mm. erityisopettajien määrän lisäys, resurssin lisäys tuen tarpeisten lasten ryhmissä). Varhaiskasvatuksen tuen ja hyvinvoinnin tiimiä on vahvistettu (erityisopettajat, varhaiskasvatuksen kuraattori, hanketyöntekijänä toimiva alueellinen varhaiskasvatuksen sosionomi). Sivistyslautakunta päätti keväällä 2023 perustaa kaksi uutta varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimea. Varsinaisen erityisopetuksen lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettajien tehtäviin kuuluu S2-opetusta ja kehittämishankkeisiin liittyviä tehtäviä.

Hanketoiminnan laajuudella on vaikutusta myös henkilöstömäärään. Vuosina 2024-2025 hanketyöntekijöitä on kolme.

Toistaiseksi avoimena olleisiin tehtäviin on ollut hakijoita kohtaisen hyvin. Vähiten päteviä hakijoita on varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien tehtäviin. Määräaikaisten tehtävien täyttäminen on ajoittain ollut haasteellista.

Nykyisestä henkilöstöstä 94 %:lla on muodollinen kelpoisuus tehtävään. Määräaikaisten työntekijöiden osuus on noin 7 %. Määräaikaisuuden perusteena ovat lähinnä erilaiset sijaisuudet ja tehtävien hoidon järjestelyt.

Henkilöstörakenne ja -määrä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1
Varhaiskasvatuksen ohjaaja	2	2	1
Palvelusihteeri	2	2	2
Hanketyöntekijä	1	1	3
Perhepäivähoitaja	11	11	11

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	7	7	7
Varhaiskasvatuksen kuraattori	1	1	1
Päiväkodinjohtaja	7	7	7
Varhaiskasvatuksen opettaja	25	28	26
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	54	51	49
Varhaiskasvatuksen ryhmävastustaja	1	3	3
Varhaiskasvatuksen varhenkilö	3	3	3
Yhteensä	115	117	114

Muut olennaiset perustelutiedot:

Toimitilat

Tarvittavat toimitilat ja niiden olennaiset muutokset

Loimaalla on päiväkoteja keskusta-alueella kolme (Puistometsän päiväkotij, Peltoisten vuoropäiväkotij, Sammonkadun päiväkotij) ja Hirvikoskella yksi (Hirvimetsän päiväkotij). Lisäksi päiväkoteja on Kauhanojalla, Mellilässä, Metsämaalla, Niinijoella ja Virttaalla.

Metsämaan päiväkotij toimii sisäilmaongelmien takia väistötiloissa. Keskusta-alueelle perustettiin lisääntyneen hoitopaikkatarpeen takia kaksi ylimääräistä ryhmää vuoden 2022 aikana (lisäryhmä Puistometsän päiväkodissa, päiväkotij Metsämarjat). Näiden toiminta päättyi heinäkuussa 2024. Alkuvuodesta 2023 alkaen oli entisessä Mahlapuiston päiväkodissa yksi ryhmä. Ryhmän toiminta siirtyi elokuussa 2024 Hirvimetsän päiväkotiin viidenneksi ryhmäksi aiemmin aamu- ja iltapäivätoiminnan käytössä olleeseen tilaan. Alastaron alueen esiopetusta on järjestetty Kirkonkylän koulun tiloissa syksystä 2022 alkaen ja elokuusta 2024 alkaen myös Touhula Alastarolla.

Keskusta-alueen, Virttaan ja Metsämaan varhaiskasvatuksen järjestäminen (tilakysymykset) ovat tällä hetkellä akuuteimmat ja erityisesti näihin alueisiin keskitytään palveluverkkoselvityksen jatkovalmistelussa.

Palvelujen ostot

Merkittävimmät palvelujen ostot ja niiden muutokset

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävimmät palvelujen ostot ovat palvelujen hankkiminen yksityisiltä palveluntuottajilta (n. 2 300 000 euroa/vuosi). Yksityisen palvelutuotannon menot ovat kasvaneet merkittävästi Alastaron (2015) ja keskusta-alueen (2016) päiväkotiratkaisujen takia. Nappulan päiväkotiyhdistyksen ja Loimaan kaupungin välinen ostopalvelusopimus varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisestä päättyi 1.6.2024.

Muut toiminnan edellyttämät resurssit

Muut merkittävimmät toiminnan edellyttämät resurssit ja niiden muutokset

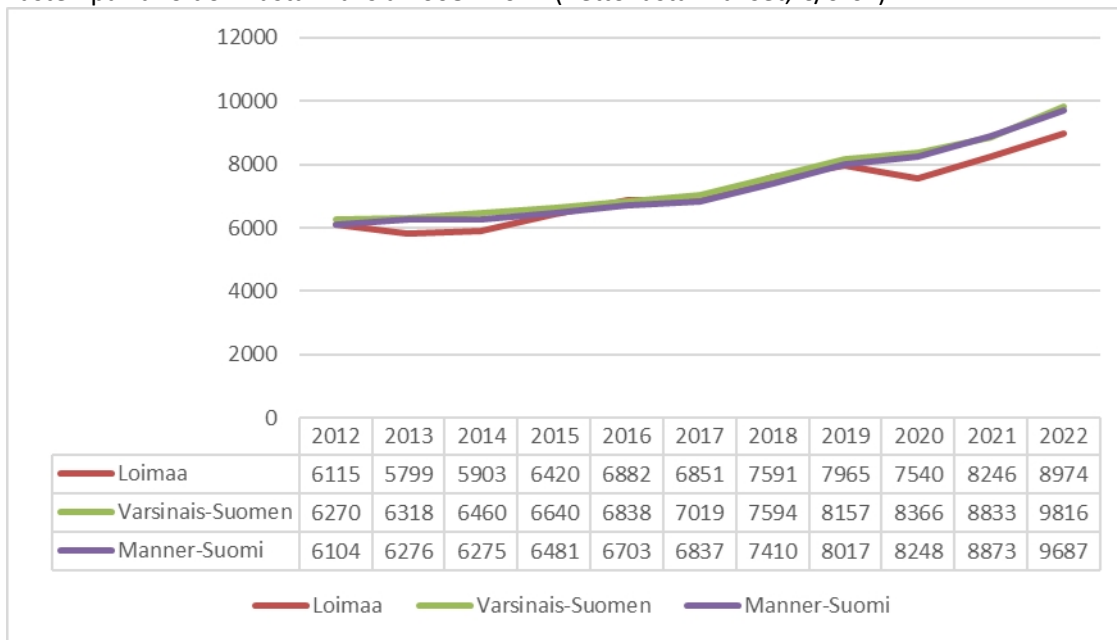
Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Muut olennaiset tunnusluvut ja vertailutiedot.

PERUSTIEDOT	KYSYNTÄ/TARJONTA	TP 2023	TA 2024	TA 2025
TOIMINNAN LAAJUUS Varhaiskasvatus	Lapsia varhaiskasvatuksessa	593	590	540
	-joista esiopetuksessa	152	120	90
	-joista päiväkodeissa	559	550	410
	-joista perhepäivähoidossa	34	40	40
	Kunnallisen ja hankitun palvelun osuudet päivähoidossa (päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit, %)	60/40	60/40	65/35
	Leikkitoiminta MLL, läsnäolopv.	48	150	150

Lasten lakisääteinen kotihoidontuki, kotitalouksia keskim. kk	114	100	100
-lapsia tuen piirissä, keskim. kk	137	135	120
Yksityisen hoidon kuntalisä			
-kotitalouksien lukumäärä	1	2	1
-lapsia tuen piirissä	1	5	2

Lasten päivähoiton kustannuksia 2008 - 2022 (nettokustannukset, €/0-6v):

Päivähoiton kustannuksissa näkyy 0-6-vuotiaiden osuuden pieneneminen Loimaan väestöstä vuosina 2012 - 2022 (6,6 % -> 5,2 %).

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Strategiset riskit

- Lainsäädännön muutosten vaikutukset palvelujen järjestämiseen (mm. varhaiskasvatuslain muutokset, kaksi-vuotisen esiopetuksen kokeilu jne.). Muutokset edellyttävät ennakkointia ja varautumista (toimintaympäristön aktiivinen seuranta), edellytyksiä nopeaan päätöksentekoon ja valmiutta toimintamallien muuttamiseen.
- Koronatilanteen tms. edellyttämät poikkeukselliset järjestelyt. Edellyttää valmiutta nopeaan päätöksentekoon, valmiutta muuttaa nopeasti toimintamalleja, vaihtoehtoisia malleja tuottaa palveluja, työskentelyä nopeasti muuttuvissa tilanteissa ja erilaisissa tehtävissä yms.

Taloudelliset riskit

- Tulojen väheneminen (esim. varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen muutosten vaikutukset toimintatuottoihin, valtionosuuksien väheneminen). Saattaa edellyttää palvelujen priorisointia ja sopeuttamista. Olennaista on, miten muutosten vaikutuksia kompensoidaan valtion taholta.

Toiminnalliset riskit

- Toimitilojen kunto (esim. sisäilmaongelmat) ja riittävyys. Sisäilmaongelmista aiheutuvat henkilöstön poissaolot vaikuttavat merkittävästi toimintaan ja aiheuttavat sijaisjärjestelyjä. Korvaavissa tiloissa ja poikkeusoloissa toimiminen vaikuttavat myös palvelujen järjestämiseen. Tilakysymyksiin varautumisessa olennaista ovat mm. suunnitelma tilatarpeesta, tilojen rakentaminen ja kunnostaminen sekä riittävät resurssit niiden toteuttamiseen.
- Palvelutarpeen äkilliset muutokset. Varhaiskasvatuksessa lapsimäärän ja hoidon tarpeen muutokset tuovat oman haasteensa henkilöstömitoitukseen ja tilakysymyksiin. Varautuminen edellyttää palvelutarpeen alueellista seuranta ja ennakkointia sekä edellytyksiä nopeaan päätöksentekoon ja valmiutta muuttaa nopeasti toiminta-

malleja.

3. Palvelurakenteen muutokset (rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten toteuttaminen). Päätökset merkittävimmistä rakenteellisista muutoksista pitäisi tehdä riittävän ajoissa, jotta voidaan asianmukaisesti valmistautua niiden edellyttämiin muutoksiin.

4. Pätevän henkilöstön rekrytointi (esim. varhaiskasvatuksen erityisopettajat). Henkilöstön rekrytointihaasteeseen voidaan varautua mm. luomalla positiivista työnantajakuva, huolehtimalla asiallisista työskentelyolosuhteista ja kilpailukykyisestä palkasta sekä mahdollistamalla henkilöstön kouluttautumista.

Arviointikohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Varhaiskasvatus	Päivähoitotoiminnan laatu koetaan hyväksi palautearviointikyselyissä (vastauksen keskiarvo, asteikko 1-4)	3,45	3,5-4,0	3,5-4,0
	Hoitopäivän hinta (€/päivä), omatoiminta			
	- perhepäivähoito	88,0	120-130	110-120
	- päivähoito (päiväkodit)	88,0	110-120	100-110
	Hoitopäivän hinta (€/päivä), hankittu palvelu			
	- päivähoito (päiväkodit)	67,0	90-100	90-100

Talousvaikutukset ja talouden tasapainottaminen:

Vuosi 2025:

- Henkilöstömäärän suunnitelmallinen, tavoitteellinen, tarkoituksenmukainen ja taloudellisesti vaikuttava sopeuttaminen ja vähentäminen osana toimintojen, palvelujen ja palvelurakenteen uudistamista.
- Hankerahoituksen määrä (noin 70 000 euroa) on noin 115 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2024 ja noin 240 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Hankerahoituksen määrällä on vastaavasti vaikutusta henkilöstökuluihin.
- Palkankorotusten vaikutus (3 %) noin +145 000 €.
- Palvelujen ostojen 2 %:n korotus (noin +55 000 €). Yksityisten päiväkotien hinnankorotukset ja palvelujen ostojen kasvu muilta kunnilta kompensoituvat yksityisen palveluntuotannon vähenemisellä (Nappulan päiväkotit).
- Varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset, 5 htv (lapsimäärän väheneminen, hoidon tarve) noin -90 000 €.
- Kotihoidon tuen vähentäminen (lapsimäärän väheneminen), -50 000 €.

Perusopetus ja keskiasteen koulutus

Toimiala: Sivistys

Toimielin: Sivistyslautakunta

Palveluala: Perusopetus ja keskiasteen koulutus

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	1 678 680	1 399 600	1 340 400	-4,23 %
Toimintakulut	-14 387 194	-14 785 271	-15 105 751	2,17 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	-573	0	0	0,00 %
Toimintakulut	-3 026 642	-3 057 500	-3 168 900	3,64 %
Toimintakate	-3 027 215	-3 057 500	-3 168 900	3,64 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Opetuspalvelujen päämääränä on järjestää erilaiset oppilaat huomioon ottavaa, laadukasta ja tehokasta kasvatus- ja opetusta turvallisessa ja monipuolisessa oppimisympäristössä. Päämäärän saavuttamisen kannalta keskeisiä kriittisiä menestystekijöitä ovat mm.: monipuolinen opetustarjonta sekä turvallinen ja ajanmukainen oppimisympäristö, kodin ja koulun välinen yhteistyö, toimiva opiskeluhoito ja yksilöllinen tuki oppilaalle, henkilöstön oikea mitoitus ja työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluprosessien kehittäminen ja toiminnan priorisointi.

Esiopetusta ei järjestetä lukuvuonna 2024 – 2025 koulujen yhteydessä, mutta Hirvikosken yhtenäiskoulussa on mahdollisuus kehitysvammaisten esiopetukseen.

Perusopetukseen kuuluvat oppivelvollisuuskoulut, joissa annetaan opetusta vuosiluokille 1-9. Loimaan kaupungin perusopetuksen kouluverkko käsittää yhteensä kuusi alaluokkien koulua ja yhden yläluokkien koulun sekä yhden yhtenäiskoulun. Osa Mellilän yläkoululaisista käy Kosken Seudun yläasteella kouluaan (kouluyhteistyösopimus).

Pienryhmäopetusta järjestetään lv. 2024-2025 Kauhanojan koululla, Keskuskoululla, Puistokadun koululla ja Hirvikosken yhtenäiskoululla. Muilla kouluilla erityisen tuen palveluja järjestetään yleisopetuksen ryhmissä. Lisäksi perusopetuksessa on yhteensä kahdeksan laaja-alaista erityisopettajaa.

Loimaalla on **erityisopetus sopimuksia** naapurikuntien kanssa. Sopimukset on päivitetty joulukuussa 2019. Yhteistyötä on tällä hetkellä mm. Auran, Kosken TI kunnan, Marttilan ja Pöytyän kuntien kanssa. Naapurikuntia, jotka lähettävät erityisoppilaitaan, laskutetaan vuosittain sopimuksen mukaisesti. Yhteistyö Kosken TI kunnan kanssa yläkoululaisten opetuksen järjestämisessä jatkuu vuonna 2011 tehtyjen sopimusten pohjalta (sopimus päivitettiin vuonna 2020).

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohjaa hyvälle kasvuille. Toimintaa järjestetään joka päivä Asemanseudun koululla, Kauhanojan koululla, Keskuskoululla, Kirkonkylän koululla, Metsämaan koululla, Niinijoen koululla sekä Hirvikosken yhtenäiskoululla. Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnittelu- ja koordinoititehtävät on nimetty kahdelle aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjajalle ja toimintaa ohjaamaan laaditaan lukuvuodeksi toimintasuunnitelma.

Opiskeluhoito (kuraattori- ja psykologipalvelut) siirtyi hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa.

Perusopetuksessa on vuosittain käynnissä useita erilaisia **hankkeita**, joilla pyritään kehittämään palveluja ja toimintoja. Hankehakemukset ja –raportit käsitellään sivistyslautakunnassa.

Strategiset tavoitteet:

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet

2.1. Panostamme ihmisten hyvinvointiin ja ennaltaehkäisemme syrjäytymistä kaikissa ikäryhmissä

Toiminnallinen tavoite

Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari

Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyötä (kasvun ja oppimisen polku).	Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus muodostavat yhtenevän kasvun, kehityksen ja oppimisen polun. Toimintamalleja kehitetään ja yhtenäistetään (mm. nivelvaiheet, avustajapalveluiden ja muiden tukitoimien kriteerit, S2-opetus). Tunnistetaan lasten ja nuorten tuen tarpeet ja reagoidaan niihin nopeasti (oikea-aikaisuus, ennaltaehkäisevyys, hyvinvoinnin tukeminen). Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistaminen 1.8.2025.
Liikkumisen, hyvien elintapojen (ravitseminen, liikunta, uni) ja hyvinvoinnin edistäminen.	Koulujen toiminnassa ja toimintaympäristöjen kehittämisessä panostetaan liikkumista ja hyvinvointia edistäviin toimintamalleihin. Hyvinvoinnin vuosikellon toteuttaminen kaikissa kouluissa (mm. turvataidot, arjen valinnat, itsetuntemus ja vahvuudet, kaveritaidot, tunnetaidot, selviytymiskeinot, arvot ja asenteet, unelmat ja luottamus elämään). MOVE-testien tulokset ovat keskimäärin valtakunnan keskitasolla. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat parantuneet edellisestä mittauksesta.
Monipuolinen kerhotarjonta eri kouluilla. Toiminnalla voidaan osaltaan tukea opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista, tarjota mielekästä tekemistä vapaa-aikaan ja herättää kiinnostusta harrastustoimintaan. Toimintaan haetaan valtionavustusta.	Toteutuneiden kerhojen määrä (40-45 kerhoa). Osallistujamäärä (400-450 opp.). Myönnetty valtionavustus (50 000 - 55 000 euroa).
2.2. Tarjoamme lapsille ja nuorille viihtyisän ja turvallisen kasvun ja oppimisen paikan	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Palveluverkkoselvitysten ja hankeselvitysten pohjalta toteutetaan investointiohjelmaa, jonka tavoitteena ovat turvalliset, terveelliset ja kasvua/oppimista tukevat tilat. Suunnitelmallinen sisäilman seuranta kouluilla.	Investointihankkeet etenevät suunnitellussa aikataulussa. Kiinteistöt ovat asianmukaisessa kunnossa ja tilat ajan vaatimusten mukaiset (oppimisympäristöjen kehittäminen). Luokkahenki-palvelun käyttö toteutuu kaikissa kouluissa.

Toimintaympäristön muutokset:

Erialaisten poikkeuksellisten tilanteiden mahdollisesti aiheuttamat muutokset palvelujen järjestämiseen. Mm. Ukrainan tilanteella on ollut vaikutusta perusopetuksen valmistavaan opetukseen ja S2-opetukseen.

Hyvinvointialue ja kuntien vastuu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. (palvelujen monipuolisuus, tarvelähtöisyys ja hyvä kohdentuminen-> sujuvat arjen palvelut ja hyvinvoinnin edistäminen ennaltaehkäisevästi). Tunnistetaan palvelujen yhdyspinnat erityisesti hyvinvoinnin edistämiseen, kasvatukseen ja opetukseen, kulttuuriin ja liikuntaan sekä nuorisopalveluihin liittyen.

Oppilasmäärän muutokset ja oppilaiden tuen tarve vaikuttavat palvelujen järjestämiseen (henkilöstömäärä, tuntehys, ryhmäkoot jne.).

Loimaan strategian toteuttaminen (strategiset tavoitteet, kärkihankkeet, toiminnalliset tavoitteet). Vuonna 2025 perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet painottuvat lähinnä hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyviin strategisiin tavoitteisiin sekä lasten ja nuorten Loimaa -kärkihankkeeseen.

Perusopetuksessa painottuu myös Osaavan työvoiman Loimaa -kärkihanke. Yritysten ja työmahdollisuuksien tunnettavuuden parantamiseen pyritään mm. suunnitelmallisella yritysten ja koulujen yhteistyöllä (esim. työpaikka-vierailut). Osaavan työvoiman Loimaa -kärkihanketta tuetaan opetussuunnitelman mukaisesti yrittäjyyskasvatuksella (mm. teemapäivät, monialaiset oppimiskokonaisuudet, laaja-alaisten oppimiskokonaisuuksien painotukset).

Asukkaiden terveys- ja hyvinvointivaikutukset:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat osa kouluarkea ja oppilaiden tulee päästä matalalla kynnyksellä palvelujen piiriin. Keskeistä annettaessa pedagogista tukea on oikea-aikaisuus, ennaltaehkäisevyys ja oppilaan hyvinvoinnin tukeminen.

Perusopetuksen oppilailla on oikeus opiskeluhooltoon. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Opiskeluhooltotyötä tehdään yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Koulujen opiskeluhooltotyön toimintamallit ja periaatteet on kirjattu esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelmaan (suunnitelma päivitetty 6/2023). 1.1.2023 alkaen opiskeluhooltopalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle.

Perusopetuksen 5., 8. ja 9. luokkalaiset osallistuvat säännöllisesti kouluterveyskyselyyn. Kyselyn tuloksia hyödynnetään mm. opiskeluhoollolisten yms. palvelujen suunnittelussa.

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:

Asukkaiden osallistamiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyvät perustelutiedot

- **Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet**
- **Mielipiteiden selvittäminen ennen merkittäviä päätöksiä ja mahdollisuudet osallistua talouden suunniteluun**

Opetussuunnitelmia uudistettaessa osallistetaan huoltajia ja oppilaita suunnitelman valmisteluvaiheessa. Perusopetuksen oppilailla ja huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintoihin ja ajankohtaisiin asioihin mm. oppilaskunnan ja vanhempainyhdistysten kautta.

Perusopetuksessa toteutetaan säännöllisesti asiakastyytyväisyys- yms. kyselyjä, joiden tuloksia hyödynnetään palvelujen ja toimintojen kehittämisessä.

Erityisesti päätöksissä, joilla on merkittäviä vaikutuksia kuntalaisiin ja ne koskevat palvelujen toteuttamistapaa tai laajuutta (esim. palveluverkkoon liittyvät muutokset), tehdään laajempi ennakkovaikutusten arviointi.

Lisäksi ennen päätöksentekoa voidaan pyytää erillisiä lausuntoja (esim. nuorisovaltuusto, vanhempainyhdistykset jne.).

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Perusopetuksen koulukuljetusten hankinnalla on merkittävää paikallista yritysvaikutusta, sillä useat paikalliset liikennöitsijät osallistuvat kuljetuspalvelujen tuottamiseen.

Loimaan kaupunki on mukana Turun kaupungin hallinnoimassa seutuhankintoja koskevassa yhteistyösopimuksessa (mm. oppikirja-, askartelu-, toimisto- ja koulutarvike- yms. hankinnat).

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset

Sivistysvaliokunta on hyväksynyt perusopetuksen kestävä kehityksen ohjelman (13.12.2017).

Kestävän kehityksen ohjelma on työväline, jonka avulla kestävän elämäntavan oppimisesta tehdään suunnitelmallinen osa koulun toimintaa. Koulujen kestävän kehityksen työhön velvoittavat myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Kestävän kehityksen kasvatuksen ja koulutuksen visiona on kestävään elämäntapaan sitoutuneet kansalaiset, joiden tietoja, taitoja ja motivaatiota kartutetaan kaikkeen kasvatukseen ja koulutukseen sisäänrakennetulla kestävän kehityksen kasvatuksella.

Kasvatus ja koulutus ovat avainasemassa ympäristötietoisuuden lisäämisessä ja kestävään elämäntapaan oppimisessa. Koulujen ja oppilaitosten tehtävänä on huolehtia, että kaikenikäisillä kansalaisilla on sellaisia tietoja, taitoja, valmiuksia ja näkemyksiä, että kestävän ja oikeudenmukaisen tulevaisuuden rakentaminen ja kestävään elämäntapaan sitoutuminen onnistuvat.

Loimaan Keskuskoulu on useamman kerran palkittu ns. Vihreällä lipulla, joka on kansainvälinen tunnustus yhteisöille, jotka toimivat kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Kuljetusten kilpailutuksessa otettiin huomioon 1.8.2021 voimaan tullut puhtaiden ajoneuvojen direktiivi. Vähäpäästöisistä autoista oli mahdollisuus saada ns. laatupisteitä tai mikäli sopimuskauden aikana hankkii puhtaamman auton, saa korotettua kilometrihintaa.

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Kouluverkon ja opetuspalvelujen kehittäminen kouluverkkoselvityksen ja kouluverkkopäätöksen mukaisesti.

Oppimisympäristöjen kehittäminen. 21. vuosisadan taidot sekä kasvanut teknologian hyödyntäminen lisäävät yhä enemmän painetta opetuksen ja rakennetun luokkaympäristön muutoksille. Meluton ympäristö ja hyvä akustiikka luokkahuoneissa ovat erityisen tärkeitä. Tulevaisuuden opetustilan oleellisina ominaisuuksina nähdään muunneltavuuden lisäksi joustavuus, johon yhdistyy teknologian tehokas hyödyntäminen sekä helppo kalusteiden siirrettävyys ja säädettävyys. Luokat ovat kokonaisuuksia, jotka koostuvat A=akustiikasta, T=teknologiasta ja K=kalustuksesta.

Hankerahoituksen hakeminen toiminnan kehittämisen kannalta olennaisiin hankkeisiin. Tarvittaessa voimme tehdä hankeyhteistyötä myös muiden kuntien kanssa.

Vuonna 2025 on käynnissä mm. esi- ja perusopetuksen tasa-arvon edistämiseen liittyvä hanke, jossa oppilaille tarjotaan lisätukea opiskeluun (esim. ryhmäkokojen pienentäminen, avustajapalvelut). Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta 149 000 euroa/vuosi ajalle 2025-2027. (Hanke on yhteinen varhaiskasvatuksen vastaavan hankkeen kanssa).

Valtionavustusta on myönnetty myös kerhotoiminnan tukemiseen (11 830 €) ja harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen (44 000 €). Näiden hankkeiden tavoitteena on saada aikaan monipuolista, lapsen ja nuoren kasvua tukevaa vapaa-ajantoimintaa, mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Sivistyspalvelujen yhteistyönä päivitetään kulttuurikasvatussuunnitelma, joka tulee voimaan 1.8.2025.

Henkilöstö:

Henkilöstömäärä on pystytty palveluverkon muuttuessa sopeuttamaan eläköitymisten ja määräaikaisten virkasuhteiden kautta.

Oppilasmäärän väheneminen, tuntikehyksen ja opetusryhmien määrän muutokset vaikuttavat myös opettajien määrään ja työtunteihin. Joillakin opettajilla voi olla haastetta saada opetusvelvollisuus täyteen ja toisaalta pitää opettaa useammalla koululla. Näillä voi olla jatkossa oma vaikutuksensa henkilöstön pysyvyyteen ja uusien hen-

kilöiden rekrytointiin. Oppilaiden tuen tarve vaikuttaa erityisesti koulunkäynninohjaajien määrään ja resurssi-tarve vaihtelee vuosittain merkittävästi.

Henkilöstön poissaoloilla on merkittävä vaikutus sijaistarpeeseen ja riittävän henkilöstön varmistaminen voi olla ajoittain ongelmallista.

Hanketoiminnan laajuudella on vaikutusta myös henkilöstömäärään. Esim. lukuvuonna 2024-2025 on hankera-hoituksella kaksi kokoaikaista työntekijää ja lisäksi useamman työntekijän työpanoksesta osa kohdentuu hanke-toimintaan.

Henkilöstön osaamista on tuettu mm. kehittämishankkeisiin liittyvillä koulutuksilla. Lisäksi vuosina 2022-2024 olemme hankkineet henkilökunnalle ns. nepsy-valmentajakoulutusta sekä MAPA-koulutusta. Nämä koulutukset jatkuvat myös vuonna 2025.

Toistaiseksi avoinna olleisiin tehtäviin on ollut hakijoita kohtaisen hyvin. Vähiten päteviä hakijoita on erityisopet-tajien tehtäviin. Määräaikaisten tehtävien täyttäminen on ajoittain ollut haasteellista. Opettajista muodollinen kelpoisuus on 95 %:lla ja koulunkäynninohjaajista 100 %:lla. Henkilöstöstä määräaikaisessa virka- ja työsuhteessa on noin 30 %. Määräaikaisuudet perustuvat lähinnä sijaisuuksiin ja tehtävien hoidon järjestelyihin.

Opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit siirtyivät 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle.

Henkilöstörakenne ja -määrä	TP2023	TA 2024	TA 2025
Sivistysjohtaja	1	1	1
Palvelusihteeri	5	5,4	4,9
Rehtori	4	4	4
Luokanopettaja	51	51	51
Lehtori	31	31	31
Pt. tuntiohjaaja	22	21	21
St. tuntiohjaaja	0	0	0
Eriyisluokanopettaja	15	14	16
Eriyisohjaaja	8	9	8
Esikoulun opettaja	0	0	0
Koulunkäynninohjaaja	51	49	52
Apip-toiminnan ohjaaja	3	3	3
Koulukuraattori	0	0	0
Koulupsykologi	0	0	0
Perusopetus (yhteensä)	190	188,4	191,9

Muut olennaiset perustelutiedot:

Toimitilat

Tarvittavat toimitilat ja niiden olennaiset muutokset

Loimaan kaupungin perusopetuksessa on kahdeksan koulua. Kouluverkon muutoksen jälkeen (v. 2021) tilojen käyttö on tehostunut. Koulujen tämänhetkinen vapaa kapasiteetti mahdollistaa tarvittaessa oppilasmäärän lii-sääntymisen.

Asemanseudun, Kauhanojan, Kirkonkylän ja Niinijoen koulujen tiloissa järjestetään myös varhaiskasvatusta.

Hirvikoskella varhaiskasvatuksessa olevien lapsien määrä lisääntyy 1.8.2024 alkaen. Tämä edellyttää koko Hirvi-

metsän päiväkodin ottamista varhaiskasvatukseen käyttöön, minkä takia aamu- ja iltapäivätoiminta siirretään HYK:n tiloihin. Keskuskoulun aamu- ja iltapäivätoiminnalle on puolestaan vuokrattu tilat koulun vastapäätä olevasta kiinteistöstä (Asunto Oy Kalevalankadun Pirtti), koska toiminnan asianmukainen järjestäminen koulun tiloissa ei onnistu oppilasryhmien lisääntymisen ja apip-toiminnassa olevan lapsimäärän takia.

Koulukiinteistöissä on ajoittain esiintynyt sisäilmaongelmia (mm. Hirvikosken yhtenäiskoulu ja Kirkonkylän koulu). Yhtenäiskoululla ja Kirkonkylän kouluilla tehtiin vuonna 2019 sisäilmakorjauksia. Puistokadun koululla ja Hirvikosken yhtenäiskoululla on kevästä 2021 alkaen toteutettu sisäilmaseuranta (ns. Luokkahenki). Sivistyslautakunta päätti syyskuussa 2021 ottaa ko. palvelun käyttöön laajemminkin. Sopimus mahdollistaa 50 - 55 luokkatilan seurannan kerrallaan ja tarkoitus on toteuttaa seuranta kaikilla kouluilla tietyn aikataulun mukaisesti.

Kouluverkkoselvityksen mukaan koulukäytössä säilyviin kiinteistöihin on perusteltua tehdä suunnitelmat kunnosapitotoimista ja korjaustarpeista, jotta kiinteistöt olisivat asianmukaisessa kunnossa ja tilat ajan vaatimusten mukaiset. Keskusta-alueen koulu- ja liikuntatiloja koskevaa alustavaa suunnitelmaa on valmisteltu keväällä 2024.

Palvelujen ostot

Merkittävimmät palvelujen ostot ja niiden muutokset

Opetuspalvelujen merkittävimmät palvelujen ostot ovat kuljetusten hankinta. (n.1 300 000 euroa/vuosi). Kuljetukset on kilpailutettu lukuvuosille 2021-2024 (+ kaksi optiovuotta). Lv. 2024-2025 on käytössä optiovuosi. Kuljetusten hintatason nousu kilpailutuksessa, kouluverkkomuutos ja polttoaineen merkittävä hinnannousu ovat kasvattaneet kuljetuskustannuksia.

Palvelujen ostoihin kirjataan myös lukiokoulutuksesta aiheutuvat kustannukset eli todellisten kustannusten ja valtionosuuden välinen erotus (noin 600 000 - 650 000 euroa/vuosi).

Muut toiminnan edellyttämät resurssit

Muut merkittävimmät toiminnan edellyttämät resurssit ja niiden muutokset

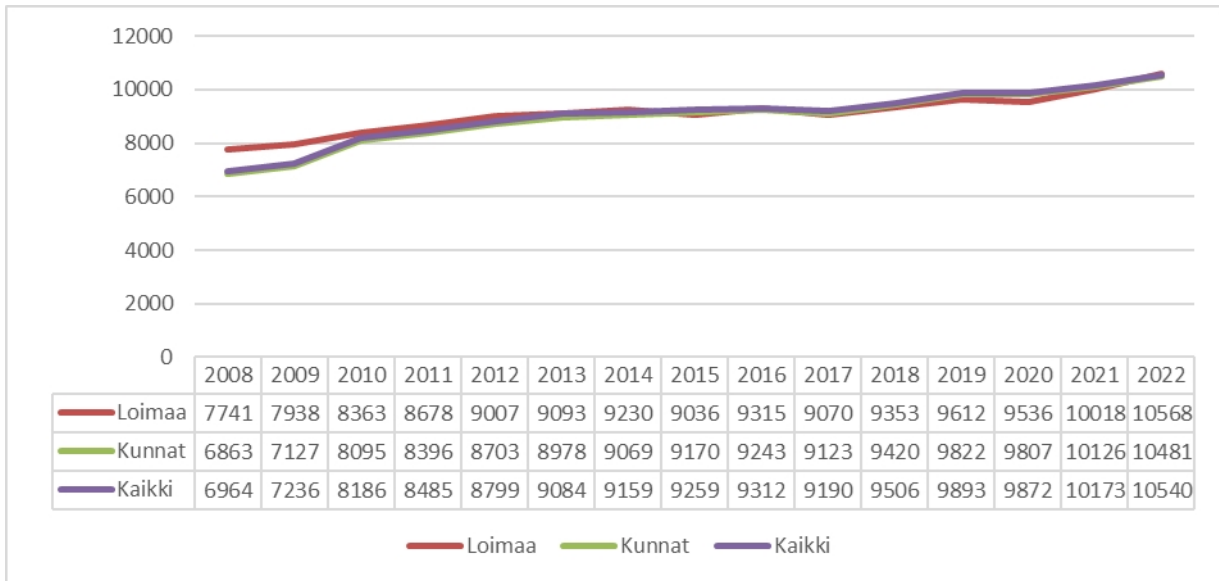
Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Muut olennaiset tunnusluvut ja vertailutiedot.

PERUSTIEDOT		TP 2023	TA 2024	TA 2025
Oppilaat kouluittain (TA 2025 keskiarvo syksy 2024 ja arvio syksy 2025)	Asemanseudun koulu	58,5	59	55
	Kauhanojan koulu	48,5	45	43
	Keskuskoulu	371	392	368
	Kirkonkylän koulu	106	100	100
	Metsämaan koulu	48	47	49
	Niinijoen koulu	35	33	33
	Puistokadun koulu	304	305	300
	Hirvikosken yhtenäiskoulu	410	415	428
Oppilaat perusopetuksessa	Oppilaat yht.	1381*	1396*	1376*
	Yleisopetus	1281	1291	1276
	Luokkamuotoinen erityisopetus	100	105	100
	Osa-aikaiseen erityisop. osallistuneet	334	330 - 340	330-340
	Tehostetun tuen oppilaat	192	210 - 215	200-210
Vieraskuntalaisia	Perusopetus	3,2 %	2,5 %	3,0 %
	Erytisopetus	15,6 %	14,0 %	15,0 %

*luvussa ovat mukana valmistavan opetuksen oppilaat, joita lv. 2024-2025 on 12 (Keskuskoulu ja HYK).

Perusopetuksen käyttökustannukset 2008 - 2022 (OPH:n raportit):

Perusopetuksen käyttökustannusten kehitykseen vaikuttavat monet tekijät. Loimaalla haastetta tuovat mm. useat (pienehköt) yksiköt, laaja erityisopetus, laaja tuntikehys sekä kuljetusoppilaiden merkittävä osuus. Koulukohtaiset erot yleisopetuksen opetuskustannuksissa ovat Loimaalla huomattavat. Erot ovat monen tekijän summa, mutta ainakin oppilasmäärä sekä erityisesti kiinteistöhuolto- ja kuljetuskustannukset ovat tässä mielessä merkittäviä tekijöitä. (taulukon kustannukset sisältävät sairaala- ja vammaisopetuksen).

Vertailutietoja (v. 2022) muutamista (samankokoisista) kunnista (OPH:n raportit):

Kunta	Oppilaat	Opetustunnit/ opp	Opetus €/tunti	Kuljetusoppilaat	Kuljetus €/opp	Ruokailu €/opp/pv	Yhteensä €/opp
Forssa	1 266,5	78	85	224,5	2 861	3,66	11 017
Kauhajoki	1 262	80	73	406	2 366	3,84	10 496
Lieto	2 516,5	63	74	513	1 241	3,16	8 274
Loimaa	1 370	81	67	540	2 113	2,76	10 568
Naantali	1 906	69	77	372	2 228	3,58	10 401
Uusikaupunki	1 340,5	73	85	375	1 204	5,53	11 115
Kunnat yhteensä	518 341,5	73	73	103 202	2 306	3,01	10 481

Edellä olevan taulukon perusteella erityisesti opetuksen määrä (tuntikehys) ja kuljetuskustannukset ovat merkittävimmät tekijät, jotka nostavat oppilaskohtaisia kustannuksia Loimaalla. Viime vuosina Loimaan ero keskimääräisiin oppilaskohtaisiin kustannuksiin on pienentynyt, mikä perustuu lähinnä tuntikehysten vähentämiseen. Pinta-alalta laajassa kunnassa koulukuljetusten kustannukset ovat joka tapauksessa jatkossakin merkittävät. Tämän takia kustannuksissa on ongelmallista päästä valtakunnalliselle tasolle, mutta vuosina 2017 - 2021 Loimaan kaupungissa oppilaskohtaiset kustannukset ovat olleet alle valtakunnan keskiarvon. (edellä olevan taulukon luvut eivät sisällä sairaala- ja vammaisopetusta).

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:**Strategiset riskit**

- Lainsäädännön muutosten vaikutukset palvelujen järjestämiseen (mm. opetussuunnitelmien muutokset, oppivelvollisuuden laajentaminen yms.). Muutokset edellyttävät ennakoitua ja varautumista (toimintaympäristön aktiivinen seuranta), edellytyksiä nopeaan päätöksentekoon ja valmiutta toimintamallien muuttamiseen.
- Koronatilanteen tms. edellyttämät poikkeukselliset järjestelyt. Edellyttää valmiutta nopeaan päätöksentekoon, valmiutta muuttaa nopeasti toimintamalleja, vaihtoehtoisia malleja tuottaa palveluja, työskentelyä nopeasti muuttuvissa tilanteissa ja erilaisissa tehtävissä yms.

Taloudelliset riskit

1. Tulojen väheneminen (esim. valtionosuuksien väheneminen). Saattaa edellyttää palvelujen priorisointia ja sopeuttamista. Olennaista on, miten muutosten vaikutuksia kompensoidaan valtion taholta.
2. Hankerahoituksen väheneminen. Opetuspuolella on viime vuosina saatu merkittävästi taloudellista resurssia erilaisiin hankkeisiin, joilla on voitu kehittää palveluja. Jatkossakin olennaista on aktiivinen hanketoiminnan seuranta ja panostaminen hankerahoituksen hakemiseen toiminnan kehittämisen kannalta olennaisiin hankkeisiin.

Toiminnalliset riskit

1. Toimitilojen kunto (esim. sisäilmaongelmat) ja riittävyys. Sisäilmaongelmista aiheutuvat henkilöstön poissaolot vaikuttavat merkittävästi toimintaan ja aiheuttavat sijaisjärjestelyjä. Korvaavissa tiloissa ja poikkeusoloissa toimiminen vaikuttavat myös palvelujen järjestämiseen. Tilakysymyksiin varautumisessa olennaista ovat mm. suunnitelma tilatarpeesta, tilojen rakentaminen ja kunnostaminen sekä riittävät resurssit niiden toteuttamiseen.
2. Palvelurakenteen muutokset (rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten toteuttaminen). Päätökset merkittävimmistä rakenteellisista muutoksista pitäisi tehdä riittävän ajoissa, jotta voidaan asianmukaisesti valmistautua niiden edellyttämiin muutoksiin.
3. Pätevän henkilöstön rekrytointi (esim. erityisopettajat). Henkilöstön rekrytointihaasteeseen voidaan varautua mm. luomalla positiivista työnantajakuva, huolehtimalla asiallisista työskentelyolosuhteista ja kilpailukyisestä palkasta sekä mahdollistamalla henkilöstön kouluttautumista.

Arviointikohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Perusopetus	Oppilaita/opettaja perusopetuksessa	11,3	11,1	11,0
	Oppilaita/opettaja laaja-alainen erityisopetus	175	175	170
	30.9. jatkokoulutuksen ulkopuolelle jäävät/edellisenä keväänä 9.luokan päättötodistuksen saaneet	0 %	0 %	0 %
	Perusopetuksen käyttökustannukset (yleis- ja erityisopetus) € / opp	10 100	10 500	10 900
	Perusopetuksen laatu koetaan hyväksi palautearviointikyselyissä (vastausten keskiarvo, asteikko 1-4)	Kyselyä ei toteutettu vuonna 2023.	3,3-3,5	3,3-3,5
	Oppilasmäärä/opetusryhmä			
	1-2 lk 3-6 lk 7-9 lk	16,1 18,0 15,8	16-17 18-19 16-17	16-17 18-19 16-17
Iltapäivätoiminta	Oppilaita apip-toiminnan piirissä: 1-2-luokat	150	150	150
	Oppilaita apip-toiminnan piirissä: 3-9-luokat	18	20	20
	Ohjaustuntien määrä/vko	420	410	420

Talousvaikutukset ja talouden tasapainottaminen:

Vuosi 2025:

- Henkilöstömäärän suunnitelmallinen, tavoitteellinen, tarkoituksenmukainen ja taloudellisesti vaikuttava sopeuttaminen ja vähentäminen osana toimintojen, palvelujen ja palvelurakenteen uudistamista.
- Palkankorotusten vaikutus (3 %), +330 000 €.

- Palvelujen ostojen 2 %:n korotus (noin +60 000 €).
- Hankerahoituksen määrä (noin 262 000 euroa) on noin 135 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2024 ja noin 205 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Hankerahoituksen määrällä on vastaavasti vaikutusta henkilöstökuluihin.
- Tuntikehyksen vähentäminen (oppilasmäärän väheneminen), -80 000 €.

Vapaa-aikapalvelut

Toimiala: Sivistys

Toimielin: Sivistyslautakunta

Palveluala: Vapaa-aikapalvelut

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Ulkoinen				
Toimintatuotot	773 973	680 300	697 400	2,51 %
Toimintakulut	-3 263 644	-3 324 241	-3 272 079	-1,57 %

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Sisäiset				
Toimintatuotot	31 778	0	0	0,00 %
Toimintakulut	-2 267 457	-2 050 000	-2 543 200	24,06 %
Toimintakate	-2 235 679	-2 050 000	-2 543 200	24,06 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Lähtökohtana vapaa-aikapalveluiden toiminnassa on lisätä sellaisia toimintatapoja ja palveluita, jotka edistävät kuntalaisten kuulumista yhteisöihin. Palveluilla on varmistettava mahdollisuudet osallistua aktiivisesti vapaa-ajalla myös niille kuntalaisille, jotka eivät ole kansalaisjärjestöjen toiminnan piirissä. Vapaa-aikapalvelut ovat osaltaan kehittämässä kaikkien kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöään koskeviin asioihin.

Vapaa-aikapalvelut tuottavat ja edistävät palveluja, jotka ovat enimmäkseen ennaltaehkäiseviä. Vapaa-aikapalvelut toimivat edistäjinä ja sellaisten palveluiden tuottajina, joita kansalaisjärjestöt eivät voi tuottaa. Yhdistysten, järjestöjen ja seurojen toimintaa tuetaan myöntämällä avustuksia ja osoittamalla tiloja niiden toimintojen järjestämiseen.

Kirjastopalvelut toimivat pääkirjastossa sekä Alastaron, Hirvikosken ja Mellilän lähikirjastoissa.

Kirjastopalveluiden tehtävänä on kirjastolain mukaan tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Tehtävien hoitamiseksi kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Kirjasto kehittää toimintaansa ja tekee yhteistyötä muiden kirjastojen kanssa seutu-, maa- ja valtakunnallisella tasolla.

Kirjastot ovat lukemisen, kulttuurin, kokoontumisten ja tapahtumien paikkoja. Tiloissa voi opiskella, harrastaa ja työskennellä. Kirjasto järjestää tapahtumia ja näyttelyitä myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kirjastopalveluiden tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Palveluiden saavutettavuutta edistetään mm. kirjaston kotipalvelulla ja yhteistyöllä Saavutettavuuskirjasto Celian kanssa. Kirjasto auttaa arjen digipulmissa ja tukee kaikenikäisten ihmisten osaamista ja selviytymistä digitaalisen ajan haasteissa. Kirjaston digituki on maksutonta ja siihen voi osallistua kuka tahansa.

Kirjasto tarjoaa kouluille ohjattuja kirjastokäyntejä. Lasten ja nuorten lukuharrastusta tuetaan myös kirjavinkkauksen avulla. Kirjasto on mukana koulujen kulttuurikasvatussuunnitelmassa tarjoamalla esimerkiksi kirjastonkäytönopetusta, mediakasvatusta ja kirjavinkkausta. Myös päiväkotiryhmien on mahdollista tulla kirjastoon ohjatuille kirjastokäynneille tai satuhetkiin. Kaikenikäisten lukutaidon vahvistaminen on jatkossa yhä tärkeämpää. Kirjaston tavoitteena on tehdä lukutaitotyötä entistä tiiviimmässä yhteistyössä erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on luoda mahdollisuuksia ja edellytyksiä taiteen harjoittamiselle sekä kotiseututyön ja perinteen harrastamiselle.

Kulttuuripalvelut tuottavat kulttuuri- ja perinnetoimintaan liittyviä palveluita sekä toteuttavat muita tehtäviä kuten järjestävät julkisia tilaisuuksia, ylläpitävät perinteen tallentamista ja vastaavat osittain ystävyyskuntatoiminnasta ja matkailuun liittyvistä tehtävistä. Avustuskohteita ovat mm. Loimaan seudun teatteriyhdistys, kulttuuriyhdistykset ja kylät.

Keskeisiä tehtäviä ovat musiikkitalaisuuksien ja muun esittävän taiteen tukeminen ja järjestäminen, teatteritoiminnan tukeminen, elokuvatoiminta, taidekokoelman ylläpitäminen ja kartuttaminen sekä näyttelytoiminta. Kulttuuripalvelut vastaavat Loimaan Taidetalon, Alpo Jaakolan patsaspuiston, kuivurigallerian ja Vesikosken myllyn toiminnasta sekä Heimolinnan juhlatilan vuokrauksesta.

Liikuntapalveluiden perustehtävänä on tuottaa ja kehittää eri palvelualueiden ja sidosryhmien kanssa laadukkaita ja monipuolisia liikkumis-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluita.

Kuntien liikuntatoiminnan perustehtävää linjaa liikuntalaissa asetettu ohjeistus. Liikuntalain tarkoituksena on mm. edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä asukkaiden liikunnalle kehittämällä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa, tukemalla kansalais- ja seuratoimintaa, rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja, järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät sekä kehittämällä paikallista ja kuntien välistä sekä alueellista yhteistyötä.

Painopisteinä ovat erityisliikunta, ikäihmiset, lapsiperheiden liikunta sekä liikuntaneuvonta. Loimaan kaupunki on mukana Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa, jonka päämääränä on edistää vielä kotona tai palvelutaloissa itsenäisesti pärjäävien toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten (+75) liikkumiskykyä, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä terveysliikunnan avulla. Tavoitteena on motivointi elinikäiseen liikuntaan, terveellisempään elämään ja oman kiinnostuksen mukaisen liikuntapolun löytäminen matalan kynnyksen ryhmien, lajikokeilujen yms. kautta.

Ikiliikkujat yli kuntarajojen Loimaa & Pöytyä -hankkeen kautta edistetään puolestaan +65 ikäryhmän toimintakykyä ja terveyttä. Hankkeen avulla varmistetaan matalankynnyksen liikuntaryhmien tarjonta sekä henkilökohtainen liikuntaneuvonta. Elokuussa 2023 käyttöön otettu Seniorikortti tukee ikääntyvän kohderyhmän omatoimista liikkumista ja vireyttä, samalla kortilla pääsee sekä liikunnan että kulttuurin pariin. Loimaan liikuntapalvelut on ottanut palveluvalikoimaansa elokuusta 2024 lähtien liikuntaneuvonnan kaikille kuntalaisille sekä henkilökunnalle, jotka kokevat liikkuvansa terveytensä kannalta liian vähän. Lisäksi asiakasohjausta ja yhteistyötä tehdään tiiviisti hyvinvointialueen kanssa. Liikuntaneuvonnan tavoitteena on lisätä arkiaktiivisuutta ja tukea näin kaikenikäisten toimintakykyä ja liikunnallista elämäntapaa.

Virkistysuimala Vesihovi on koko perheen ja kaikenikäisten liikkujien seutukunnallinen ohjatun liikunnan ja omaehtoisen virkistyskeidas, joka palvelee kuutena päivänä viikossa. Yleisöaukioloaikojen ulkopuolella ja sunnuntaisin uimahalli on vesiliikuntaseurojen käytössä. Vesiliikuntaohjelmisto Hydrohex:n myötä ohjatut ja omaehtoiset ohjelmat ovat laajentuneet syvänveden jumppiin ja ajastettaviin virtuaalitunteihin.

Loimaa ja muut Saviseudun kunnat ovat mukana LiikU:n organisoimissa eri vuodenaikoihin keskittyvissä liikuntakampanjoissa (talviliikkuja, haastepyräily syksyn kampanja), joissa osanotto kirjataan pääasiassa mobiilisovelluksiin. Saviseudun kunnilla on keskinäinen asukaslukujen suhteeseen perustuva ”kisa”, jonka tavoitteena on nostaa kuntalaisia omaehtoiseen liikuntaan ympäri vuoden.

Neljän kunnan yhteisen Harjureitin kehitystyötä jatketaan ja markkinointia kehitetään. Suunnitteluvaiheessa olevien talvipyöräily- ja kävelyreittien toteutuksen eteenpäin vieminen monipuolistaa eri käyttäjäryhmien ympäri- vuotista ulkoilukäyttöä.

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tuottaa nuorisolain edellyttämiä palveluita nuorille (alle 29-vuotiaille). Nuorisopalvelut luovat edellytyksiä nuorisotoiminnalle, järjestävät itse toimintaa, tukevat nuorten kasvua, kehitystä ja kansalaisvalmiuksia tiiviissä yhteistyössä viranomaisten, järjestöjen ja yhteisöjen sekä yksityisten henkilöiden, erityisesti nuorten ja heidän perheiden kanssa.

Nuorisopalveluiden tehtävänä on huolehtia, että nuorilla on mahdollisuus käyttää heille suunnattuja palveluja ja että heillä on mahdollisuuksia ja valmiuksia vaikuttaa elinolosuhteisiinsa. Tätä tarkoitusta varten kehitetään edelleen nuorten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Nuorisopalvelut järjestävät nuorisotiloilla ja netissä alakoululaisille (3-6 lk), yläkouluikäisille sekä toisen asteen opiskelijoille tarkoitettua avointa toimintaa. Avoimen toiminnan lisäksi järjestetään tapahtumia, retkiä, kerhoja ja leirejä. Loimaan kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti tuotetaan peruskoululaisille ennalta ehkäiseviä palveluja.

Loimaa on mukana nettinuorisotyössä (Netari) ja tarjoaa omalta osaltaan avoimen toiminnan palvelua mm. syrjäseutujen nuorille. Myös sateenkaarinuorille on omaa toimintaa.

Nuorten osallisuuden ja nuorten asioiden edistäjänä Loimaalla toimii nuorisovaltuusto.

Loimaan kaupungissa toimii lasten ja nuorten monialainen työryhmä. Työryhmä toimii nuorisolain edellyttämänä nuorten ohjaus- ja palveluverkostona.

Seutukunnallinen nuorisotoiminta (SENU) jatkaa toimintaansa neljän kunnan etsivän nuorisotyön yhteistyönä ja Loimaa toimii näiden kuntien etsivän nuorisotyön koordinaattorina.

Työväenopisto tuottaa loimaalaisille heidän tarpeistaan lähtevää opetusta ja oppimistavoitteista harrastustoimintaa, joka tukee kuntalaisten aktiivisuutta, kehittää osaamista ja sivistystä sekä edistää henkistä ja ruumiillista hyvinvointia. Paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä mahdollisimman laajan seutukunnallisen, alueellisen ja paikallisen kurssitarjonnan saavuttamiseksi.

Työväenopiston toiminta käsittää perinteisen vapaan sivistystyön lisäksi mm. lapsille ja nuorille annettavaa taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan. Sitä tarjotaan kuvataiteissa sekä teatteritaiteessa. Tilauskoulutusta ja muuta maksupalvelukoulusta työväenopisto järjestää tarpeen mukaan. Toistaiseksi sen määrä ja tarve paikkakunnalla on ollut vähäinen.

Musiikkiopisto järjestää laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta. Taiteenaloja ovat musiikki ja tanssi. Osana opetusta ovat myös musiikkiin ja tanssiin liittyvät tilaisuudet ja tapahtumat, joita musiikkiopisto järjestää. Elinikäisen taidesuhteen, taiteellisen ilmaisun ja taitojen kehittymisen ohella taiteen perusopetus tukee ihmisen tunne-elämän kehittymistä sekä kasvua ja osallisuutta. Kaikki kuntalaiset voivat saada merkityksellistä sisältöä vapaa-ajalleen elämänlaatua parantamaan.

Sopimus Loimaan Seudun musiikkiopiston ylläpitämisestä päivitettiin vuoden 2022 alkupuolella. Yhteistyökuntina ovat Auran, Kosken Tl, Oripään, Punkalaitumen, Pöytyän ja Ypäjän kunnat.

Musiikkiopistossa on mahdollista opiskella monipuolisesti eri instrumenttien soittoa sekä laulua. Instrumenttio-
petuksen lisäksi opintokokonaisuuteen kuuluvat musiikin hahmotusaineiden opiskelu sekä yhteismusisointi eri-
laisissa yhtyeissä tai kuoroissa. Musiikkileikkikoulu on alle kouluikäisille tarkoitettua musiikillista valmennusta
sekä lapsen kasvua tukevaa toimintaa.

Tanssilinjalla opettavina aineina ovat baletti, nykytanssi ja lastentanssi.

Musiikkiopistossa toimii avoin linja, jonka tarkoituksena on tarjota kaikille halukkaille, iästä ja aikaisemmista mu-
siikkiopinnoista riippumatta, mahdollisuus musiikinopiskeluun.

Strategiset tavoitteet:

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet

2.1. Panostamme ihmisten hyvinvointiin ja ennaltaehkäisemme syrjäytymistä kaikissa ikäryhmissä	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Vahvistetaan taiteen perusopetuksen yhteistyötä varhais- kasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Tuemme yhte- näistä kasvun ja oppimisen polkua lapsille ja nuorille.	Taiteen perusopetukseen osallistuu 350 - 400 opiske- lijaa vuosittain. Opetussuunnitelmat päivitetään säännöllisesti, toi- mintaa arvioidaan säännöllisesti ja kehitetään palaut- teen pohjalta.
Opistojen tarjonta ottaa huomioon kaikki ikä- ja väes- töryhmät. Palveluja järjestetään hajautetusti, lähellä kuntalaisia.	Opistoissa toteutuu monipuolinen ja kuntalaisten tar- peiden mukaan hyvin kohdentuva kurssitarjonta. Opistoissa on vähintään 10 alle kouluikäisille tarjot- tavaa kurssia, vähintään 10 ikäihmisille suunnattua kurssia sekä vähintään 20 Loimaan keskustan ulko- puolella järjestettävää kurssia.
Kehitämme kotona asuvien ikäihmisten mahdolli- suutta itsenäisen kuntouttavan liikunnan toteuttami- seen teknologiaa hyödyntäen. Teknologian hyödyntäminen monipuolisen liikunta- materiaalin tuottamisessa sekä tarjolla olevien kir- jasto- ja kulttuuripalvelujen hyödyntämisessä.	Luodaan digitalisaatiota hyödyntäen palveluja, jotka aktivoivat kuntalaisia oman hyvinvoinnin ja toiminta- kyvyn edistämiseen. Tablettikäyttäjien asiakasmäärä 90. Liikuntaraatien järjestäminen.
Voimaa vanhuuteen -ohjelman avulla edistetään toi- mintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten liikunta- kykyä, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä terveys- liikunnan avulla. Liikuntaneuvonnan palveluketjun luominen ikäihmi- sille ja työikäisille fyysisen toimintakyvyn varmistami- seksi. Ikiliikkujat 65+ hankkeen myötä kohderyhmän toi- mintakyvyn ja terveyden vahvistaminen. Lasten ja nuorten liikuntakasvatuksen tukeminen yh- dessä muiden toimijoiden kanssa.	10 % kasvu liikuntapalvelujen 75+ ryhmien toimin- nassa. Uusien vertaisohjaajien kouluttaminen ja vanhojen aktivoiminen vertaisvetureiksi. Tavoitteena on 15 ver- taisohjaajaa. Ulkoiluystäväkoulutus. Tavoitteena 10 uutta ulkoiluystävää. Seniorikortin käyttäjämäärän ja käyntikertojen kasvat- taminen. Liikuntaneuvonnan palvelun vakiinnuttaminen, palve- lussa 20-50 asiakasta vuosittain. Lasten, nuorten ja perheiden liikuntatarjonnan vah- vistaminen. Liikuntapalvelut mukana Harrastamisen Suomen mallissa.
2.2. Tarjoamme lapsille ja nuorille viihtyisän ja turvallisen kasvun ja oppimisen paikan	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Palveluverkkoselvitysten ja hankeselvitysten pohjalta toteutetaan investointiohjelmia, jonka tavoitteena ovat turvalliset ja terveelliset tilat. Suunnitelmallinen sisäilman seuranta.	Investointihankkeet etenevät suunnitellussa aikatau- lussa. Kiinteistöt ovat asianmukaisessa kunnossa ja tilat ajan vaatimusten mukaiset.

2.3. Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Nuorisopalvelut ottavat toiminnassaan huomioon kaikki nuoret ja jokainen on tervetullut toiminnan piiriin. Erityishuomiota kiinnitetään syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin ja niihin, joiden viiteryhmää kohtaan kohdistuu stigmaa. Nuorisotyössä panostetaan lasten ja nuorten kohtaamiseen	Nuoret löytävät omia ryhmiään ja saavat uusia kavereita. Yksinäisyyden tunne vähenee ja aktiivisuus lisääntyy. Toimintaan tulee mukaan nuoria, jotka eivät aiemmin ole osallistuneet. Nuori kokee olevansa arvokas, vahvistetaan luottamuksellisten suhteiden syntymistä. Nuoret ovat mukana kehittämässä ja toteuttamassa toimintaa.
Nuorisopalvelujen ja koulujen yhteistyön kehittäminen mm. koulunuorisotyön kautta.	Koulujen ja nuorisopalvelujen saumaton yhteistyö, jolla vahvistetaan lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kiinnittymistä koulu yhteisöön (matalan kynnyksen toimintaa, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen, yksilöiden kasvun ja kehityksen tukeminen, kouluviihtyvyyden lisääminen jne.).
Kirjasto on kaikille avoin ja maksuton tila, jossa erilaiset ihmiset voivat kohdata toisiaan. Kirjasto tukee asiakkaitaan toimimaan aktiivisina kuntalaisina ja järjestää tapahtumia kaikille ikäryhmille. Kirjasto tarjoaa tiloja yhdistysten ja ryhmien kokoontumiseen sekä opiskeluun ja etätööhön	Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Tapahtumien lukumäärä/vuosi (50-55) ja osallistujamäärä (500-550).
Ylläpidetään ja kehitetään vakiintuneita kulttuuriperinteitä ja luodaan uusia kohtaamisen paikkoja ja -muotoja. Tehostetaan yhteistyötä paikallisten yhdistysten kanssa.	Perinteisten tapahtumien järjestäminen ja kehittäminen sekä uusien tapahtumien/palvelujen toteuttaminen (monipuolisuus, tarvelähtöisyys, hyvä kohdentuminen). Edistetään kulttuurikaveri-toimintaa esim. yhteistyössä liikuntatoimen ja/tai SPR:n (ystävätoiminta) kanssa.

Toimintaympäristön muutokset:

Eri-laisten poikkeuksellisten tilanteiden mahdollisesti aiheuttamat muutokset palvelujen järjestämiseen. Koronapandemiasta palautuminen-> asiakkaiden saaminen palvelujen piiriin, korona-ajan toimivien käytäntöjen hyödyntäminen (digitaaliset palvelut).

Hyvinvointialue ja kuntien vastuu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. (palvelujen monipuolisuus, tarvelähtöisyys ja hyvä kohdentuminen-> sujuvat arjen palvelut ja hyvinvoinnin edistäminen ennaltaehkäisevästi). Tunnistetaan palvelujen yhdyspinnat erityisesti hyvinvoinnin edistämiseen, kasvatukseen ja opetukseen, kulttuuriin ja liikuntaan sekä nuorisopalveluihin liittyen.

Loimaan strategian toteuttaminen (strategiset tavoitteet, kärkihankkeet, toiminnalliset tavoitteet). Vuonna 2025 vapaa-aikapalvelujen toiminnalliset tavoitteet painottuvat lähinnä hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyviin strategisiin tavoitteisiin sekä lasten ja nuorten Loimaa -kärkihankkeeseen.

Asukkaiden terveys- ja hyvinvointivaikutukset:

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on edistää ja ylläpitää asukkaiden hyvinvointia tuottamalla riittävät olosuhteet virkistys- ja harrastustoiminnalle sekä järjestämällä monipuolista ja virikkeellistä toimintaa eri-ikäisille kuntalaisille yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Tutkimusten (ks. esim. Laitinen, M. 2013, Manninen, J. 2016 ja 2018) mukaan kirjasto-, liikunta- ja kansalaisopistopalvelut ovat yhteiskunnallisia investointeja, joihin kuntien kannalta liittyy selkeä sosiaalinen tuottavuus. Näihin palveluihin kohdennetut resurssit tuottavat kuntataloudelle euroissa mitattuna moninkertaiset hyödyt

mm. ennalta ehkäisemällä kuntalaisten fyysistä ja psyykkistä sairastumista sekä vähentämällä syrjäytymistä. Aikuisiällä tapahtuvan opiskelun on todettu myös kasvattavan kuntalaisten osaamispääomaa ja aktiivista kuntalaisuutta edistävää sosiaalista pääomaa.

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:

Asukkaiden osallistamiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyvät perustelutiedot

- **Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet**
- **Mielipiteiden selvittäminen ennen merkittäviä päätöksiä ja mahdollisuudet osallistua talouden suunniteluun**

Vapaa-aikapalveluissa toteutetaan säännöllisesti erilaisia asiakastyytyväisyyskyselyjä, joiden tuloksia hyödynnetään palvelujen ja toimintojen kehittämisessä.

Seurojen ja yhdistysten kanssa käytävä vuoropuhelu on säännöllistä.

Nuorisovaltuusto on loimaalaisten nuorten vaikuttajaelin, joka pyrkii edistämään loimaalaisille nuorille tärkeitä asioita, parantamaan loimaalaisten nuorten viihtyvyyttä, osallistumaan kunnallisten luottamuselinten toimintaan ja samalla oppimaan kunnallista päätöksentekoa ja demokratiaa.

Nuorisoparlamentin (joka 3. vuosi) tavoitteena on kuulla nuoria oman kotiseudun palveluiden ja elinympäristöjen kehittämiseksi. Nuorisoparlamentti toimii demokratiakasvatuksen välineenä, nuorten osallisuuden, aktiivisuuden ja vaikuttamisen tukena.

Nuorisotalojen talotoimikunnat vaikuttavat nuorisotalojen sisällön kehittämiseen sekä päättävät osaltaan nuorisotalaan suunnattujen toimintabudjettien käytöstä. Talotoimikunnat tukevat nuorten osallisuutta ja mahdollistavat nuorten kuulemisen heidän lähiyhteisössään.

Eryteisesti päätöksissä, joilla on merkittäviä vaikutuksia kuntalaisiin ja ne koskevat palvelujen toteuttamistapaa tai laajuutta (esim. palveluverkkoon liittyvät muutokset), tehdään laajempi ennakkovaikutusten arviointi.

Lisäksi ennen päätöksentekoa voidaan pyytää erillisiä lausuntoja (esim. nuorisovaltuusto, seuratyhdistykset jne.).

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Toimivat vapaa-aikapalvelut ovat vetovoimatekijä potentiaalisille muuttajille.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Hankerahoituksen hakeminen toiminnan kehittämisen kannalta olennaisiin hankkeisiin. Tarvittaessa voimme tehdä hankeyhteistyötä myös muiden kuntien kanssa.

Nuorisopalveluilla on vuonna 2025 mm. etsivän nuorisotyön hanke (37 500 €), koulunuorisotyöhanke (30 000 €) ja European Solidarity Corps -hanke, joka mahdollistaa kansainvälisen vapaaehtoistoiminnan Loimaalla. Musiikkiopistolle on myönnetty Erasmus+-akreditointi vuosille 2022-2027. Liikuntapalveluissa on käynnissä liikunnallisen elämäntavan paikallinen kehittämishanke, johon on myönnetty rahoitusta 22 000 euroa. Ikiliikkujat yli kuntarajojen Loimaa & Pöytyä -hankkeen kautta edistetään +65 ikäryhmän toimintakykyä ja terveyttä. Hankkeen avulla varmistetaan matalankynnyksen liikuntaryhmien tarjonta sekä henkilökohtainen liikuntaneuvonta.

Kirjastopalveluselityksessä esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen ja palvelujen kehittäminen. Vuonna 2024 on käynnistetty omatoimikirjaston käyttöönottoa Alastaron kirjastossa. Vuoden 2025 aikana jatketaan omatoimi-

kirjastojen käyttöönottoa Hirvikosken ja Mellilän lähikirjastossa. Kiinteistöjen kunto pitää kuitenkin selvittää ennen omatoimikirjaston muutostöitä.

Liikuntapalveluiden tarjontaa tulee kehittää ja laajentaa kaikille ikäryhmille. Vuonna 2023 toteutettujen 70+ liikuntakyselyiden sekä vuonna 2024 liikuntapalvelusuunnitelman yhteydessä teetetynt kuntalaisten ja yhdistysten kyselyiden tulosten perusteella kehitetään palveluiden tarjontaa ja olosuhteita kohderyhmien toiveet mahdollisuuksien mukaan huomioon ottaen. Lisäksi tavoitteena on liikuntaneuvonnan palvelun vakiinnuttaminen osaksi palvelutarjontaa käynnissä olevien hankkeiden kautta ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa on tärkeässä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn turvaamiseksi.

Museotoiminnan valtionosuuden piiriin voi hakea joka neljäs vuosi. Seuraava haku on vuonna 2027. Minimivaatimus museoiden henkilökunnan suhteen on kaksi kokopäiväistä museotyöntekijää, joista toinen voi olla museonjohtaja. Tämä edellytys täyttyy, kun kulttuuriohjaajan toimi on muutettu museoassistentiksi ja kulttuurisihteerin virka museonjohtajan viraksi.

Opistojen kehittämistyössä tavoitteena on päivittää toimintatapoja, hyödyntää digitalisaatiota sekä laajentaa verkostoja paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti toiminnan hyvinvointivaikutusten vahvistamiseksi.

Sivistyspalvelujen yhteistyönä päivitetään kulttuurikasvatussuunnitelma, joka tulee voimaan 1.8.2025.

Henkilöstö:

Vapaa-aikapalvelujen päätoiminen henkilöstö on suhteellisen vähäinen. Mm. liikuntapalveluissa (uimahalli) henkilöstöresurssin vähäisyys tuo oman haasteen/riskin palvelujen järjestämiselle. Liikuntaneuvonnan siirtyminen hyvinvointialueelta kunnan vastuulle tarkoittaa jatkossa joko käytössä olevan resurssin tai palvelutarjonnan tarkastelua, jotta liikuntaneuvonnan palvelu on mahdollista hoitaa laadukkaasti kuntalaisten terveyden edistämiseksi. Lisäksi eri sektoreilla monet tehtävät ovat yksittäisen henkilön varassa, mikä erityisesti poikkeustilanteissa aiheuttaa haavoittuvuutta tehtävien hoidossa.

Kulttuuripalveluissa hakemus museotoiminnan valtionavustuksen piiriin merkitsee myös henkilöstöorganisaation muutosta (nimikkeiden muuttamista, resurssin lisäämistä). Kulttuurisihteerin nimeke on muutettu vuonna 2024 museonjohtajaksi ja kulttuuriohjaajan museoassistentiksi. Museoassistentti aloittaa syksyllä 2025 täydennyskoulutuksena museomestarikoulutuksen. Myös nuorisopalveluissa lienee paikallaan jossain vaiheessa tarkastella vi-
ranhaltijan ja työntekijöiden nimikkeitä.

Hanketoiminnan laajuudella on vaikutusta myös henkilöstömäärään (erityisesti nuorisopalvelut). Uuden strategian mukaisesti (Lasten ja nuorten Loimaa) on nuorisopalveluihin lisätty yksi nuoriso-ohjaaja. Vuosina 2022-2025 nuorisopalveluissa on ollut hankerahoituksella koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyö tukee koulun ja nuorisopalvelujen välistä yhteistyötä ja sillä koetaan olevan tarvetta koulujen arjessa.

Viime aikoina avoinna olleisiin tehtäviin on ollut suhteellisen vähän hakijoita ja joidenkin tehtävien täyttämässä on ollut ongelmia. Sekä Loimaalla että kirjastoalalla yleensäkin on lähivuosina eläköitymässä huomattavasti kirjastojen henkilökuntaa. Tämä voi aiheuttaa haasteita pätevien kirjastoammattilaisten rekrytoinnissa.

Seuraavassa taulukossa on liikuntapalvelujen tilapäistyöntekijöissä lisäystä. Tämä perustuu hanketyöhön ja ostopalvelujen vähenemiseen uimahallissa.

Henkilöstörakenne ja -määrä	TP2023	TA 2024	TA 2025
Kirjastotoimenjohtaja	1	1	1
Kirjastonhoitaja	1	2	2
Kirjastovirkailija	8,8	8	8
Kulttuurisihteerin/Museonjohtaja	1	1	1

Kulttuuriohjaaja	1	1	1
Kulttuurituottaja (ent. musiikinohjaaja)	1	1	1
Liikuntasihiteeri/Liikuntapalvelupäällikkö	1	1	1
Liikunnanohjaaja	5	5	5
Kassa-/kahviotyöntekijä	2	2	2
Laitoshuoltaja	2	2	2
Laitosmies	1	1	1
Tilapäistyöntekijät	0,5	0,5	1,8
Nuorisosihteeri	1	1	1
Nuoriso-ohjaaja	5,6	6	6
Nuorisotilan ohjaaja	0	0	0
Rehtori	1	1	1
Opettaja/työväenopisto	2	2	2
St. tuntiopettaja/työväenopisto	10	11	11
Opettaja/musiikkiopisto	6	6	6
St. tuntiopettaja/musiikkiopisto	5	5	5
Palvelusihteeri	1	1	1
Vapaa-aikapalvelut (yhteensä)	56,9	58,5	59,8

Muut olennaiset perustelutiedot:

Toimitilat

Tarvittavat toimitilat ja niiden olennaiset muutokset

Työväenopisto toimii pääasiallisesti kaupungin omistamissa tiloissa eri puolilla kaupunkia. Tärkeimmät opetuspaikat ovat kaupungintalo, Taidetalo, Lasipalatsi, Virttaan kylätalo, kaupungin liikuntahallit sekä viisi koulua eri puolilla kaupunkia. Ulkopuolisilta on vuokrattuna yksittäisiä tiloja, mm. Vesikoski-talossa olevat tilat. Musiikkiopisto toimii musiikkiopiston kiinteistössä ja kaupungintalolla. Musiikkiopiston toimintaa on myös Kirkonkylän koululla sekä Punkalaitumella.

Kirjastopalveluita tuotetaan pääkirjastossa sekä Alastaron, Hirvikosken ja Mellilän kirjastoissa. Kaikki tilat ovat kaupungin omistamia ja rakennettu tai remontoitu kirjastoksi 1990-luvulla. Vuoden 2025 aikana jatketaan omatoimikirjastojen käyttöönottoa Hirvikosken ja Mellilän lähikirjastossa. Mellilän kirjaston kiinteistön kunto pitää kuitenkin selvittää ennen omatoimikirjaston muutostöitä. Loimaan kaupunki on mukana seutuhankintojen kilpailutuksessa ja omatoimikirjastojen laitehankintojen suunniteltu sopimuskausi on 1.1.2024 – 31.12.2026. Pääkirjasto on toiminut vuodesta 1998 nykyisessä rakennuksessa ja tilat alkavat olla peruskorjauksen tarpeessa. Kirjastossa kaivattaisiin asiakkaille lisää rauhallista työskentelytilaa esim. etätöiden lisääntymisen vuoksi ja uudistusta myös lastenosaston viihtyvyyteen. Kesäaikaan kirjastotilan kuumat olosuhteet sekä huonosti vaihtuva ilma hankaloittavat sekä asiakkaiden oleskelua kirjastossa että henkilökunnan työskentelyä.

Kulttuuripalveluilla ovat museotilat ja toimisto Loimaan Taidetalossa. Alpo Jaakolan patsaspuisto ja kuivurigalleria ovat kesäkohteina avoinna kesäkuukausina (kesä-elokuu) sekä syyskuussa viikonloppuisin. Vesikosken mylly on avoinna yleisölle pääasiassa erilaisten tapahtumapäivien yhteydessä. Heimolinna palvelee ulkopuolisten vuokrausten lisäksi mm. liikuntapaleluita ja opiston ryhmiä veloituksetta. Tavoitteena on Heimolinnan käyttöasteen parantaminen. Heimolinna täyttää 100 vuotta vuonna 2025. Rakennuksen talotekniikan peruskorjausta on suunniteltu vuoden 2024 aikana ja toimenpiteet toteutetaan vuoden 2025 aikana.

Nuorisopalvelun toimitiloihin kuuluvat neljä nuorisotilaa sekä Kalikan virkistysalue. Keskustan nuorisotila, City-nuokkari, alakerta toimii nuorisotilana ja yläkerrassa on nuorisotyöntekijöiden toimistotilat. City-nuokkarin yläkerta on esteellinen. Hirvikosken nuorisotila on esteellinen ja piha-alue vaikeasti valvottavissa. Mellilän nuorisotalo tarjoaa hyvät olosuhteet nuorisotyön toteuttamiseen. Alastaron nuorisotilaan on esteellinen pääsy, eikä tila

ole toimiva nuorisotyöllisestä näkökulmasta. Työturvallisuudeltaan Alastaron nuorisotila on heikko. Tilassa on vain yksi uloskäynti ja kuuluvuudet kellarissa rajalliset. Kehittämistarpeet on todettu työpaikkaselvityksen ja palotarkastuksen yhteydessä ja ne tulee korjata työntekijöiden turvallisuuden ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Nuorisotyöntekijät työskentelevät pääsääntöisesti tiloilla yksin, mikä lisää työturvallisuusriskiä. Kalikan virkistysalue ei vastaa leiritoiminnan tarpeita. Kalikan aluetta tulee kehittää palvelemaan kaikkia kuntalaisia ja erityisesti leiritoimintaa varten. Leiritoiminnan ylläpitämiseksi nuorisopalvelut tarvitsevat toimivia sisä- ja majoitus-tiloja. Jos Kalikkaan saataisiin majoitustilat, se palvelisi samalla myös Loimaan seurakunnan ja loimaalaisten yhdistysten tarpeita.

Loimaalla on laaja ja monipuolinen eri harrastemuodot kattava liikuntapaikkaverkosto. Avoin vuoropuhelu liikuntapalvelujen, teknisen toimen ja liikuntapaikkoja aktiivisesti käyttävien seurojen ja muiden tahojen kanssa on ensiarvoisen tärkeää liikuntapaikkaverkoston kunnossapidon ja kehittämisen turvaamiseksi. Liikuntatilojen riittävyys ja eri käyttäjäryhmien tarpeiden kohtaaminen ovat haasteellisia. Liigaseurat ja laaja palloilulajien kokonaisuus vaatisivat lisää isojen liikuntatilojen käyttövuoroja edustusjoukkueiden ja nuorten laadukkaiden ja suunnitelmallisten harjoitusmahdollisuuksien turvaamiseksi ja kohtuullisten harjoitusvuoroaikojen mahdollistamiseksi.

Valmisteilla on liikuntapalvelusuunnitelma, joka tulee sisältämään toimenpide-ehdotuksia liikuntapaikkojen hoitoon sekä tulevien investointien valmisteluun ja toteuttamiseen.

Palvelujen ostot

Merkittävimmät palvelujen ostot ja niiden muutokset

Vapaa-aikapalvelujen merkittävimmät palvelujen ostot ovat matkustus- ja kuljetuspalveluiden hankinta (noin 80 000 euroa/vuosi) sekä erilaisten asiantuntija sekä ilmoitus- ja painatuspalveluiden hankinta (noin 70 000 euroa/vuosi).

Muut toiminnan edellyttämät resurssit

Muut merkittävimmät toiminnan edellyttämät resurssit ja niiden muutokset

Valtionosuudet ovat opistojen taloudessa merkittävät. Toiminnan volyyymilla pyritään turvaamaan jatkossa valtionosuuden säilyminen. Kurssi- ja lukukausimaksut ovat samoin opistojen taloudessa merkitykselliset. Maksupoliitikassa huomioidaan toiminnan sosiaalinen ulottuvuus.

Museoiden valtionosuuden piiriin voi hakea neljän vuoden välein. Minimivaatimus museoiden henkilökunnan suhteen on kaksi kokopäiväistä museotyöntekijää, joista toinen voi olla museonjohtaja. Vaatimus tulee suoraan museolaista (§5 314/2019). Tämä edellytys täyttyy tällä hetkellä, mutta muiden hakukriteerien täytyminen pitää varmistaa ennen seuraavaa hakukierrosta vuonna 2027.

Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Muut olennaiset toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Strategiset riskit

1. Koronatilanteen tms. edellyttämät poikkeukselliset järjestelyt. Edellyttää valmiutta nopeaan päätöksentekoon, valmiutta muuttaa nopeasti toimintamalleja, vaihtoehtoisia malleja tuottaa palveluja, työskentelyä nopeasti muuttuvissa tilanteissa ja erilaisissa tehtävissä yms.

Taloudelliset riskit

1. Tulojen väheneminen (esim. valtionosuuksien väheneminen, muiden toimintatuottojen väheneminen). Saattaa edellyttää palvelujen priorisointia ja sopeuttamista. Opistojen kohdalla tärkeää on kurssi- ja opetustoiminnan säilyttäminen vähintään nykyisessä laajuudessa. Olennaista on, miten muutosten vaikutuksia kompensoidaan valtion taholta.

2. Hankerahoituksen väheneminen. Erityisesti nuorisopalveluissa ja opistoissa on viime vuosina saatu merkittävästi taloudellista resurssia erilaisiin hankkeisiin, joilla on voitu kehittää palveluja. Jatkossakin olennaista on aktiiv-

vinen hanketoiminnan seuranta ja panostaminen hankerahoituksen hakemiseen toiminnan kehittämisen kan-
nalta olennaisiin hankkeisiin.

Toiminnalliset riskit

1. Toimitilojen kunto (esim. sisäilmaongelmat) ja riittävyys. Sisäilmaongelmista aiheutuvat henkilöstön poissaolot vaikuttavat merkittävästi toimintaan ja aiheuttavat sijaisjärjestelyjä. Korvaavissa tiloissa ja poikkeusoloissa toimiminen vaikuttavat myös palvelujen järjestämiseen. Mm. liikuntatilojen riittävyys ja eri käyttäjäryhmien tarpeiden kohtaaminen ovat haasteellisia. Tilakysymyksiin varautumisessa olennaista ovat mm. suunnitelma tilatarpeesta, tilojen rakentaminen ja kunnostaminen sekä riittävät resurssit niiden toteuttamiseen. Museopalveluissa talotekniset ongelmat voivat aiheuttaa sekä omaisuudelle haittaa (konservointitarpeet) että väistötilatarpeita (etenkin Taidetalo).
2. Palvelurakenteen muutokset (rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten toteuttaminen). Päätökset merkittävimmistä rakenteellisista muutoksista pitäisi tehdä riittävän ajoissa, jotta voidaan asianmukaisesti valmistautua niiden edellyttämiin muutoksiin.
3. Henkilöstön määrä ja osaaminen. Mm. liikuntapalveluissa (uimahalli) henkilöstöresurssin vähäisyys tuo oman haasteen/riskin palvelujen järjestämiselle. Riskialttein henkilöstövaje on laitospäivien tehtävissä. Tarvittava osaaminen on yhdellä henkilöllä, jolloin kenelläkään muulla ei ole uimahallin järjestelmien sellaista tuntemusta, että hallin vesiturvallisuus olisi laitospäivien aikana hallinnassa. Myös kassa- ja laitoshuollon henkilöstö on riittämätön, jonka takia tarvitaan jonkin verran osa-aikaisia tilapäistyöntekijöitä. Lisäksi eri sektoreilla monet tehtävät ovat yksittäisen henkilön varassa, mikä aiheuttaa erityisesti poikkeustilanteissa haavoittuvuutta tehtävien hoidossa. Perehdyttämiskäytäntöjen sekä sijaisuus- /varahenkilöjärjestelmän kehittäminen ja osaamisen jakaminen ovat keinoja varautua tähän riskiin.

Arviointikohde	Mittari	TP 2023	TA 2024	TA 2024
VAIKUTTAVUUS: Kirjastopalvelut	lainat/asukas	13,5	14,0	14,0
	käynnit	120 738	130 000	125 000
Kulttuuripalvelut	taidetalo/käyntikerrat	2 787	2 000	3 000
	patsaspuisto/käyntikerrat	4 299	4 000	5 000
Liikuntapalvelut	uimahalli / käyntikerrat	82 358	60 000	70 000
	vauvauinnit/käyntikerrat	ei arv.kohde	1 000	1 000
	kuntosali/käyntikerrat	ei arv.kohde	20 000	25 000
	seniorikortti/käyntikerrat	ei arv. kohde	ei arv.kohde	5 000
	Erytisliikunnan ryhmiä	33	28	30
	- osallistujat	505	450	500
	- käyntikerrat	11 891	8 000	10 000
- toteutuneet ohjaukset	ei arv.kohde	600	650	
Nuorisopalvelut	avoin toiminta (talotoiminta, muu toiminta) osallistujat	11 234	12 000	12 000
	leiritoiminta, leiripäivät	133	200	200
	seutukunnallinen toiminta, osallistujat	750	650	650
	etsivän nuorisotyön asiakkaat, Loimaa (koko hanke)	60 (75)	80 (100)	80(100)
Työväenopisto	toteutuneiden opetustuntien määrä (% suunnitelluista)	5 740 (80,5 %)	5 600 (> 80 %)	5 600 (>80 %)
	opiskelijoiden määrä (brutto-opisk.)	3 093	3 000	3 000

	opiskelijoiden määrä (netto-opisk.)	1 626	1 800	1 800
	alle 16 v. opiskelijat	256	290	290
	toimipisteitä toiminta-alueella	37	ei arv.kohde	ei arv.kohde
Musiikkiopisto	opiskelijoiden määrä	267	285	290
	opetustunteja/ viikko ka	234	245	250
TALOUDELLISUUS:	käyttökustannukset /asukas	52,50	54,70	55,00
Kirjastopalvelut	käyttökustannukset /laina	3,90	3,90	4,00
Kulttuuripalvelut	käyttökustannukset /asukas	30,20	33,50	26,00
Liikuntapalvelut	käyttökustannukset /asukas	140,10	123,00	115,00
Nuorisopalvelut	käyttökustannukset /asukas	24,90	21,50	25,00
Työväenopisto	käyttökustannukset /asukas	27,70	37,00	33,50
	nettomenot / opetustunti €	74,40	101,00	91,00
Musiikkiopisto	nettomenot / opiskelija €	1 740	2 070	2 030

Talousvaikutukset ja talouden tasapainottaminen:

Vuosi 2025:

- Henkilöstömäärän suunnitelmallinen, tavoitteellinen, tarkoituksenmukainen ja taloudellisesti vaikuttava sopeuttaminen ja vähentäminen osana toimintojen, palvelujen ja palvelurakenteiden uudistamista.
- Palkankorotusten vaikutus (3 %) noin +70 000 €.
- Palvelujen ostojen 2 %:n korotus (noin + 6 000 €).
- Hankerahoituksen määrä (noin 90 000 euroa) on noin 27 000 euroa enemmän kuin vuonna 2024 ja noin 40 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Hankerahoituksen määrällä on vastaavasti vaikutusta henkilöstökuluihin.
- Myynti-/maksutuottojen lisääminen (käytön lisääntyminen, taksojen korottaminen), +40 000 €.

5.8. Elinympäristölautakunta

Toimiala: Tekniikka ja ympäristö

Toimielin: Elinympäristölautakunta

Palveluala: Tekniset ja ympäristöpalvelut

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	4 126 484	4 084 500	4 173 900	2,19 %	3 773 900	1 684 200
Toimintakulut	-11 142 074	-11 112 108	-11 550 714	3,95 %	-11 733 763	-12 040 918

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	6 769 444	6 698 400	7 560 000	12,86 %	7 319 800	7 319 800
Toimintakulut	-191 724	-162 200	-257 300	58,63 %	-222 000	-222 000
Toimintakate	6 577 720	6 536 200	7 302 700	11,73 %	7 097 800	7 097 800
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0

Toiminnan kuvaus:

Palveluala sisältää seuraavat palvelualueet: hallinto, rakennus- ja ympäristövalvonta, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut, ruoka- ja siivouspalvelut sekä maankäyttöpalvelut, joka käsittää mittaus- ja paikkatietopalvelut ja kaavoituksen.

Strategiset tavoitteet:

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet

1.1. Edistämme osaavan työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Oppisopimuskoulutuksen lisääminen.	2 koulutettavaa vuodessa.
1.2. Tarjoamme houkuttelevan ja saavutettavan asuinympäristön. Edistämme eri asumisvaihtoehtoja	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Esteettömyyden parantaminen.	Toteutetaan esteettömyyselvityksen kohteita vähintään viisi vuodessa.
Huolehdimme ajantasaisen asemakaavoituksen pohjakartaston ylläpidosta	Asemakaavoituksen pohjakartan ennakoiva ajantasalla pito.
Kaupungin paikkatietojärjestelmään liittyvien kartastojen ja rekisterien sekä erilaisten teemakarttojen tuottaminen ja ylläpito.	Kartastojen ja rekisterien ajantasaisuus.
Monipuolinen tonttitarjonta eripuolilla kaupunkia	Muodostetaan Juvanportin asemakaavan mukaiset uudet tontit.

Asuin ympäristön siisteyden panostaminen.	Katujen, kevyen liikenteen väylien ja kuntoratojen niitot tehdään kaksi - kolme kertaa vuodessa, riippuen olosuhteista. Nurmialueet taajamissa pidetään vuoden 2024 tasolla huomioiden pölyttäjät. Satakunnantien varressa sijaitsevan Rinki-kierrätyspisteen uusi sijainti selvitetään keskusta kehittämissuunnitelman yhteydessä
Monipuolinen tonttitarjonta eripuolilla kaupunkia. Kevyt liikenne, palvelujen saavutettavuus ja viihtyisä elinympäristö huomioitu erityisesti kaavoituksessa.	Uusia kaavoja laaditaan kaavoitusohjelman mukaisesti huomioiden eri alueiden erityispiirteet ja hyödynnetään alueiden vahvuuksia. Tonttien riittävyttä seurataan eri puolilla kaupunkia pitkäjänteisesti ja siihen reagoidaan kaavoitusohjelmassa. Huomioidaan kaavatöissä myös kevyen liikenteen reitit, palveluiden saavutettavuus sekä viihtyisät asuin ympäristöt.
Jatkuvan valvonnan toimenpiteillä edistetään siisteyden tavoitteita rakennetun ympäristön hoidossa	Säännöllistä valvontatoimintaa jatketaan pitämällä katselmusryhmän ympäristökatselmuksia kerran vuodessa
Kylien, asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden hyödyntäminen houkuttelevana asuin ympäristön toteuttamisessa kaupunkiorganisaation rinnalla	Ylläpidetään puistokummitoimintaa ja järjestetään yhteisiä tempauksia kaksi kertaa vuodessa. Jatketaan leikki- ja liikuntapaikkojen parantamistoimenpiteitä yhteistyössä kylä- ja muiden yhteisöjen kanssa Kiinteistön omistajien osallistaminen katujen viheralueiden hoitoon kunnossapitolain mukaisesti
Loimaan sisäisten ja ulkoisten liikenneyhteyksien selvitys	Jatketaan liikenteen ideasuunnittelua panostaen kevyen liikenteen epäjatkuvuuskohteiden poistoon.
Keskustan ja ranta-alueen kehittämissuunnitelman päivitys	Laaditaan keskustaa ja ranta-aluetta koskeva kehittämissuunnitelman päivitys.
Asiantuntemuksen tarjoaminen ja tuki muille toimialoille. Lupahakemusten sujuva, laadukas ja tasapuolinen käsittely.	Rakentamisen lupahakemusten käsittelyaika on 4...8 viikkoa (viranhaltija/toimielin).
1.3. Luomme kilpailukyisen toimintaympäristön elinkeinoille ja edistämme vihreää siirtymää	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Tarjoamme monipuolisia yritystontteja eri puolilla kaupunkia ja tuemme kaavoituksella vihreää siirtymää edistävän liiketoiminnan kehitystä Loimaalla.	Monipuolista yritystonttitarjontaa ylläpidetään kaavoitusohjelman kautta ja reagoidaan tarvittaessa kiireellisiin hankkeisiin nopeasti käynnistettävillä kaavahankkeilla.
Kotimaisten elintarvikkeiden osuus pidetään nykyisellä tasolla.	Jatkuva tavoitetaso: Kotimaisuusaste yli 85 %.
Aktiivisella ja kestäväällä metsien hoidolla lisätään kaupungin metsien kasvua niin, että metsät säilyvät hiilinieluinä ja raaka-ainetta riittää samalla teollisuuden tarpeisiin ja korvaamaan fossiilisia raaka-aineita	Jatketaan hyväksytyin metsänhoitosuunnitelman mukaisia hoitohakkuuta.
Työkoneiden käyttövoiman muuttaminen pois fossiilista polttoaineista sekä yleisten alueiden valaistuksen energiatehokkuuden parantaminen.	Pienkoneita (trimmerit yms.) muutetaan uusimisten yhteydessä sähkökäyttöisiksi. Valaistinten vaihtoa led-tekniikkaan perustuviksi jatketaan edellisten vuosien tapaan alue kerrallaan.

Käsipaperin käyttöä vähennetään.	Käsioppyheautomaattien maltillinen lisäys Kirkonkylän koululle, liikuntahallille, Puistokadun koululle ja Hirvikosken yhtenäiskoululle.
2.2. Tarjoamme lapsille ja nuorille viihtyisän ja turvallisen kasvun ja oppimisen paikan	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Koulujen ja päiväkotien kulkureittien turvallisuuden parantaminen näkemäesteitä poistamalla	Koulujen ja päiväkotien lähialueiden kulkureittien turvallisuutta parannetaan liikenneturvallisuussuunnitelmassa esitetyin toimenpitein
2.3. Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Kartoitetaan asukkaiden mielipiteitä kehittämiskohteista ja kunnossapidosta yleisillä alueilla ja liikunta- paikoilla.	Tehdään yksi kysely vuodessa. Kyselyn teemaa vaihdetaan vuosittain
Ylijäämäruoka hyödynnetään	Yhteistyötä ylijäämäruoan jakamisessa jatketaan kolmannen sektorin kanssa lisäämällä isommista päiväkotiryhmistä jaettavaa hävikkiruokaa.
Kuntalaisille tarjotaan asianmukainen palvelukokemus ja lupakäsittely tehdään sujuvaksi.	Lupahakemukset käsitellään tavoiteajassa ja laadukkaasti.
3.1. Olemme hyvä työnantaja	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Huomioidaan henkilöstö sote -uudistuksen jälkeisessä muutostilanteessa.	Käydään kehitys- palautekeskustelut kaikilla palvelualueilla. Pidetään koko henkilöstölle yhteisiä infotilaisuuksia.
3.2. Suunnittelemme ja johdamme taloutta ja investointeja ennakoivasti ja pitkäjänteisesti	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Investointien suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan elinkaari ja ympäristöseikat.	Kilpailutukset laaditaan huomioiden elinkaari ja ympäristöasiat
3.3. Toimimme aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti yhteistyössä ja verkostoissa	
Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso / Arviointiväline / Mittari
Tehdään yhteistyötä eri yhteisöjen kanssa mm. liikuntapaikkojen suhteen.	Järjestetään eri toimijoiden kanssa yhteistyöpalaveria kerran vuodessa

Toimintaympäristön muutokset:

Vuoden 2025 osalta teknisen ja ympäristötoimen toimintaympäristössä ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Sen sijaan suunnitelmavuosina 2026 ja 2027 on odotettavissa muutoksia mm. Varhan kiinteistöjen osalta. Nykyisistä määräaikaikaisista vuokrasopimuksista suurin osa loppuu vuonna 2025 ja loput viimeistään 2026, jonka jälkeen Varhan käyttämät kiinteistöt siirtyvät perustettavaan yhtiöön. Muutoksella on vaikutuksia suunnitelmavuosien talousarvioon siten, että vuokratulotason odotetaan laskevan nykyisestä.

Rakennusvalvonnan osalta lakimuutokset aiheuttavat toimenpiteitä. Rakentamisen lakiuudistus tulee voimaan vuoden 2025 alusta. Sen merkittävimmät muutokset rakennusvalvonnan kannalta liittyvät lupajärjestelmään, suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyden toteamiseen, digitalisaatioon, vähähiilisen rakentamisen ja kiertotalouden edistämiseen sekä rakennustyönaikaisen valvonnan painotukseen. Muutoksien johdosta rakennusvalvonnan toimintaprosesseja on korjattava muuttunutta tilannetta vastaavaksi. Lisäksi muuttuva lainsäädäntö edellyttää muutoksia myös käytössä oleviin tietojärjestelmiin.

Henkilöstö:

Toimialan henkilöstöön ei esitetä muutoksia talousarvioon 2025.

Henkilöstörakenne ja -määrä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Tekniikka- ja ympäristötoimialan hallinto			
tekninen johtaja	1	1	1
palvelusihteeri	2	2	2
Turvallisuuspäällikkö 1.9.2022 alkaen	1	1	1
Tilapalvelut			
kiinteistöpäällikkö 1.9.2022 alkaen	1	1	1
Kiinteistömestari 1.9.2022 alkaen	1	1	1
laitosmies	4	4	5
vanhempi kirvesmies	2	2	1
sähkö/automaatioasentaja/putkimies	1	1	1
Harjoittelija (3 - 4 kk työsopimus)	-	1	1
Kausityöntekijä (6 kuukauden työsopimuksella)	-	1	1
Kunnallistekniikka			
Kaupungininsinööri 1.9.2022 alkaen	1	1	1
Kunnallistekniikan työnjohtaja 1.9.2022 alkaen	1	1	1
vanhempi ammattimies	4	4	3
varastonhoitaja	1	1	1
liikuntapaikan hoitaja	3	3	3
liikuntapaikkamestari	1	1	1
kausityöntekijä (6 kk työsopimuksella)	9	8	8
	(yhteensä 9 hlöä, joista 8 hlöä palkka- tuella)		
Ruoka- ja siivouspalvelut			
ruokapalvelupäällikkö	1	1	1
ruokapalveluesimies	2	2	1
kokki	4	4	5
vastaava ruokapalvelutyöntekijä	11	11	12
ruokapalvelutyöntekijä	6	6	5
siivoustyönohjaaja	1	1	1
laitoshuoltaja	11,78	11,28	10,58
Rakennus- ja ympäristövalvontapalvelut			
johtava rakennustarkastaja	1	1	1
rakennustarkastaja	1	1	1
ympäristötarkastaja	1	2	2
palvelusihteeri	0,8	1	1
harjoittelija (4 kk)	1	-	-

projektityöntekijä (rakennusrekisterin päivitys)	-	1	1
Mittaus- ja paikkatietopalvelut 1.9.2022 alkaen			
mittausteknikko	1	1	1
kiinteistörekisterin hoitaja	1	1	1
kartoittaja	1	1	1
mittamies	-	1	1
Kausityöntekijä (6 kk työsopimus)	-	1	1
Kaavoittaja	-	1	1
Kaavoitusassistentti	-	1	1
Elinympäristölautakunta yhteensä	77,58	83,28	81,58

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Loimaan kaupunki on linjannut arvioivansa riskejä ja epävarmuustekijöitä neljässä pääluokassa strategiset riskit, taloudelliset riskit, toiminnalliset riskit ja vahinkoriskit. Näistä monet riskit nivoutuvat toisiinsa ja niitä ei aina voi erotella em. otsikoiden alle. Mikäli jokin merkittävä riski realisoituu, niin vaikutukset voivat olla strategisia, taloudellisia ja toiminnallisia. Esimerkiksi laaja sähkön tai veden jakelun häiriö on vaikutuksiltaan merkittävä monesta näkökulmasta.

Strategiset riskit

Suunnitelmavuosille 2026 ja 2027 kohdistuu riski Varhalle vuokrattujen kiinteistöjen osalta, joka voidaan luokitella strategiseksi riskiksi. Nykyisistä määräaikaisista vuokrasopimuksista suurin osa loppuu vuonna 2025 ja loput viimeistään 2026, jonka jälkeen Varhan käyttämät kiinteistöt siirtyvät perustettavaan yhtiöön. Muutoksella on vaikutuksia suunnitelmavuosien talouteen siten, että vuokratulotason odotetaan laskevan nykyisestä. Riskiin varaudutaan suunnittelemalla kiinteistöjen yhtiöittämisestä hyvissä ajoin sekä valmistautumalla tuleviin neuvotteluihin kiinteistöjen sopimuksista.

Taloudelliset riskit

Investointeihin liittyvinä riskeinä voidaan tunnistaa esimerkiksi mahdollinen häiriintynyt markkinatilanne. Emme saa kilpailukykyisiä tarjouksia, mikäli markkinat eivät toimi. Toisena riskinä voidaan tunnistaa kustannusten nousuun liittyvät riskit. Tämä voi tulla esiin jo kilpailutusvaiheessa, jolloin tarjousten hintataso ylittää talousarvion varat määrärahat, tai jo päätettyjen hankkeiden kustannukset nousevat merkittävästi rakentamisen aikana. Riskiin voi varautua kilpailutuksen yhteydessä joko sitomalla urakoita kustannusten muutoksia kuvaaviin indekseihin tai ottamalla huomioon kustannustennousuriskin talousarviota laadittaessa. Tarvittaessa tulee varautua siihen, että talousarviossa päätettyä investointia ei toteuteta, jos kustannukset nousevat huomattavasti.

Ennalta arvaamattomiin kustannuseriin ei pystytä varautumaan, esim. kahden viime vuoden aikana on jouduttu toteuttamaan pilaantuneitten maitten puhdistamista sekä ympäristövahinkojen jälkitorjuntaa yhteensä kuudessa kohteessa. Tähän liittyy taloudellinen ja henkilöstöresurssiin liittyvä riski. Nämä työt on priorisoitava ja muita tehtäviä joudutaan siirtämään eteenpäin. Riskiin on varauduttu siten, että olemme laatineet näihin tilanteisiin selkeän prosessin ja viranomaisten välistä yhteistyötä on kehitetty sujuvaksi, ns. aikaa ei tuhlaannu rukkasia etsiessä.

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisista riskeistä voidaan nostaa esiin rekrytointeihin liittyvät riskit. Vaikka olemme viime vuosina onnistuneet keskeisissä rekrytoinneissa, niin tulevaisuus ei näytä valoisalta, useita paikkoja on jouduttu pitämään auki pitkään ennen kuin uudet tekijät on löydetty.

Infran toimivuuteen liittyvät riskit ovat kasvaneet, veden jakelun häiriötilanteita tapahtuu väistämättä, mutta onneksi isoja tilanteita kohdataan harvoin. Kunnallistekniikan keskimääräinen ikä kasvaa ja korvaavia investointeja ei pystytä tekemään siihen tahtiin, kuin pitäisi. Pyrimme pienentämään tätä riskiä panostamalla katusaneerauskohteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen uudiskohteiden rakentamisen rinnalla yhdessä Loimaan Veden kanssa. Häiriötilanteessa olemme kaupungin puolella varautuneet toteuttamaan puhtaan veden jakelun kuntalaisille.

Infran toimivuuteen liittyviin riskeihin kuuluu myös mm. sähkö- ja kaukolämpöverkon toimintahäiriöt. Meidän tulee varautua jatkamaan kaupungin palveluita myös tällaisissa häiriötilanteissa. Olemme varautuneet näihin mm. hankkimalla varavoimaa sekä mahdollistamalla keskeisten kiinteistöjen liittymisen varavoimaan.

Poikkeusolojen viestinnän toimivuus nähdään merkittävänä riskinä. Loimaa on pinta-alaltaan suuri ja esim. sähkökatkojen sattuessa matkapuhelinverkko lakkaa toimimasta muutamassa tunnissa. Yhteydenpito työnjohdon ja työntekijöiden kanssa juuri näissä tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää. Viestintään liittyvän riskin pienentämiseksi ja yhteydenpidon parantamiseksi olemme toteuttamassa lyhytaaltotekniikkaan perustuvaa yhteydenpitojärjestelmää, jonka piiriin liitetään Loimaan Veden vesihuolto, kaupungin kunnallistekniikka sekä kiinteistöhoito.

Vahinkoriskit

Henkilövahinkoriskejä on eniten niissä työtehtävissä, jotka sisältävät mm. ruumiillista työtä, työskentelyä katualueella tai työskennellään riskialttiiden aineiden kanssa. Tällaisia työtehtäviä on mm. kunnallistekniikan ja ruokapalveluitten palvelualueilla. Riskiä pienennetään kouluttautumalla mm. kaikilla katualueilla työskentelevillä on tieturvakurssit käytyinä. Ruokapuolella tuotanto- ja jakelukeittiöissä käytetään tarkoitukseen soveltuvia turvallisia laitteita, joita huolletaan säännöllisesti.

Tekniikka ja ympäristö -toimialan hallinto

Toimiala:

Toimielin:

Palveluala:

Vastuuhenkilö:

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Ulkoinen				
Toimintatuotot	51 668	31 000	32 000	3,23 %
Toimintakulut	-462 673	-562 750	-576 151	2,38 %

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Sisäiset				
Toimintatuotot	1 477	600	0	-100,00 %
Toimintakulut	-52 289	-37 400	-54 300	45,19 %
Toimintakate	-50 812	-36 800	-54 300	47,55 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Tekniikka ja ympäristötoimen hallinto käsittää teknisen johtajan, turvallisuuspäällikön ja palvelualan palvelusihteerien tehtävät sekä elinympäristölautakunnan tehtävät. Tekninen johtaja vastaa palvelualan toiminnasta ja kehittämisestä. Turvallisuuspäällikkö vastaa mm. talo- ja kunnallistekniikan työmaiden turvallisuuskoordinaattorin tehtävistä sekä kiinteistöjen kulunvalvonnasta. Tämän lisäksi turvallisuuspäällikön vastuulle kuuluvat maan- ja luomenkaatopaikkojen hallinta ja varautumiseen liittyviä tehtäviä. Palvelusihteereistä toisen rooli painottuu hallintoon ja hän vastaa mm. lautakuntatöskentelystä, listavalmistelusta sekä pöytäkirjojen laatimisesta. Toisen palvelusihteerin rooli painottuu talouden hallintaan ja raportointiin sekä sopimusten hallintaan. Kokonaisuudessaan palvelusihteerien toimenkuvat ovat hyvin monipuolisia.

Henkilöstö:

Hallinnon henkilövahvuus on neljä henkeä.

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Kokonaisuudessaan teknisten ja ympäristötoimialan riskien hallinta on parantunut huomattavasti viimeisten vuosien aikana. Aiemmin merkittävimpänä palvelujen tuottamiseen liittyvänä riskinä oli riittämätön henkilöresurssi ja rekrytointeihin liittyvät vaikeudet. Tällä hetkellä avoimiin tehtäviin on löydetty tekijät.

Rakennus- ja ympäristövalvonta**Toimiala:**

Toimielin: Elinympäristölautakunnan lupajaosto

Palveluala:

Vastuhenkilö: Johtava rakennustarkastaja

				Muutos% 2025/ 2024
Ulkoiset	TP2023	TA2024	TA2025	
Toimintatuotot	147 756	183 000	113 000	-38,25 %
Toimintakulut	-298 585	-437 032	-456 363	4,42 %
Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	2 842	1 000	1 000	0,00 %
Toimintakulut	-16 515	-17 600	-29 700	68,75 %
Toimintakate	-13 673	-16 600	-28 700	72,89 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelualueen tehtävänä on hyvän rakentamistavan edistäminen ja asuinympä-

ristön parantaminen. Lisäksi tehtäviin kuuluu valvoa rakennustoimintaa yleisen edun kannalta sekä huolehtia osaltaan, että rakentamisesta annettuja määräyksiä ja säädöksiä noudatetaan. Rakennusvalvontaviranomainen huolehtii kunnassa myös rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Rakennusvalvonnan palveluita ovat muun muassa rakennuslupapäätökset ja niitä edeltävät suunnitteluvaiheen neuvottelut, rakennustyömaiden katselmukset, kiinteistöjen ja rakennusten kunnon yleinen valvonta, rakennuslupa-asiakirjojen pitkäaikainen arkistointi ja asiakasohjaus.

Osana palvelualueetta ympäristövalvonta huolehtii mm. kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä. Tehtäviä ovat mm. ympäristö- ja maa-aineslupien käsittely ja valvonta, ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten käsittely, maasto- ja vesiliikenteen lupien käsittely sekä vesilain, jätelain, ulkoilulain ja kemikaalilain mukainen valvonta. Lisäksi tehtävänä on huolehtia osaltaan ympäristön tilan seurannasta ja osallistua ympäristönsuojeluun liittyvien asioiden käsittelyyn.

Määräaikaisena projektina palvelualueella on rakennusrekisterin ajantasalle saattamiseksi aloitettu työ. Projektin tavoitteena on ajantasaistaa rakennusrekisterit sekä lisätä kiinteistöverotuottoa saattamalla verotuksen piiriin kuuluvat rakennukset verottajan tietoon. Toisena tavoitteena on rekisteritiedon parantumisen myötä saavutettava etu omissa viranomaistyössä.

Toimintaympäristön muutokset:

Rakentamisen uusi lainsäädäntö tulee voimaan vuoden 2024 jälkeen. Lakiuudistus vaikuttaa lupamenettelyihin ja rakentamisen luvantarpeeseen. Lisäksi muutoksessa painotetaan mm. rakennusten koko elinkaaren kestävää suunnitelmallista käyttöä ja ylläpitoa sekä rakennuskannan vähähiilisyttä. Tietomallipohjainen rakentamisen lupien käsittely tulee myös yhtenä osana maankäyttö- ja rakennuslain uudistamista.

Muutos aiheuttaa tarpeen kaiken muun ohella rakennusvalvonnan toimintaprosessien muokkaamiseen. Valmistautumista on jo tehty ja sitä jatketaan edelleen. Sähköistä lupa-asiointia kehitetään jatkossakin ja tarvittaviin muutoksiin lain voimaantullessa valmistaudutaan myös tältä osin.

Vuodelle 2025 esitetään varattavaksi määräraha pohjavesien suojelusuunnitelman laatimistyön aloittamiseen. Suunnitelmassa tunnistetaan alueen riskitekijät sekä laaditaan suositukset toimenpiteiksi, joilla riskejä vähennetään. Suojelusuunnitelmassa esitetään myös yksityiskohtaiset tiedot pohjavesialueen maaperä- ja pohjavesio- loista. Suojelusuunnitelma laaditaan ensisijaisesti vedenhankintakäytössä oleville pohjavesialueille sekä niille pohjavesialueille, joilla on paljon pohjaveden laatua tai määrää vaarantavaa toimintaa.

Suojelusuunnitelmalla ei ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia. Suunnitelma voidaan kuitenkin ottaa huomioon muun muassa maankäytön suunnittelussa ja käsiteltäessä toiminnanharjoittajien lupahakemuksia ja ilmoituksia. Suojelusuunnitelman tavoite on ehkäistä ennalta pohjaveden laadun heikkeneminen ja turvata pohjaveden saanti ilman, että alueen maankäyttöä rajoitetaan tarpeettomasti.

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:

Rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelualueen tehtävissä jo lainsäädäntökin tuo vaatimuksia osallisten huomioimiseen lupa-asioissa. Tehtävät ratkaisut ovat pääsääntöisesti viranomaisena tehtyjä hallintopäätöksiä ja hallintolaki edellyttääkin, että päätöksenteossa on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Asianosaisten kuuleminen ja vaikuttamismahdollisuuksien tarjoaminen on säännöllisesti osa palvelualueen jokapäiväistä toimintaa.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset:

Voimaan tuleva rakentamislaki tuo käyttöön työkaluja ilmastonmuutoksen hillintään. Laki ohjaa rakentamaan vähähiilisesti, eli huomioimaan rakennuksen koko elinkaaren aikana syntyvät ilmastohaitat ja -hyödyt. Käytännössä tämä tapahtuu uuden lain nojalla myöhemmin annettavilla asetuksilla. Asetukset rakennuksen ilmastoselvityksestä, materiaaliselosteesta ja hiilijalanjäljen raja-arvoista tulevat osaksi Suomen rakentamismääräyskokoelmaa.

Laki vahvistaa myös rakentamisen kiertotaloutta. Uusien olennaisten teknisten vaatimusten mukaan rakennukset on suunniteltava pitkäikäisiksi ja muunneltaviksi. Uusista ja purettavista rakennuksista on selvitettävä käytetyt ja vapautuvat materiaalit sekä rakennuspaikalta pois kuljetettava maa- ja kiviaines ja vaarallisten jätteiden määrä.

Rakennusvalvonnan yhtenä päivittäisenä tehtävänä on jatkossakin viedä käytäntöön annettuja säädöksiä rakentamisen lupakäsittelyn ja -neuvonnan yhteydessä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen yhtenä tehtävänä on ympäristönsuojelun valvomiseksi ja edistämiseksi kunnassa huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä. Viranomaistehtävien hoitamisen lisäksi nykyinen henkilöstömäärä antaa jatkossa aiempaa paremmin mahdollisuuksia myös em. suunnittelu- ja kehittämistehtävien osuuden kasvattamiseen.

Henkilöstö:

Ympäristövalvonnan henkilöstömäärää lisättiin vuodelle 2024 yhdellä ympäristötarkastajalla. Ratkaisu on parantanut edellytyksiä hoitaa vaativaa ja monen alan asiantuntemusta edellyttävää viranomaistyötä. Sen lisäksi, että uusi järjestely mahdollistaa työmäärän tasaisemman jakautumisen, se on tarjonnut myös tilaisuuden erikoistua tiettyihin alan tehtäviin.

Rakennusrekisterin päivitystyötä varten rekrytoitiin vuonna 2024 määräaikainen projektityöntekijä. Työ on käynnistynyt ja tulee jatkumaan muutaman vuoden ajan. Projektityöntekijän tehtävää on suunniteltu jatkettavan sen ajan, kuin työ tulee kestävään.

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Palvelualueen tehtävissä suurimmat riskit ovat operatiivisia. Riskin toteutuminen on usein seuraus tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä.

Rakennusvalvonnan tehtäväkentässä lakimuutoksen käytäntöön viemiseen liittyy jossain määrin kohonnut operatiivinen riski. Riskin hallinnassa esim. lupaprosessien muokkaaminen ja henkilöstön kouluttautumisesta huolehtiminen ovat tärkeässä asemassa.

Talousvaikutukset ja talouden tasapainottaminen:

Vuosi 2025:

Rakentamislain lupajärjestelmän muutoksen myötä käsiteltävien lupahakemusten määrä tulee vähenemään. Se tulee johtamaan myös maksutuottojen vähenemiseen, joidenkin arvioiden perusteella jopa 30%.

Tämä on huomioitu rakennusvalvonnan arvioitujen lupamaksujen summassa. Maksutuottojen vähenemistä pyritään kompensoimaan osittain taksantarkistuksella, joka muutoinkin lakimuutoksen johdosta on tehtävä.

Tilapalvelut

Toimiala:

Toimielin:

Palveluala: Tilapalvelut

Vastuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Ulkoinen				
Toimintatuotot	3 093 020	2 957 900	3 090 000	4,47 %
Toimintakulut	-4 771 407	-4 387 412	-4 748 854	8,24 %

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Sisäiset				
Toimintatuotot	3 964 349	3 827 300	4 477 500	16,99 %
Toimintakulut	-42 068	-28 500	-45 500	59,65 %
Toimintakate	3 922 281	3 798 800	4 432 000	16,67 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Tilapalvelujen palvelualue vastaa kiinteistöjen ylläpidosta, korjauksista ja kehittämisestä sekä investointihankkeiden valmistelusta, rakennuttamisesta ja valvonnasta. Tavoitteena on järjestää kaupungin eri toimialojen käyttöön tarkoituksenmukaiset, terveelliset ja kustannustehokkaat toimitilat.

Toimitilojen huolto ja kunnossapito tehdään pääperusteissaan omana toimena, pois lukien Mellilän ja Alastaron kohteet sekä Keskuskoulu joiden kiinteistöhoito on ulkoistettu. Myös keskikaupungilla olevia kohteita on kaupungin tytäryhtiön, Hulmin Huolto Oy:n huollossa.

Kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidosta vastaa talvikunnossapito urakoitsijat, joiden uusi sopimuskausi alkaa syksyllä 2024.

Tilapalvelut tuottavat myös erilaisia käyttäjäpalveluita kuten kalustemuutoksia tilojen varusteluja ym.

Osa kaupungin tiloista on vuokrattu 1.1.2023 alkaen Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle määräaikaisella vuokrasopimuksella, näiden tilojen ylläpito ja kunnossapitokorjaukset sisältyvät tilojen vuokraan. Hyvinvointialueelle tuotetaan myös vastaavia käyttäjäpalveluja kuten muillekin palvelualueille.

Toimintaympäristön muutokset:

Tilankäytön tehokkuutta ja käyttäjähallintokuntien erilaisia tilantarpeita koordinoimaan on perustettu tilankäyttöryhmä, joka ohjaa palvelualueita muutoissa ja tilojen kartoituksessa.

Tilapalvelut päivittää vuosittain kiinteistöjen pitkäntähtäimen huolto- ja kunnossapitosuunnitelmaa (PTS-suunnitelma) seuraavaksi viiden vuoden jaksolle. Vakituisten henkilöresurssin puitteissa ei päivitystä voida tehdä tehokkaasti koska aiempi korjaushistoria tulee hakea monesta eri lähteestä ja koota yhdeksi tietokannaksi, tähän esitetään harjoittelijan palkkaamista joka voi olla esimerkiksi alan opiskelija.

Merkittävimpiä kunnossapitotöitä vuonna 2025 tulee olemaan muun muassa julkisivumaalaukset muun muassa Metsämaan ja Kirkonkylän kouluille, vesikattomaalaukset. Vuosina 2023-2024 tehtyjen kuntoarvioiden perusteella tullaan laatimaan joitakin korjaussuunnitelmia eri kohteisiin.

Toimintaympäristön muutoksena on 2024 myytyjen Hanhenpuiston, Toimintakeskuksen ja vanhan vesilaitoksen toimiston kiinteistöjen ylläpitokustannusten poisjääminen.

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Tilapalveluiden palvelualueella on merkittävä vaikutus paikallisille toimijoille. Kunnossapito- ja konetyötä hankitaan paikallisilta eri alojen toimijoilta merkittäviä määriä, pääasiassa sellaisia palveluita joita kaupungin omilla resursseilla ei voida suorittaa tai kysessä on luvanvaraisia tehtäviä kuten sähköasaennukset. Yllä- ja kunnossapidon tuotteita ja varaosia hankitaan paikallisilta toimijoilta hankintalain puitteissa.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset:

Koneiden ja laitteiden hankinnassa sekä kaikissa kilpailutuksissa on otettu huomioon niiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset, mm. päästöluokkien huomioimisella.

Henkilöstö:

Tilapalveluiden vakinaisen henkilökunnan tehtävät ovat jonkin verran muuttuneet eläköitymisen johdosta ja uuden rekrytoinnin tehtävänkuvan tarkentamisen myötä.

Kesäaikana tilapalveluihin palkataan puolen vuoden työsuhteeseen yksi kausityöntekijä jonka tehtävänä on hoitaa kiinteistöjen kasvukaudella tehtävät vihertyöt. Lisäksi palkataan alan AMK korkeakouluopiskelija kolmen kuukauden kesätyöhön/ harjoitteluun. Tämän tehtävän tarkoituksena on.

Muut olennaiset perustelutiedot:

Merkittävimmät hankintasopimukset tilapalveluiden palvelualueella ovat:

- Sähköenergia, kilpailutettu Veni energia Oy:n kautta
- Kaukolämpö, Loimaan kaukolämpö Oy
- Polttoaineiden säiliötoimitukset 2024-2026, Neste markkinointi Oy (Hansel yhteishankinta)
- Vesi- ja jätevesi, Loimaan vesiliikelaitos
- Kiinteistöjen talvikunnossapito usean toimijan kanssa 1.10.2024-31.5.2026 (+1 vuoden optio)

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Tilapalveluissa palveluihin ja toimintaan liittyvät olennaiset ja todennäköisimmät riskit ovat etupäässä talouteen liittyvät ylläpito- ja kunnossapitopalveluiden ja energian hinnannousut, jotka vaikuttavat kohteiden ylläpitokustannuksiin ja kustannusten ennustettavuuteen budjetin laidinnassa. Näitä riskejä pyritään hallitsemaan eritoten kulutusseurannalla ja siihen liittyvällä säätytyöllä sekä suunnitelmallisten kunnossapitotöiden teettämällä vika- korjausten sijaan, jolloin toimintakatkokset ovat lyhyempiä ja ne voidaan sijoittaa sellaisen aikaan, jolloin tilat ovat mahdollisimman vähällä käytöllä eikä toimilla ole suurta vaikutusta palvelutuotantoon.

Tilapalveluiden yksi merkittävä riski on myös kohteiden sisäilmastoon liittyvät ongelmat joilla on suurta taloudellista ja käytettävyyteen liittyvää merkitystä esimerkiksi tilanteessa, jossa jostakin rakennuksen osasta tai koko rakennuksesta joudutaan siirtymään väistötiloihin. Tämä riski voidaan tunnistaa todennäköisesti realisoituvaksi useissa kaupungin tiloissa ja siihen pyritään varautumaan tilojen huollon ja kunnossapidon laadun parantamisella, kunnossapitotöiden ajallaan suorittamisella sekä riittävän laajalla sisäilmaolosuhteiden monitoroinneilla.

Muita tunnistettuja riskejä ovat esimerkiksi sähkö- ja lämmönjakelun sekä puhtaan veden jakelun keskeytykset joilla on paikallisesti isoja vaikutuksia tilojen käyttöön. Näihin riskeihin pyritään varautumaan ensisijaisesti varautumissuunnittelulla sekä mahdollistamalla strategisesti tärkeimpien rakennusten kohdalla ulkopuolisen energian syöttömahdollisuuksilla sekä tilapäistoimien harjoittelulla.

Merkitykseltään vähäisempiä mutta todennäköisempiä riskejä ovat rakennuksiin ja kiinteistöjen piha-alueisiin ja varusteisiin kohdistuvat ilkivalta ja niistä aiheutuvat vaikutuksen tilojen käyttöön. Näitä riskejä pyritään hallitsemaan ajantasaisella avainhallinnalla, toimivalla murto-suojauksella sekä kameravalvonnalla ja siitä tiedottamisella joka voidaan nähdä myös ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä.

Vähäisenä riskinä nähdään myös luonnonilmiöiden ja ympäristötuhojen jne. aiheuttamat riskit jotka vaikuttaisivat suoranaisesti tilojen käyttöön. Nämä riskit tiedostetaan mutta niihin ei erityisesti varauduta.

Käytettävissä olevaan henkilöstöön liittyvät riskit ovat pitkäaikaisvaikutuksiltaan lyhytkestoisia kuten useat, samanaikaiset sairaustapaukset jotka voivat vaikuttaa tilapalveluiden palvelutoimintaan. Tähän riskiin varaudutaan henkilökunnan koulutuksella ja varmistamalla että henkilöstön osaaminen on laajaa ja sijaistaminen on mahdollista omalla väellä sekä kartoittamalla ulkopuolisilta palveluntuottajilta saatavia palveluja määräväleihin.

Kunnallistekniikka

Toimiala:

Toimielin:

Palveluala: Kunnallistekniikka

Vastuuhenkilö: Osmo Hongisto

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos%
				2025/ 2024
Toimintatuotot	296 883	230 100	230 100	0,00 %
Toimintakulut	-2 382 757	-2 260 164	-2 210 003	-2,22 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos%
				2025/ 2024
Toimintatuotot	488 265	349 000	469 000	34,38 %
Toimintakulut	-61 402	-53 800	-64 400	19,70 %
Toimintakate	426 863	295 200	404 600	37,06 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Talousarvio 2025 ja TS 2026-2027

Kunnallistekniikan palvelualue sisältää katujen, liikuntapaikkojen ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon ja alueiden hoidon suunnittelun sekä infra-investointien hoitamisen.

Toimintaympäristön muutokset:

Kunnossapitoa kaduille, puistoissa, leikki- ja liikuntapaikoilla jatketaan entiseen tapaan. Katujen kunnossapitoa hoidetaan sekä oman henkilökunnan että urakoitsijoiden toimesta. Omaan työhön tehtävät hoitotyöt keskittyvät kesäaikaan. Urakoitsijat hoitavat sopimusten mukaan katujen talvihoitotyöt. Vuonna 2025 ovat voimassa uudet, lokakuussa vuonna -24 alkaneet talvikunnossapitosopimukset. Sopimukset ovat voimassa vuoden -26 toukokuuhun.

Katujen ja kevyen liikenteen väylien omaisuuden hallintaan on kartoitettu eri toimijoiden tarjontaa vuonna -24. Vuoden 2025 aikana päätetään, mikä järjestelmä otetaan omaisuuden hallinnassa käyttöön. Tavoitteena on saada järjestelmä toimintakuntoon vuoden -25 loppuun mennessä.

Puistojen ja muiden viheralueiden leikkuu ja muu hoitotyö suoritetaan omana työnä Keskustan ja Hirvikosken alueilla. Hoitotöihin palkataan kahdeksan kausityöntekijää sekä kesä- ja heinäkuuksi kesätyöntekijöitä. Mellilän, Virtaan ja Alastaron viheralueet hoitaa Hulmin Huolto Oy.

Leikkipuistojen välineiden uusiminen on edennyt jo pitkälle. Välineiden uusiminen ja /tai peruskunnostus on vähentänyt huollon tarvetta, mutta vastaavasti ilkkivalta leikkipuistoissa on lisääntynyt. Leikkipuistojen valaistusta on lisätty ja tätä hanketta tullaan jatkamaan myös vuonna 2025. Valaistuksella on puistojen vuosittaista käyttöaika saatu pidennettyä erityisesti syksyisin.

Liikuntapaikkojen hoitotyöt tehdään entiseen tapaan sekä omana työnä että ostopalveluna. Latujen hoito suoritetaan pääosin oman henkilökunnan toimesta. Vastaavasti luistelukenttien jäädytyksissä käytetään ostopalveluja. Latujen kuntoa on voinut seurata reaaliajassa kaupungin internetsivuilta löytyvästä linkistä. Samanlaista palvelua on tarkoitus laajentaa myös luistelukentille mahdollisesti katujen omaisuuden hallintajärjestelmän kautta. Liikuntapaikoilla jatketaan kuntoratojen parantamisia. Alastaron kuntoradan perusparannusta jatketaan valaistuksen uusimisella. Samoin Melliläjärven kuntoradan pintaa parannetaan. Alastaron urheilukentälle rakennetaan kastelujärjestelmä. Vuonna 2025 Loimaalla järjestettävä lentopallon Power Cup -turnaus aiheuttanee keskusta-alueella olevien ulkokenttien tehostettua hoitoa. Tämä tarkentuu alkuvuoden aikana.

Katuvalaistuksien uusimista jatketaan. Keskustan alueella uusitaan Kaunismäenkadun valaistus kokonaisuudessaan, joka jäi vuonna -24 toteuttamatta, myös Ilmaristentien alkupäähän asennetaan valaistus. Raviradan ympäristön valaistus uusitaan kokonaisuudessaan. Valaisinten vaihtoa tehdään määrärahojen puitteissa eri puolilla kaupunkia alueittain.

Koneiden ja kuljetusvälineiden uusimisesta laadittua investointilistaa jatketaan. Vuonna 2025 hankitaan yksi uusi pakettiauto ja moottorikelkka. Lisäksi samaan investointikohteeseen varataan rahat varavoimakoneeseen ja viestintälaitteisiin.

Investointihankkeita vuodelle -25 ovat Juvanportin asemakaava-alueen rakentaminen, Turuntien kunnallistekniikan peruskorjauksen käynnistäminen, Mäenpään sillan rakennustekninen suunnittelu, Tuulensuun alueen (Koppi-, Lukkari- yms. kujat) suunnittelun loppuunsaattaminen ja toteutuksen aloitus sekä Hämeentien kevyen liikenteen väylän suunnittelu ja mahdollinen toteutus. Lisäksi varataan määräraha Nahkatehtaan alueen, Käsityöläiskadun ja Eteläkaaren suunnitelmien eteenpäin viemiseksi.

Vuoden 2025 asfaltointiurakka kilpailutetaan talven aikana samalla periaatteella kuin vuonna -24. Päälystysohjelma laaditaan keväällä -25 hyödyntäen Crowdsora mobiilipelillä luotua analyysia päällysteiden kunnosta. Liikenneturvallisuutta parantavia pieniä investointihankkeita toteutetaan laadittujen suunnitelmien mukaan.

Asukkaiden terveys- ja hyvinvointivaikutukset:

Puistojen ja ulkoilualueiden parantamiseen ja kunnossapitoon panostamalla tavoitteena on asukkaiden ja kau-

pungissa vierailevien viihtyvyyden ja hyvinvoinnin lisääminen. Kevyen liikenteen mahdollisuuksien parantamisella tavoitellaan terveyttä edistävien liikkumismuotojen käytön lisääntymistä.

Asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet:

Jatketaan hyvin alkanutta ja toiminutta puistokummitoimintaa, jolla on saatu jo runsaasti asukkaita osallistumaan yleisten alueiden hoitoon.

Yritys- ja elinkeinovaikutukset:

Kunnallistekniikan palvelualueen toiminnalla on merkittävä vaikutus alan paikallisille toimijoille. Erityisesti kone- ja henkilötyötä hankitaan vuosittain huomattavalla summalla. Myös tavaroita ja tarvikkeita hankitaan paikallisilta toimijoilta hankintalain puitteissa.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset:

Koneiden ja laitteiden hankinnassa sekä kaikissa kilpailutuksissa on otettu huomioon niiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset, mm. päästöluokkien huomioimisella. Samoin maisemapeltojen ja myymättömien tonttien niittoa on vähennetty pölyttäjien elinolosuhteiden ylläpitämiseksi.

Henkilöstö:

Vakinainen henkilökunta on vähentynyt eläköitymisten myötä, kun kaikkia tehtäviä ei ole täytetty.

Vakinaisen henkilökunnan avuksi kesäajalle palkataan kausityöntekijöitä puistoalueiden hoitoon.

Kunnallistekniikan palvelualueella on työllistetty säännöllisesti veloitetyöllistettyjä. TE-uudistuksen myötä tätä mahdollisuutta ei enää ole. Käytännössä tämä tarkoittaa yhden henkilötyövuoden vähennystä henkilökunnan määrässä ja töiden uudelleen organisointia.

Muut olennaiset perustelutiedot:

Merkittävimmät hankintasopimukset kunnallistekniikan palvelualueella ovat:

- Katujen ja yleisten alueiden talvikunnossapito useamman toimijan kanssa aikavälillä 1.10.2024 - 31.5.2026 (+ 1 vuoden optio)
- Kone- ja kuljetuspalveluiden tuottaminen aikavälillä 1.1.2025 - 31.12.2027
- Asfaltointiurakoitsija valitaan vuosittain järjestettävällä tarjouskilpailulla

Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Taloudellista tilannetta suhteessa talousarvioon seurataan kuukausittain elinympäristölautakuntaan tehtävällä talousseurantareportilla.

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Olennainen riski peruskunnossapitotoiminnalle on oman henkilökunnan vähyys. Sama koskee myös investointien suunnittelua ja hallintaa. Toinen merkittävä riskitekijä on kustannustason äkillinen nousu. Tätä on pyritty vähentämään lyhyemmällä sopimuksilla, jolloin indeksikorotukset jäävät maltillisemmiksi.

Ruokapalvelut

Toimiala: Tekniikka ja ympäristö

Toimielin: Elinympäristölautakunta

Palveluala: Ruokapalvelut

Vastuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	137 773	93 700	127 700	36,29 %
Toimintakulut	-1 643 160	-1 675 907	-1 643 867	-1,91 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	1 393 852	1 545 300	1 523 100	-1,44 %
Toimintakulut	-5 454	-6 800	-9 500	39,71 %
Toimintakate	1 388 398	1 538 500	1 513 600	-1,62 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Ruokapalvelut tuottavat kaupungin omat ruokapalvelut. Ruokapalveluissa aterioita valmistetaan kahdesta tuotantokeittiöstä. Puistokadun koulun keittiö toimii sivistyspalveluiden aterioiden tuottavana keittiönä oman toimipisteen lisäksi aterioita toimitetaan 6 alakoululle sekä 10 varhaiskasvatuksen yksikölle. Hirvikosken yhtenäiskoulun keittiö tuottaa ateriapalveluita Hirvikosken koulun oppilaille ja henkilökunnalle.

Aterioita tuotetaan koululaisille, varhaiskasvatuksen yksiköille, aamu- ja iltapäiväkerholaisille.

Osassa kouluja tarjolla maksullinen välipala.

Toimintaympäristön muutokset:

Vuoden 2025 aikana pyrimme edelleen lisäämään hedelmien tarjontaa mm. jälkiruokana ja vihannesten tarjontaa kuumana lisäkkeenä. Salaattitarjonnan monipuolistamista pyrimme tekemään lisäämällä tarjolla olevien komponenttien määrää.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset:

Ruokapalveluissa tarjotaan kasvisruokaa yläkouluikäisille jokaisena koulupäivänä perusruoan rinnalla. Muissa yksiköissä kasvisruokaa tarjotaan kerran viikossa.

Elintarvikehankintoja tehdään paikallisilta yrittäjiltä perunan, salaattinkastikkeiden sekä muutaman marginaali elintarvikeoston osalta. Ruokapalveluiden käyttämien elintarvikkeiden kotimaisuusaste pyritään pitämään korkealla.

Jäämäruoka ja tähderuokamääriin kiinnitetään huomoita reseptiikan ja jatkuvan asiakasmäärän seurannalla mm. päivittäiset ruokailijamäärät varhaiskasvatuksen asiakkaisen osalta päiväkohtaisesti. Jäämäruokaa jaetaan paikallisille yhdistyksille useana päivänä viikossa useasta toimipisteestä.

Kaluston ja irtaimiston kierrätystä tehdään toimipisteiden välillä. Myös huutokauppa-alusta- Kiertonetin kautta myydään kiertotaloutta edistäen kaupungin käytöstä poistettua kalustoa ja irtaimistoa. Ruokapalveluiden käytöstä poistettuja astioita kierrätetään myös kuvataiteen opetukseen mm. lautasia.

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Varhaiskasvatuksen palveluverkon mukanaan tuomat muutokset ruokapalveluihin.

Henkilöstö:

Sammonkadun päiväkodin ruokapalvelutyöt hoidetaan kokonaisuudessaan tukipalveluiden toimesta.

Puistokadun ja Hirvikoskenyhtenäiskoulujen keittiöille muutoksena yhteinen ruokapalveluesimies. Hirvikoskenyhtenäiskoulun ruokapalveluesimiehen työtehtävät muutettiin kokonaisuudeksi. Puistokadun koulun ja Hirvikoskenyhtenäiskoulun kokit kiertävät molemmissa yksiköissä työvuorolistan mukaisissa jaksoissa. Tällä vähennetään haavoittuvaisuutta toiminnoissa sijaistuksien osalta.

Henkilöstömäärää seurataan toimintojen muuttuessa ja tarvittaviin muutoksiin reagoidaan ajantasaisesti.

Työmäärälaskennoissa hyödynnetään Atopr- ohjelmaa.

Muut olennaiset perustelutiedot:

Palvelujen ostot

- Merkittävimmät hankintasopimukset:
Elintarvikkeet ja nonfood tuotteet hankinnasta sopimus Kesko Oyj:n kanssa, Hanselin puitejärjestely aj. 1.11.2023 - 31.12.2027
- Ateriakuljetus hankinnasta sopimus Taksipalvelu Loimitaksi Oy:n kanssa aj. 1.7.2024 - 31.5.2025 + 1 vuoden optio
- Puhtaanapidon aineet ja tarvikkeet hankinnasta sopimus Medituotteen kanssa, Hanselin puitejärjestely aj. 1.6.2024 - 31.3.2026 + optio.
- Suurkeittolaitteiden huolto ja korjaustyöt hankinnasta sopimus MV-jäähdytys Oy:n kanssa, kakkostoimittaja Huolto Vuorio Oy:n kanssa, Turun kaupungin konsernihallinnon järjestämä tarjouskilpailu aj. 1.1.2023 - 31.12.2024. Optiovuosi käytössä ajalla 1.1.2025-31.12.2025. + mahdollinen toinen optio

Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain elinympäristölautakuntaan tehtävällä talousseurantaraportilla.

- Ruokapalveluiden tunnusluku on euroa / suorite. Ateriasuoritehinta TA 25 1,87 €/ suorite. (TA 24 suoritehinta 1,93 €/ suorite). Ateriasuoritteita kokonaisuudessaan TA 25 suoritteita 812 740 (TA 24 suoritteita 846 043)

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Henkilöstömäärän oikea mitoitus ja osaavan sekä ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointi.

Useat pienet ja etäällä toisista kiinteistöistä sijaitsevat kiinteistöt sekä koulujen oppilasmäärien laskut vähentävät suoriteaikoja ruokapalveluiden henkilöstön osalta. Työn luonteenvuoksi näitä "väljyyksiä" ei pystytä hyödyntämään ja työ ei kokoaikaisesti ole "tehokasta". Varhaiskasvatuksen nopeasti muuttuvat hoidon tarpeet tuovat oman haasteensa henkilöstömitoitukseen sekä tähderuoan määrän minimoimiseen.

Siivouspalvelut

Toimiala: Tekniikka ja ympäristö

Toimielin: Elinympäristölautakunta

Palveluala: Siivouspalvelut

Vastuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	44 538	48 800	51 000	4,51 %
Toimintakulut	-1 094 187	-1 152 861	-1 114 483	-3,33 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	918 660	974 200	1 088 400	11,72 %
Toimintakulut	-7 016	-11 800	-33 200	181,36 %
Toimintakate	911 644	962 400	1 055 200	9,64 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Siivouspalvelujen palvelualue tuottaa kaupungin omat siivouspalvelut. Henkilöstön oikea mitoitus ja työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen ja toiminnan kehittäminen takaavat hyvän ja laadukkaan palvelun. Siivouspalveluiden asiakkaina on 10 kaupungin omaa varhaiskasvatusyksikköä ja 5 alakoulu. Siivouspalvelut tuottavat myös kaupungin toimistotilojen ja vapaa-aikapalveluiden tilojen siivouspalvelut.

Kestävä kasvu, ympäristö- ja ilmastovaikutukset:

Nonevesi käytössä kahdessa varhaiskasvatuksen yksikössä, joissa siivous tuotetaan lähes kokonaan ilman puhdistusaineita.

Käytettävät puhdistusaineet ovat hajusteettomia.

Kaluston ja irtaimiston kierrätystä tehdään toimipisteiden välillä. Myös huutokauppa-alusta -Kiertonetin kautta myydään kiertotaloutta edistäen kaupungin käytöstä poistettua kalustoa ja irtaimistoa.

Palvelujen, palvelurakenteiden ja toimintojen uudistamisen vaikutukset ja perustelutiedot:

Varhaiskasvatuksen palveluverkko ja kirjastopalveluverkko selvityksen mukanaan tuomat muutokset siivouspalveluihin.

Henkilöstö:

Sammonkadun päiväkodin siivouspalvelutyöt hoidetaan kokonaisuudessaan tukipalveluiden toimesta.

Siivoustyötä tehdään pitkälti ns. omilla työalueilla yksin, jolloin mm. äkillisissä poissaolotilanteissa tehtävien hoito hankaloituu.

Oppisopimuskoulutuksella koulutetaan uutta henkilöstöä. Avoinna olleisiin toimiin on saatu vähän hakijoita.

Henkilöstömäärää seurataan toimintojen muuttuessa ja tarvittaviin muutoksiin reagoidaan ajantasaisesti.

Työmäärälaskennoissa hyödynnetään AtopLite-ohjelmaa.

Muut olennaiset perustelutiedot:

Merkittävimmät hankintasopimukset:

- Siivouspalvelut hankinnasta (Puistokadun koulu, Keskuskoulu, Hirvikoskenyhtenäiskoulu, liikuntahalli, urheilukeskus.) sopimus ISS Palvelut Oy:n kanssa aj. 1.8.2024 - 30.6.2027 + 2 vuoden optio.

Puhtaanapidon aineet ja tarvikkeet hankinnassa sopimus Medituotteen kanssa, Hanselin puitejärjestely aj. 1.6.2024 - 31.3.2026.

Talouden ja toiminnan tunnusluvut ja vertailutiedot:

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain elinympäristölautakuntaan tehtävällä talousseurantaraportilla.

- Siivouspalveluiden tunnusluku on euroa / neliö. Siivouksen neliöhinnat TA 25; ostopalvelu 19,61 €/neliö, oma työ 24,30 €/ neliö. (TA 24 ostopalvelu 20,46 €/neliö, oma työ 22,59 €/ neliö) Siivottavia neliöitä kokonaisuudessaan TA 25 neliöitä 41 166 (TA 24 neliöitä 41 800).

Palveluun ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja niiden hallinta:

Henkilöstömäärän oikea mitoitus ja osaavan sekä ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointi.

Useat pienet ja etäällä toisista kiinteistöistä sijaitsevat kiinteistöt sekä koulujen oppilasmäärien laskut vähentävät suoriteaikoja siivouspalveluiden henkilöstön osalta. Työn luonteenvuoksi näitä "väljyyksiä" ei pystytä hyödyntämään ja työ ei kokoaikaisesti ole "tehokasta". Siivouspalveluissa useat pienet yksiköt tuottavat työalueiden suunnitteluun ja henkilöstön siirtymiin useaan kiinteistöön työpäivän aikana omat haasteensa. Varhaiskasvatuksen nopeasti muuttuvat hoidon tarpeet tuovat oman haasteensa henkilöstömitoitukseen.

Mittaus- ja paikkatietopalvelut

Toimiala:

Toimielin:

Palveluala:

Vastuhenkilö: Esa Kosonen

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	354 846	540 000	530 100	-1,83 %
Toimintakulut	-489 305	-635 982	-800 993	25,95 %

Sisäiset	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024
Toimintatuotot	0	1 000	1 000	0,00 %
Toimintakulut	-6 981	-6 300	-20 700	228,57 %
Toimintakate	-6 981	-5 300	-19 700	271,70 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %

Toiminnan kuvaus

Huolehditaan kaupungin numeerisen kartaston jatkuvasta ajantasaisuudesta sekä tonttijakojen laadinnasta ja kaupungin itse ylläpitämän rekisteripitoalueen kiinteistötoimitusten suorittamisesta sekä kaupungin metsä- ja pelto- omaisuuden hallinnasta ja vuokraamisesta sekä valmistellaan yksityistieavustusten myöntämiset.

Suoritetaan erilaisia kaupunkimittaustehtäviä sidosryhmille, huolehditaan kaavoituksen pohjakarttojen ja erilaisten teemakarttojen laatimisesta, merkitään maastoon asemakaavojen alueita sekä tonttien rajoja ja rakennusten rakennuspaikkoja sekä annetaan korkeusasemia rakentamista varten.

Kaavoituksella suunnitellaan kaupunkilaisia ja elinkeinoelämää palveleva tonttitarjonta ja muu ympäristö niin, että se on hallittu, taloudellinen, viihtyisä ja kestävä kehitystä tukeva kokonaisuus.

Mittaus- ja paikkatietopalvelut sekä kaavoitus yhdistetään maankäyttöpalveluiksi vuoden 2025 alussa, jolla saatetaan hallinnollisia etuja yksinkertaistamalla palvelualarakennetta.

Toimintaympäristön muutokset:

Uusien asemakaavojen vahvistuessa laaditaan tarvittavat tonttijaot sekä muodostetaan asemakaavan ja tonttija-

kojen mukaiset rakennuspaikat itsenäiseksi myynti- ja rakennuskelpoisiksi tonteiksi. Tehtävissä kiinteistötoimittuksissa painotetaan erottamattomien määräalojen muodostamiseen asemakaavan mukaisiksi kiinteistöiksi.

Kunnossapidon yksityistieavustushakemukset laitetaan hakuun maaliskuuhun aikana. Avustukset käsitellään touko-kesäkuun aikana ja avustukset maksetaan tiekunnille elo-syyskuussa.

Silta- ja peruskorjausavustusten haku yksityisteille on kuluva vuoden aikana jatkuvaa ja avustusten käsittelyaika on 1-3 kk. Avustusten maksatus tehdään tositteita vastaan kuluva vuoden aikana.

Tonttien vuokrat laskutetaan kesä- ja joulukuun aikana sekä pellon vuokrat laskutetaan marras-joulukuun aikana.

Metsien hoitotyöt ja hakkuut tehdään metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.

Kaavoituksen osalta vuonna 2025 on aiempaa enemmän tarvetta asiantuntijapalveluiden ostoille etenkin kaavoitusohjelmaan kirjattujen yleiskaavoituskohteiden selvityksien osalta.

Paikkatieto- ja suunnitteluohjelmistojen kulut nousevat lakisääteisten velvoitteiden ja järjestelmien uusimistarpeiden johdosta.

5.8. Loimaan Vesi-liikelaitos

LOIMAAN VESI-LIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO VUODELLE 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026-2027

Loimaan Vesi -liikelaitoksen missio

Missio eli toiminta-ajatus kertoo, miksi "yritys" on olemassa.

Vesihuoltoliikelaitoksen tehtävänä on huolehtia toiminta-alueellaan vesihuollosta yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti.

Loimaan Vesi -liikelaitoksen visio

Vesihuoltoliikelaitos on laadukkaiden ja ympäristöystävällisten vesihuoltopalvelujen tuottaja nyt ja tulevaisuudessa.

Toimintaympäristö

Loimaan Vesi -liikelaitos (jälj. liikelaitos) toimii kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena kuntalaissa mainitun ja kaupunginvaltuuston tekemien päätösten mukaisesti.

Liikelaitoksella on johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Johtokunnan tehtävät on mainittu kuntalain 67 §:ssä. Johtokunnan muista tehtävistä määrätään kaupungin uudessa hallintosäännössä. Johtokunnan tehtävänä on muun muassa hyväksyä liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma vuoden loppuun mennessä valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden sekä meno- ja tuloerien mukaisesti. Johtokunta myös päättää liikelaitoksen investoinneista ja muista pitkävaikutteisista menoista.

Liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma laaditaan kunnan talousarviosta ja –suunnitelmasta erillisenä osana. Liikelaitoksen talousarviossa ja –suunnitelmassa on tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa.

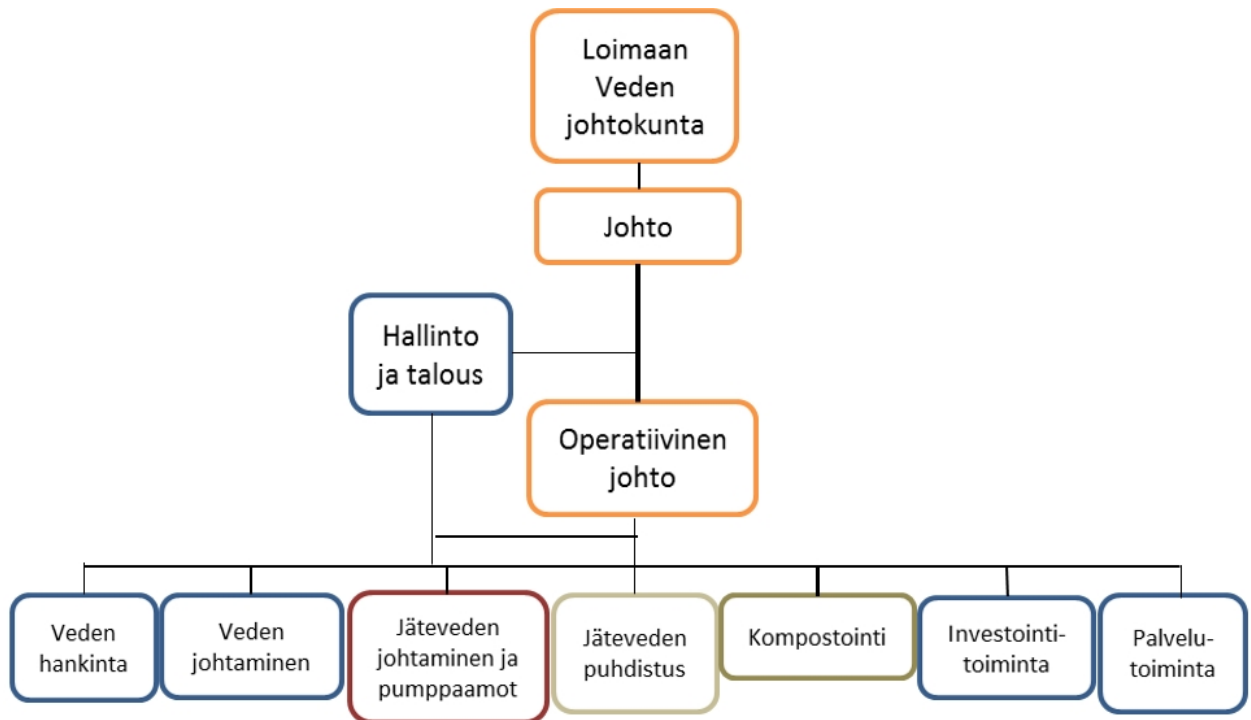
Sekä valtuusto että johtokunta asettavat liikelaitokselle sitovia tavoitteita, jotka liikelaitoksen talousarviossa tulee erottaa toisistaan selkein merkinnöin. Liikelaitos noudattaa vuonna 2022 valmistunutta Loimaan kaupungin strategiaa. Strategia ohjaa asetettavia tavoitteita.

Valtuusto päättää liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista. Liikelaitosta sitovia meno- ja tuloeria kunnan talousarviossa ovat kunnan pääomasijoitus ja liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle, korvaus kunnan sijoittamasta pääomasta, kunnan toiminta-avustus liikelaitokselle.

Liikelaitoksen tehtävänä on hallintosäännössä määrätyn mukaisesti hoitaa henkilökuntansa avulla vesihuoltoon liittyvät tehtävät Loimaan kaupungissa. Liikelaitoksen tehtävänä on hoitaa myös ne velvoitteet (muun muassa Mellilän ja Alastaron kuntien aikanaan sopimat vesihuoltoon liittyvät erityissopimukset), jotka sitovat Loimaan kaupunkia vesihuoltoon liittyvissä toiminnoissa.

Kunnallisessa liikelaitoksessa on johtaja, joka on virkasuhteessa kuntaan. Johtajan tehtävänä on kuntalain 68 §:n mukaan johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena liikelaitoksen toimintaa.

Liikelaitoksen toiminnot jakaantuvat kuviossa esitetyn kaavion mukaisesti.

KUVIO 1 Loimaan Vesi -liikelaitoksen toimintakaavio

Loimaan Veden ostamat palvelut

Liikelaitos ostaa, kuten tähänkin mennessä, Loimaan kaupungilta puhelinkeskus-, palkanlaskenta-, kirjanpito- ja atk -palveluita. Lisäksi liikelaitos ostaa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan suunnittelu-, mittaus-, kuljetus- ja tilahallintopalveluita. Liikelaitos suorittaa näistä sisäisen laskennan tai hinnaston mukaisen korvauksen.

Muita vesihuoltoon liittyviä palveluita liikelaitos ostaa muun muassa urakoitsijoilta, kemikaalien toimittajilta, vesihuoltotarvikkeiden toimittajilta, suunnittelutoimistoilta, ohjelmistotoimittajilta, valvontaviranomaisilta sekä sähkö- ja puhelinlaitoksilta.

Liikelaitoksen henkilöstö

Liikelaitos pyrkii sijoittamaan laitokselle vesihuoltoalan opiskelijan määräajaksi.

Vuonna 2025 liikelaitoksen työntekijöinä oletetaan toimivan seuraavat:

- liikelaitoksen johtaja
- työpäällikkö
- 2 palvelusihteeriä
- keskusjätevedenpuhdistamon vastaava hoitaja
- 4 vesilaitoksen hoitajaa
- tiimivastaava
- 3 putkiasentajaa
- harjoittelija/opiskelija (pyrkimys palkata määräajaksi)

Vuonna 2025 liikelaitoksen vakinaisen työntekijämäärän arvioidaan olevan 13 henkilöä.

Henkilökunnasta eläköitynee seuraavan noin 5 vuoden kuluessa 4 henkilöä, joka on noin 31 % henkilöstömäärästä.

Merkittävimmät muutokset toimintaympäristöön

Kuntalain uudistamisen ja Vesihuoltolain tarkistamisen myötä aiheutuvat muutokset. Maailmantilanteiden muutosten aiheuttamat vaikutukset kustannuksiin.

Jätevedenpuhdistus

Jätevedenpuhdistuksessa ei ole näköpiirissä merkittäviä muutoksia. Puhdistamon huoltotarve kuitenkin lisääntyy laitoksen vanhetessa.

Veden hankinta

Kiinnitetään edelleen erityistä huomiota veden laatuun ja teknologiaan sekä veden saannin varmistamiseen. Vedenottamoiden saneeraukset on aloitettu ja niitä jatketaan lähivuosina.

Veden jakelu

Johtokarttatietoa ja sen hallintamahdollisuuksia parannetaan jätevesiverkoston saneeraussuunnitelun tueksi.

Loimaan Veden on mahdollista hyödyntää Alastaron johtokarttatietojen sähköistä käsittelyä. Valittavasti tämä on mahdollista ainoastaan vähäisen aineiston osalta, koska merkittävä osa sijaintitiedoista on aikanaan jäänyt kartoittamatta. Luotettavien johtokarttojen puuttuminen lähes koko Alastaron alueelta häiritsee huomattavasti liikelaitoksen tiettyjä toimintoja (verkostoon määritettävien liittymiskohtien osoittaminen, liittymissopimusten karttaliitteiden laatiminen, verkostojen korjaaminen, verkostosuunnittelu yms.). On oletettavaa, että tilanne edellä mainitun alueen osalta päivittyi entisten Loimaan kaupungin, Loimaan kunnan ja Mellilän tasolle vasta vuosien kuluttua.

Vesimittaroinnin (vanhojen mittarien poisto, koeajot ja uusien asentaminen) jatkaminen. Etäluettavilla vesimittareilla kiinteistöissä ja verkostossa pystytään verkostonhallintaa parantamaan huomattavasti, kun käytössä on reaaliaikaista kulutustietoa verkoston eri osissa. Etäluettavien vesimittareiden käyttöönotto tuo mukanaan myös kustannusvaikutuksia. Etäluentaa lisää tietoliikennekustannuksia sekä mittareiden uusiminen muuttuu aiempaa säännöllisemmäksi. Käyttäjälle tämä näkyy tulevaisuudessa kasvavina perus- ja käyttömaksuina. Lisäksi käyttäjän tulee pitää mittarointipaikka sellaisessa kunnossa, että säännölliset mittarinvaihdot ovat mahdollisia toteuttaa. Etäluettavien mittareiden suurimittakaavaista vaihtoa kuitenkin hidastaa kokonaisvaltaisen tietojärjestelmän puuttuminen ts. yhtenäinen järjestelmä, jolla pystytään hallitsemaan toimenpiteet mittarin asennuksesta käytön laskuttamiseen.

Runko- ja tonttiventtiilien rakentaminen ja uusiminen. Tarvittavien runkoverkostokorjausten tekeminen.

Jäteveden johtaminen

Viranomaisen on puuttunut tapahtuneisiin jätevesipumppaamoiden ja jätevesipuhdistamon ohijuoksutuksiin. Ohijuoksutuksia on tapahtunut kevätulannan aikana ja isojen rankkasateiden yhteydessä, joten ne ovat varsin satunnaisia. Betonisten jätevesiputkistojen saneeraaminen pidetään säännöllisenä työohjelmassa. Saneeraukset keskitetään selkeästi rajattaville alueille.

Talousarvio 2025

Liikelaitos on valmistellut talousarvionsa lähtien seuraavista hoidettavista toiminnoista sekä katsoo tavoitteikseen toimintojen toteutumisen talousarvioon vuodelle 2025 esitetyillä määrärahoilla.

Liikelaitoksen hoitamat toiminnot

Hallinto

Asiakaspalvelu, asiakastietorekisterin ylläpito (uudet liittyjät ja omistajanvaihdokset), liittymishakemusten ja liittymis- ja käyttö sopimusten käsittely, ostolaskujen kirjaus, liittymis-, työ-, vesi- ja jätevesilaskutus, muut osto- ja myyntireskontran vaatimat tehtävät, maksuhäiriöisten vaatimat selvitykset ja toimenpiteet sekä kaikki muut liikelaitoksen toimintaan liittyvät toimistotehtävät, yleis- ja laitossuunnittelu, laitoksen toimintojen kehittäminen, lausuntojen antaminen muun muassa kaava-asioihin, rakentajien opastus kvv-asioissa, rakennushankkeiden liittymiskohtien ja padotuskorkeuksien määrittäminen, kvv-suunnitelmien käsittely, haja-asutusalueiden vesihuoltoasiat, johdotartoihin ja yleissuunnitteluun liittyvät tehtävät, talouteen ja hallintoon liittyvät asiat, johtokunnan käsittelemien asioiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvät tehtävät, tarjouspyynnöt ja tilaukset yms.

Veden hankinta

Vedenottamoiden (8 kpl) ylläpito, käyttö ja käytön valvonta, kuukausittaiset pohjavesien korkeushavainnot ja hankittavan veden laatutiedot sekä näiden raportointi Varsinais-Suomen ELY-keskukselle, vesihuollon kaukovalvontajärjestelmän ylläpito ja seuranta, vesihuollon päivystykseen sisältyvät toimenpiteet, kemikaalihankinnat ja talousveden valvontatutkimusohjelman mukaiset tehtävät.

Veden jakelu

Jakeluverkoston (749 km) kunnossapito, vesihuollon päivystykseen sisältyvät toimenpiteet, kiinteistöjen rakentamiseen ja saneeraukseen liittyvät kvv-asiat, materiaali- ja konekaluston tilaukset, vesimittarien ja venttiilien asentaminen, vesimittarien vaihdot ja mittarien koeajot sekä niihin liittyvän aineiston dokumentointi, talousveden valvontatutkimusohjelman mukaiset tehtävät (muun muassa näytteenotto ja raportointi), ns. talvimittarit ja niiden dokumentointi, runkoventtiilien korjaukset ja lisäykset.

Jäteveden johtaminen

Verkostojen (295 km) kunnossapito, jätevesipumppaamoiden (59 kpl) ylläpito huoltotöineen sekä viemäripesujen ja -kuvausten valmistelu ja ohjaus.

Jäteveden puhdistus

Jätevedenpuhdistamon käyttöön ja kunnossapitoon sekä valvontaan ja raportointiin liittyvät tehtävät, vesihuollon päivystykseen sisältyvät toimenpiteet, kemikaalihankinnat, verkostoa myöten johdettavien jätevesien puhdistaminen, kuukausittaiset velvoitetarkailut, Niinijoen ja Metsämaan pienpuhdistamojen ylläpito. Sako- ja umpikaivolietteiden käsittely.

Puhdistamolietteen kompostointi ja markkinointi

Puhdistamolietteen kompostointitoiminta, jota tulee toteuttaa Ruokaviraston myöntämän lannoittelain mukaiseksi toimijaksi hyväksytylle annetun päätöksen mukaisesti. Jätevedenpuhdistamon kuivatun lietteen kompostoinnin materiaalihankinnat, kompostituotteen valmistus, tuotteen laadun valvonta (lämpötilamittaukset ja näytteenotto vaadittavia laboratoriotutkimuksia varten) sekä kompostituotteen markkinointi. Kompostikentällä käsitellään keskusjätevedenpuhdistamolta vastaanotetut lietteet.

Laskutustyöt ulkopuolisille

Asiakkaiden tilaamat työt, mahdolliset ylikunnalliset palvelut sekä palvelut kaupungin muille sektoreille.

Vesi- ja viemäriverkostojen rakentaminen

Vesihuoltoverkostojen täydennysrakentamiseen liittyvät tehtävät, muun muassa materiaalien hankinta, koneiden ja laitteiden tilaus, yhteydet kuluttajiin, eri laitoksiin ja viranomaisiin sekä muihin yhteistyökumppaneihin. Toimiminen vahvana osapuolena ja edunvalvojana verkostojen rakentamisprojekteissa.

Edellä mainitut tehtävät hoidetaan niitä koskevien lakien, asetusten, määräysten ja päätösten mukaisesti.

Liikelaitoksen perimät maksut

Liikelaitoksen taksa sisältää käyttömaksun, perusmaksun ja liittymismaksun. Laitoksella on lisäksi erillinen palvelumaksuhinnasto.

Käyttömaksut, liittymismaksut, perusmaksut ja muut taksassa mainitut hinnat ovat yhteneväiset koko Loimaan kaupungin alueella.

Vesihuoltolain mukaan vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä niillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle. Säännöksen tarkoituksena on osaltaan varmistaa, että maksut perustuvat vesihuollon todellisiin kustannuksiin. Se ehkäisee myös vesihuollosta perittävien maksujen käyttöä piiloverotukseen. Toisaalta säännöksellä varmistetaan vesihuoltolaitoksen taloudelliset toimintaedellytykset, muun muassa varautuminen uusinvestointeihin, laitteistojen ylläpitomenoihin ja perusparannusinvestointeihin.

Peruspääoman tuotto

Yleisperusteluissa vesihuoltolainsäädännön uudistamiseksi mainitaan tuottovaatimuksen osalta seuraavaa: *Tuottovaatimuksen kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan viitata esimerkiksi valtion talousarviosta annettuun asetukseen (1243/1992), jonka 56 §:n mukaan valtion investointilaskelmissa ja muussa pääomien käytön arvioinnissa käytetään, jollei käyttötarkoituksesta muuta johdu, tuottovaatimuksena Valtiokonttorin laskemaa arvioinnin suorittamista edeltäneen varainhoitovuoden euromääräisen pitkäaikaisen lainanoton efektiivistä korkokustannusta valtiolle.*

Valtiokonttorin 15.01.2024 ilmoittama pitkäaikaisen lainanoton efektiivinen korkokustannus vuoden 2023 tietojen pohjalta laskettuna ja vuoden 2024 laskelmissa käytettäväksi tarkoitettu (nimmellinen) korkokustannus on 3,0 %.

Loimaan Veden peruspääoman korkona Loimaan kaupungille vuonna 2025 käytetään 3,0 % peruspääomasta, todeten sen sisältyvän kohtuullisen tuoton määritelmään.

Investoinnit

Investointisuunnitelman edellyttämäksi pääoman tarpeeksi talousarviovuonna 2025 on varattu 1 900 000 euroa. Investoinnit käsittävät muun muassa kaupungin kehittämisen edellyttämän vesihuoltoverkosto-osan rakentamisen, laitosrakentamisen, vesihuoltoverkostojen kartoitukset, suunnittelun sekä suunnitelmien vaatimat maaperä- ym. tutkimukset, vanhojen verkostojen saneeraukset, laitoksissa tehtävät pienehköt saneeraukset sekä uudet ja uudistettavat vesimittarit.

Suunnitelmakauden investoinnit toteutetaan vesihuollosta saatavilla tuloilla sekä lainanotolla.

Liikelaitos laatii investointien osalta erillisen investointiohjelman, jonka mukaan investointimääräraha kohdistetaan talousarviovuoden investointihankkeisiin.

TALOUSARVIO VUODELLE 2025 SISÄLTÄÄ SEURAAVAT KUSTANNUSPAIKAT**7000 HALLINTO**

Kustannuspaikka sisältää liikelaitoksen asiakkailtaan perimät liittymismaksutulot, vakinaisen henkilökunnan palkat (liikelaitoksen johtaja, työpäällikkö, 2 palvelusihteeriä, luottamushenkilöiden kouspalkkiot, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, Vesi- ja viemärlaitosyhdistyksen jäsenmaksun, kopiointi- ja toimistotarvikekustannukset, kotisivujen ylläpitomaksun, hallinto-, atk- ja palkanlaskentapalveluiden ostokustannukset, ilmoitus- ja painatuskustannukset, hallinnon posti- ja puhelin- kulut, toimistokalusteiden ja -koneiden kunnossapitokustannukset, koulutus- ja virkamatkakustannukset, alan kirjallisuuden, julkaisujen ja lehtien hankintakustannukset, lääkkeet ja hoitotarvikkeet, toimistokalusteiden hankintamenot, henkilöstön ja luottamushenkilöiden merkkipäivälahjat, virkistystoiminnan yms.

7010 VEDENOTTAMOT

Kustannuspaikka sisältää vedenottamoiden ja näihin liittyvien syöttöjohtojen ja ylävesisäiliöiden ylläpidon sekä veden laadun ja pohjaveden pinnankorkeuden valvonnan. Hankittava vesimäärä on noin 1 296 000 m³/a.

Kustannuspaikka sisältää vakinaisen henkilökunnan palkat (50 % kahden ja 25 % kahden vesilaitoksenhoitajan palkasta), lisä-, ylityö- ja varallaolokorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, osan laitoksenhoitajien koulutus- ja työvaatekustannuksista, terveydenhoitoasetuksen perusteella raakavedestä tehtävät analyysit, osan kuorma-auton sekä kahden pakettiauton vakuutus-, katsastus-, vero-, huolto- ja polttoainekustannuksista, osan hallinto-, atk- ja palkanlaskentapalvelujen ostokustannuksista, painatus- ja ilmoituskulut, osan vesilaitoksenhoitajien matkapuhelinkuluista, Sulajoen, Lähteenkorvan, Saikun, Metsämaan, Hosinhaudan, Kotasuon, Penturan, Palon ja Uotilan vedenottamoiden sekä ylävesisäiliöiden rakennusten, alueiden, koneiden ja laitteiden kunnossapitokustannukset, sähkömaksut ja puhtaanapitokustannukset, osuuden vesilaitoksen omaisuusriskivakuutuksesta, vedenottamoilla ja keskusvalvomossa tarvittavan pienkaluston, työkalujen ja toimistotarvikkeiden hankintakustannukset, vedenhankinnassa käytettävät kemikaalit (natronlipeä Sulajoki noin 12 tn/a, Metsämaa 1,5 tn/a, Palo (Mellilä) 2,0 tn/a, ym. kunnossapidossa käytettävät tarveaineet, kuljetuskustannukset (muun muassa lipeän kuljetus) kaukovalvontalaitteiston ja hälytysjärjestelmän vuosimaksut, Sulajoen ja Hosinhaudan vedenottamoiden yksityistiemaksut sekä metsänhoitomaksun.

7020 VESIJOHTOVERKOSTO

Kustannuspaikka sisältää jakeluverkon ja vesimittarien ylläpidon sekä verkostoveden laadun valvonnan aiheuttamat kustannukset.

Kustannuspaikka sisältää romutettujen vesimittarien myyntitulon, vakinaisen työsuhteisen henkilökunnan palkat (33 % työnjohtajan (tiimivastaavan) ja kolmen putkiasentajan sekä 25 % yhden vesilaitoksenhoitajan palkasta), lisä-, ylityö- ja varallaolokorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, osan edellä mainittujen työntekijöiden puhelin-, työvaate- ja koulutuskustannuksista, osan hallinto-, atk- ja palkanlaskentapalvelujen ostokustannuksista, verkostovedestä tehtävien vesianalyysien tutkimuskustannukset (Loimaalla 16 jatkuvan valvonnan ja 16 käyttötarkkailun määritystä, 4 raakaveden määritystä ja 2 lähtevän veden määritys sekä 4 jaksottaisen valvonnan määritystä kerran vuodessa; Alastarolla 8 jatkuvan valvonnan, 8 käyttötarkkailun ja 2 raakaveden määritystä ja 2 jaksottaisen valvonnan määritys kerran vuodessa; Mellilässä 8 jatkuvan valvonnan ja 2 raakaveden määritystä ja 2 jaksottaisen valvonnan määritys kerran vuodessa); Juvankallion vesitornista 1 näyte vuodessa sekä tarvittavat lisätutkimukset, osan kolmen pakettiauton vero-, katsastus-, vakuutus-, kunnossapito- ja polttoainekustannuksista, painatus- ja ilmoituskulut (muun muassa lehti-ilmoitukset työmaa-aikaisista vesikatkokista), osan työmaaparakkien sähkö- ja puhtaanapitokustannuksista, vesijohtoverkoston ja ylävesisäi-

liöiden kunnossapitopalvelut ja koneiden vuokrat, materiaali- ja kuljetuskustannukset sekä pienkalusto- ja työkalukustannukset.

7021 VEDEN MYYNTI

Laskutettavan veden määrä noin 1 037 000 m³/a.

Kustannuspaikka sisältää liittyjiltä perittävät perusmaksutulot (noin 6 600 kulutuspistettä), vesimaksutulot 1 037 000 m³ á 1,49 € (alv. 0 %), sisäiset vesimaksutulot (jätevedenpuhdistamon sekä toimisto- ja varastorakennuksen vesimaksut), 50 % vesi- ja jätevesilaskutusohjelman ja lomakepohjan ylläpitomaksuista, 50 % vesi- ja jätevesilaskutukseen kohdistuvista postituskuluista (mittarinlukukorttien lähettäminen, yhteensä noin 6 600 kpl ja vesi- ja jätevesilaskut yhteensä 3 x noin 6 600 kpl), 50 % vesi- ja jätevesilaskutukseen kohdistuvista toimistotarvikekuluista (muun muassa kopiopaperit ja kirjekuoret).

7030 VIEMÄRIVERKOSTO JA PUMPPAAMOT

Kustannuspaikka sisältää viemäriverkoston ja pumppaamoiden ylläpidon. Liikelaitoksen verkostossa johdettava jätevesimäärä on noin 1 440 000 m³/a.

Kustannuspaikka sisältää vakinaisen henkilökunnan palkat (33 % yhden, 30 % yhden, 28 % yhden ja 25 % yhden laitoksenhoitajan sekä 33 % työnjohtajan (tiimivastaavan) ja kolmen putkiasentajan palkoista), lisä-, ylityö- ja varallaolokorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, osan edellä mainittujen työntekijöiden työvaate- ja koulutuskustannuksista, osan hallinto-, atk- ja palkanlaskentapalvelujen ostokustannuksista, osan kuorma-auton sekä pakettiautojen vero-, vakuutus-, katsastus-, polttoaine- ja huoltokustannuksista, painatus-, ilmoitus- ja puhelinkulut, jätevesiviemärien ja -pumppaamoiden kuvauksista ja pesuista aiheutuvat kustannukset, viemäriverkoston ja jätevesipumppaamoiden kunnossapitopalvelut, koneiden ja laitteiden vuokrat sekä kunnossapidossa tarvittavat kuljetukset, jätevesiverkoston tukkeumien aiheuttamat vahingot yms., kunnossapidossa tarvittavat työaineet, pienkalusto ja työkalut, osan työmaaparakkien sähkö- ja puhtaanapitokustannuksista, jätevesipumppaamoiden vakuutukset sekä hälytysjärjestelmän vuosimaksut.

7031 JÄTEVEDEN LASKUTUS

Laskutettavan jäteveden määrä noin 684 000 m³.

Kustannuspaikka sisältää liittyjiltä perittävät perusmaksutulot (noin 3 300 kulutuspistettä), jätevesimaksutulot noin 684 000 m³ á 3,08 € (alv. 0 %), sisäiset jätevesimaksut (jätevedenpuhdistamo sekä toimisto- ja varastorakennus), 50 % vesi- ja jätevesilaskutusohjelman ja lomakepohjan ylläpitomaksuista, 50 % vesi- ja jätevesilaskutukseen kohdistuvista postituskuluista (mittarinlukukortit yhteensä noin 6 600 kpl ja vesi- ja jätevesilaskut yhteensä 3 x noin 6 600 kpl), 50 % vesi- ja jätevesilaskutukseen kohdistuvista toimistotarvikekuluista (muun muassa kopiopaperit ja kirjekuoret).

7033 YPÄJÄ-LOIMAA -SIIRTOVIEMÄRI

Kustannuspaikka sisältää siirtoviemäriin ylläpidon Loimaan puolella.

Kustannuspaikka sisältää vakinaisen henkilökunnan palkat (5 % yhden vesilaitoksenhoitajan palkkakustannuksista), lisä-, ylityö- ja varallaolokorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, 5 % edellä mainitun työntekijän koulutus- ja työvaatekustannuksista, osan kuorma-auton sekä kahden pakettiauton vero-, vakuutus-, katsastus-, polttoaine- ja huoltokustannuksista, painatus-, ilmoitus-, posti- ja puhelinkulut, jätevesiviemärien ja -pumppaamoiden kuvauksista ja pesuista aiheutuvat kustannukset, viemäriverkoston ja jätevesipumppaamoiden kunnossapitopalvelut, koneiden ja laitteiden vuokrat sekä kunnossapidossa tarvittavat kuljetukset, jätevesiverkoston tukkeumien aiheuttamat vahingot yms., kunnossapidossa tarvittavat työaineet, pienkalusto ja työkalut, osan

sähkö- ja puhtaanapitokustannuksista, jätevesipumppaamoiden vakuutukset sekä hälytysjärjestelmän vuosimaksut.

7041 NIINIJOEN PIENPUHDISTAMO

Kustannuspaikka sisältää pienpuhdistamon ylläpidon.

Kustannuspaikka sisältää pienpuhdistamorakennuksen ja -alueen sekä koneiden ja laitteiden kunnossapitokustannukset, jätevedenpuhdistuksessa ja kunnossapidossa tarvittavat työaineet, sähkömaksut, puhtaanapitopalvelut ja osan laitoksenhoitajien puhelinkustannuksista.

7042 KUIVATUN LIETTEEN KOMPOSTOINTI

Kustannuspaikka sisältää puhdistamolietteen kompostointitoiminnan ylläpidon.

Kustannuspaikka sisältää vakinaisen henkilökunnan palkat (5 % yhden vesilaitoksenhoitajan palkkakustannuksista), lisä-, ylityö- ja varallaolokorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, 5 % edellä mainitun työntekijän puhelin-, koulutus- ja työvaatekustannuksista, kompostilietetutkimuskustannukset, kompostointikentän kunnossapitopalvelut ja koneiden vuokrat, tuhoeläintorjuntakustannukset, kompostoinnissa käytettävät työaineet sekä kompostointikentän vuokran.

7045 KESKUSJÄTEVEDENPUHDISTAMO

Kustannuspaikka sisältää jätevedenpuhdistamon (keskuspuhdistamo) ylläpidon. Puhdistettava jätevesimäärä on noin 1 550 000 m³/a ja käsiteltävä lietemäärä on noin 1 700 tn/a.

Kustannuspaikka sisältää saostuskaivo- ja umpisäiliölietteen käsittelymaksutulot, vakinaisen henkilökunnan palkat (100 % puhdistamon vastaava hoitajan sekä 40 % yhden, 25 % yhden ja 17 % kahden vesilaitoksenhoitajan palkasta), lisä-, ylityö- ja varallaolokorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, edellä mainittujen työntekijöiden koulutus- ja työvaatekustannukset, osan hallinto-, atk- ja palkanlaskentapalvelujen ostokustannuksista, jätevedenpuhdistamon valvontamaksut, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n laskuttamat velvoitetarkkailukustannukset (jätevedenpuhdistamo, Loimijoen vesistön yhteistarkkailu, kalatalousmaksu, pohjaeläin- ja pohjasedimenttitarkkailu), laboratorionäytteiden tutkimuskustannukset, KVVSY ry:n jäsenmaksun, toimistotarvike-, painatus-, ilmoitus-, posti- ja puhelinkulut, osan kuorma-auton sekä kahden pakettiauton vero-, vakuutus-, katsastus-, polttoaine- ja huoltokustannuksista, leasing vuokrat, osan vesihuoltolaitoksen omaisuusriskivakuutuksesta, puhtaanapitokustannukset (muun muassa altaiden puhdistus / lietteenpoisto urakoitsijan toimesta), tilojen siivouskustannukset, sähkö- ja lämmityskustannukset, sisäiset vesi- ja jätevesimaksut, jätevedenpuhdistamorakennuksen ja -alueen sekä puhdistamon koneiden ja laitteiden kunnossapitokustannukset, lietteen, tarvikkeiden, kemikaalien ym. kuljetuskustannukset, pienkaluston ja -koneiden hankintakustannukset, jätevedenpuhdistuksessa tarvittavat työaineet (muun muassa ferrosulfaatti, polymeerit, bakteerit), kunnossapidossa tarvittavat työaineet ja tarvikkeet, alan julkaisut ja lehdet sekä hälytysjärjestelmän vuosimaksut.

7046 METSÄMAAN PIENPUHDISTAMO

Kustannuspaikka sisältää pienpuhdistamon ylläpidon.

Kustannuspaikka sisältää pienpuhdistamorakennuksen ja -alueen sekä koneiden ja laitteiden kunnossapitokustannukset, jätevedenpuhdistuksessa ja kunnossapidossa tarvittavat työaineet, puhtaanapitopalvelut ja osan laitoksenhoitajien puhelinkustannuksista.

7050 LASKUTUSTYÖT

Kustannuspaikka sisältää vakinaisen henkilökunnan palkat (33 % tiimivastaavan ja 33 % kolmen putkiasentajan palkoista), lisä- ja ylityökorvaukset, KVTEL- ja sosiaaliturvamaksut, vesihuoltolai-

toksen toimesta yksityisille ja yrityksille tehdyt vesi- ja viemärijohtoliitos- ja korjaustyöt sekä Loimaan kaupungin eri vastualueille tehdyt työt. Vesi- ja viemärijohtoliitoksiin liittyvistä sekä muista hinnoitelluista töistä liikelaitos perii kustannukset palvelumaksuhinnaston mukaisesti.

7160 TOIMISTO- JA VARASTORAKENNUS

Kustannuspaikka sisältää poistot.

7210 MUUT RAHOITUSTULOT

Kustannuspaikka sisältää asiakkaiden eräpäivän jälkeen maksamien laskujen viivästyskorot.

7220 KORKOKULUT

Kustannuspaikka sisältää maksuliikennetilien korot ja korkokulut lainoista.

7230 KORKO PERUSPÄÄOMALLE

Kustannuspaikka sisältää peruspääomasta Loimaan kaupungille maksettavan korvauksen (3 %).

7240 MUUT RAHOITUSKULUT

Kustannuspaikka sisältää viivästyskorot, huomautuskulut, ulosoton tilitysmaksut ja lainojen rahoituskulut.

VALTUUSTON PÄÄTTÄMÄT LIKELAITOKSELLE ASETETUT TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEET 2025

TOIMINNAN TAVOITTEET 2025

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisten talousveden laatuvaatimusten täyttäminen.

Länsi-Suomen ympäristölupaviraston 18.12.2009 myöntämän jäteveden johtamisluvan mukaisten ehtojen täyttäminen (keskuspuhdistamo).

Toiminnan tavoitteet noudattavat Loimaan kaupunkistrategian Houkuttelevat asuinympäristöt -kärkihanketta.

TALOUDEN TAVOITTEET 2025

Loimaan Veden taloutta tulee hoitaa vuonna 2025 siten, että pitkällä aikavälillä on mahdollista kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit, operatiiviset kustannukset sekä toimitilojen leasing vuokra-kustannukset.

Talouden tavoitteet noudattavat Loimaan kaupunkistrategian ”Suunnittelemme ja johdamme taloutta ja investointeja ennakoivasti ja pitkäjänteisesti” -strategista tavoitetta.

Peruspääoman tuotto

Yleisperusteluissa vesihuoltolainsäädännön uudistamiseksi mainitaan tuottovaatimuksen osalta seuraavaa: *Tuottovaatimuksen kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan viitata esimerkiksi valtion talousarviosta annettuun asetukseen (1243/1992), jonka 56 §:n mukaan valtion investointilaskelmissa ja muussa pääomien käytön arvioinnissa käytetään, jollei käyttötarkoituksesta muuta johdu, tuottovaatimuksena Valtiokonttorin laskemaa arvioinnin suorittamista edeltäneen varainhoitovuoden euromääräisen pitkäaikaisen lainanoton efektiivistä korkokustannusta valtiolle.*

Valtiokonttorin 15.01.2024 ilmoittama pitkäaikaisen lainanoton efektiivinen korkokustannus vuoden 2023 tietojen pohjalta laskettuna ja vuoden 2024 laskelmissa käytettäväksi tarkoitettu (nimellinen) korkokustannus on 3 %.

Loimaan Veden peruspääoman korkona Loimaan kaupungille vuonna 2025 käytetään 3 % peruspääomasta, todeten sen sisältyvän kohtuullisen tuoton määritelmään.

Loimaan Veden taloudelliseksi tavoitteeksi asetetaan kaupungille maksettava 3 %:n suuruinen korvaus peruspääomasta 3 977 464,37 euroa, joka vuodelle 2025 tulee olemaan 119 323,93 euroa.

Investoinnit

Vuotuiset investointimenot ovat enintään 1 900 000 euroa.

JOHTOKUNNAN PÄÄTTÄMÄT SITOVAT TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEET 2025

TOIMINNAN TAVOITTEET 2025

Laskuttamattoman veden määrä on alle 20 %. (vuonna 2023 toteutunut 22 %)

Kypsytyskentän (maanparannusaineen valmistus Kirveskallion kompostointialueella) täyttöaste elokuussa on enintään 20 % (vuonna 2024 toteutunut 20 %)

Hule- ja suotovesien määrän vähentäminen. Vähintään yhdelle alueelle tehty selvitys tai alueellinen toimenpide viemäriverkostoon johtuvista sinne kuulumattomista vesistä.

Tavoitteet noudattavat Loimaan kaupunkistrategian Houkuttelevat asuin ympäristöt -kärkihanketta.

Tyky-toiminnan ja sidosryhmätoiminnan ylläpitäminen mm. koulutuksin, messuvierailuin.

Tavoite noudattaa Loimaan kaupunkistrategian ”Olemme hyvä työnantaja” -strategista tavoitetta.

TALOUDEN TAVOITTEET 2025

Tilikausi muodostuu hieman ylijäämäiseksi. Investointeja kohdennetaan vesi- ja viemäriverkoston rakentamiseen ja ylläpitoon.

Talouden tavoitteet noudattavat Loimaan kaupunkistrategian ”Suunnittelemme ja johdamme taloutta ja investointeja ennakoivasti ja pitkäjänteisesti” -strategista tavoitetta.

LOIMAAN VESI-LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto	3 034 316	3 747 869	4 262 671	4 612 500	4 995 700
Valmiiden ja kesk.er.tuott varastomuut.	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut tuotot	7 733	0	0	0	0
Tuet ja avustukset kunnalta	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset muilta	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-1 488 548	-1 376 600	-1 618 736	-1 664 876	-1 715 463
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-768 467	-760 200	-884 227	-901 912	-938 350
Varastojen lisäys/vähennys	0	0	0	0	0
Palvelujen ostot	-720 081	-616 400	-734 509	-762 964	-777 113
Henkilöstökulut	-723 118	-810 733	-851 667	-894 760	-886 472
Palkat ja palkkiot	-582 824	-652 400	-692 800	-727 855	-721 118
Henkilösivukulut	-140 294	-158 333	-158 867	-166 905	-165 354
Eläkekulut	-122 125	-136 784	-142 059	-149 247	-147 860
Poistot ja arvonalentumiset	-711 428	-757 879	-887 000	-967 718	-1 054 813
Suunnitelman mukaiset poistot	-711 428	-757 879	-887 000	-967 718	-1 054 813
Liiketoiminnan muut kulut	-700 258	-739 533	-763 600	-763 600	-778 872
Liikeyli-/Alijäämä	-581 303	63 124	141 668	321 546	560 080
Rahoitustuotot ja -kulut	13 591	-56 362	-135 600	-126 600	-147 600
Korkotuotot	9 088	0	0	0	0
Rahoitusavustus kunnalta	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	4 623	3 500	3 600	3 600	3 600
Kunnalle maksetut korkokulut	0	0	0	0	0
Muille maksetut korkokulut	0	0	-23 000	-50 000	-71 000
Korvaus peruspääomasta	0	-59 662	-116 000	-80 000	-80 000
Muut rahoituskulut	-120	-200	-200	-200	-200
Yli-/Alijäämä enenn sat.eriä	-567 713	6 762	6 068	194 946	412 480
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	19 467	18 003	16 662	15 430	14 300
Poistoeron lisäys (-)	0	0	0	0	0
Poistoeron vähennys (+)	19 467	18 003	16 662	15 430	14 300
Vapaaehtoisten var. lisäys/vähennys	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-548 246	24 765	22 730	210 376	426 780

LOIMAAN VESI-LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2025-2027

LOIMAAN VESI -LIIKELAITOS	TP 2023	TA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toiminnan ja invest. rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-581 303	63 124	141 668,00	361 973	608 974
Poistot ja arvonalentumiset	711 428	757 879	887 000,00	967 718	1 054 813
Rahoitustuotot ja -kulut	13 591	-56 362	-138 924,00	-126 600	-147 600
Tulorahoituksen korjauserät	-7 733		0		
Toiminnan rahavirta	135 983	764 641	889 744,00	1 203 091	1 516 187
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 952 820	-1 915 000	-1 900 000,00	-1 938 000	-1 977 000
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutus	7 733		0,00		
Investointien rahavirta	-1 945 087	-1 915 000	-1 900 000,00	-1 938 000	-1 977 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 809 104	-1 150 359	-1 010 256,00	-734 909	-460 813
Rahoituksen rahavirta					
Antolainasaamisten muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-7 800		0,00		
Antolainasaamisten muutokset	-7 800	0	0,00	0	0
Lainakannan muutokset					
Pa-lainojen lisäys kunnalta			750 000,00	900 000	700 000
Pa-lainojen vähennys muilta			0,00	0	0
Lainakannan muutokset	0	0	750 000,00	900 000	700 000
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kunnalta	1 500 000	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	-49 481	0	0,00	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-4 000	0	0,00	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	95 628	0	0,00	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 542 147	0	0,00	0	0
Rahoituksen rahavirta	1 534 347	0	750 000,00	900 000	700 000
Rahavarojen muutos	-274 757	-1 150 359	-260 256,00	165 091	239 187
Rahavarat 31.12	284 549		0,00	0	0
Rahavarat 1.1.	559 307		0,00	0	0
Rahavarojen muutos	-274 758	0	0,00	0	0

INVESTOINTIOHJELMA VUOSILLE 2025-2027

Loimaan Vesi -liikelaitos	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vesilaitoksen investoinnit					
Menot	-1 952 820	-1 915 000	-1 900 000	-1 938 000	-1 977 000
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-1 952 820	-1 915 000	-1 900 000	-1 938 000	-1 977 000

5.9. Loimaan kaupungin käyttötalous yhteensä

Ulkoinen	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos% 2025/ 2024	TS2026	TS2027
Loimaan kaupunki ja vesilaitos (1)						
Toimintatuotot	8 840 176	11 697 989	12 343 628	5,52 %	12 273 457	10 566 957
Toimintakulut	-44 435 260	-48 086 293	-51 718 088	7,55 %	-52 676 555	-53 946 143
Toimintakate	-35 595 084	-36 388 304	-39 374 460	8,21 %	-40 403 098	-43 379 186
Poistot ja arvonalentumiset	-4 428 162	-4 448 015	-4 800 512	7,92 %	-5 025 311	-4 645 547
Loimaan peruskaupunki (1)						
Toimintatuotot	8 691 969	7 978 820	8 111 057	1,66 %	7 691 057	5 601 357
Toimintakulut	-44 417 177	-45 188 127	-48 514 185	7,36 %	-49 383 419	-50 595 436
Toimintakate	-35 725 208	-37 209 307	-40 403 128	8,58 %	-41 692 362	-44 994 079
Poistot ja arvonalentumiset	-3 716 734	-3 690 136	-3 913 512	6,05 %	-4 057 593	-3 590 734
Kaupunginvaltuusto (1)						
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-39 537	-54 387	-54 694	0,56 %	-45 624	-46 722
Toimintakate	-39 537	-54 387	-54 694	0,56 %	-45 624	-46 722
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0
Tarkastuslautakunta (1)						
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-20 004	-28 995	-28 999	0,01 %	-29 658	-30 695
Toimintakate	-20 004	-28 995	-28 999	0,01 %	-29 658	-30 695
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0
Keskusvaalilautakunta (1)						
Toimintatuotot	29 909	101 000	35 000	-65,35 %	35 000	35 000
Toimintakulut	-38 461	-101 000	-100 452	-0,54 %	-102 516	-104 700
Toimintakate	-8 552	0	-65 452	0,00 %	-67 516	-69 700
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0
Vaikuttajaelimet (1)						
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-4 589	-20 002	-20 006	0,02 %	20 012	20 012
Toimintakate	-4 589	-20 002	-20 006	0,02 %	20 012	20 012
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00 %	0	0
Kaupunginhallitus (1)						
Toimintatuotot	718 742	1 125 420	1 312 457	16,62 %	1 292 457	1 292 457
Toimintakulut	-6 038 881	-6 379 271	-8 939 723	40,14 %	-8 965 704	-9 171 019
Toimintakate	-5 320 139	-5 253 851	-7 627 266	45,17 %	-7 673 247	-7 878 562
Poistot ja arvonalentumiset	-20 164	-7 967	-5 597	-29,75 %	-7 624	-46 238
Sivistyslautakunta (1)						
Toimintatuotot	3 265 010	2 667 900	2 589 700	-2,93 %	2 589 700	2 589 700
Toimintakulut	-26 937 357	-27 492 364	-27 819 597	1,19 %	-28 526 166	-29 221 394
Toimintakate	-23 672 347	-24 824 464	-25 229 897	1,63 %	-25 936 466	-26 631 694
Poistot ja arvonalentumiset	-4 628	-4 242	0	-100,00 %	0	0
Elinympäristölautakunta (1)						
Toimintatuotot	4 126 484	4 084 500	4 173 900	2,19 %	3 773 900	1 684 200
Toimintakulut	-11 142 074	-11 112 108	-11 550 714	3,95 %	-11 733 763	-12 040 918
Toimintakate	-7 015 590	-7 027 608	-7 376 814	4,97 %	-7 959 863	-10 356 718
Poistot ja arvonalentumiset	-3 691 943	-3 677 927	-3 742 915	1,77 %	-3 849 969	-3 344 496
Loimaan Vesi -liikelaitos						

(1)

Poistot ja arvonalentumiset
Toimintakate

-711 428	-757 879	-887 000	17,04 %	-967 718	-1 054 813
-581 303	63 124	141 668	124,43 %	321 546	560 080

6 Tuloslaskelmaosa

Ulkoinen	Muutos%					
	TP2023	TA2024	TA2025	2025/ 2024	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	8 840 176	11 697 989	12 343 628	5,52 %	12 273 457	10 566 957
Myyntituotot	2 392 070	5 564 843	6 767 033	21,60 %	7 096 862	7 480 062
Maksutuotot	1 018 942	1 033 000	973 900	-5,72 %	973 900	973 900
Tuet ja avustukset	1 900 525	1 684 270	1 065 495	-36,74 %	1 065 495	1 065 495
Muut toimintatuotot	3 528 640	3 415 876	3 537 200	3,55 %	3 137 200	1 047 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0,00 %	0	0
Toimintakulut	-44 435 260	-48 086 293	-51 718 088	7,55 %	-52 676 555	-53 946 143
Henkilöstökulut	-24 762 444	-26 445 971	-27 340 369	3,38 %	-28 157 806	-28 707 580
Palkat ja palkkiot	-19 878 592	-21 447 609	-22 573 246	5,25 %	-23 247 664	-23 702 059
Henkilösivukulut	-4 883 852	-4 998 362	-4 767 123	-4,63 %	-4 910 142	-5 005 521
Eiäkekulut	-4 226 945	-4 309 800	-4 217 183	-2,15 %	-4 343 773	-4 428 107
Muut henkilösivukulut	-656 907	-688 562	-549 940	-20,13 %	-566 369	-577 414
Palvelujen ostot	-10 601 779	-12 133 637	-13 864 557	14,27 %	-14 007 902	-14 558 354
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 201 069	-5 502 326	-5 612 173	2,00 %	-5 629 858	-5 760 855
Avustukset	-2 059 285	-2 212 650	-2 972 723	34,35 %	-2 972 723	-2 972 723
Muut toimintakulut	-1 810 683	-1 791 709	-1 928 266	7,62 %	-1 908 266	-1 946 631
Toimintakate	-35 595 084	-36 388 304	-39 374 460	8,21 %	-40 403 098	-43 379 186
Verotulot	33 598 386	32 432 542	33 209 000	2,39 %	34 800 000	35 600 000
Valtionosuudet	10 288 226	9 571 128	10 847 871	13,34 %	10 955 000	11 174 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-367 923	-637 790	-551 800	-13,48 %	-782 800	-803 800
Vuosikate	7 923 605	4 977 576	4 130 611	-17,02 %	4 569 102	2 591 014
Poistot ja arvonalentumiset	-4 428 162	-4 448 015	-4 800 512	7,92 %	-5 025 311	-4 645 547
Satunnaiset erät	0	0	0	0,00 %	0	0
Tilikauden tulos	3 495 443	529 561	-669 901	-226,50 %	-456 209	-2 054 533
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	51 749	56 403	55 464	-1,66 %	54 009	30 531
Varausten lisäys (+) tai vähennys (-)	0	0	0	0,00 %	0	0
Rahastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	0	0	0	0,00 %	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 547 192	585 964	-614 437	-204,86 %	-402 200	-2 024 002

7. Rahoitusosa

RAHOITUSLASKELMA KAUPUNKI + VESI-LIIKEL	TP 2023	TA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 924 000	4 997 251	4 130 611	4 569 102	2 591 014
Satunnaiset erät		0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-61 000	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
Toiminnan rahavirta	7 863 000	4 877 251	4 010 611	4 449 102	2 471 014
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 210 000	-6 355 423	-6 750 000	-7 388 000	-6 787 000
Rah.os.invest. menoihin					
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	95 000	220 000	100 000	100 000	100 000
Investointien rahavirta	-5 115 000	-6 135 423	-6 650 000	-7 288 000	-6 687 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 748 000	-1 258 172	-2 639 389	-2 838 898	-4 215 986
Rahoituksen rahavirta					
Antolainasaamisten muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset -	-138 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Antolainasaamisten vähennykset +	92 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Antolainasaamisten muutokset	-46 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys		5 000 000	6 750 000	6 900 000	8 700 000
Pitkäaik. lainojen väh.	-4 871 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000
Lyhytaik. lainojen muutos	-2 000 000				
Lainakannan muutokset	-6 871 000	1 000 000	2 750 000	2 900 000	4 700 000
Oman pääoman muutokset	-81 000				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 189 000				
Rahoituksen rahavirta	-8 187 000	1 020 000	2 770 000	2 920 000	4 720 000
Rahavarojen muutos	-5 439 000	-238 172	130 611	81 102	504 014

8. Investointiosa

8.1. Investoinnit

Investoinnit yhteensä	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Investoinnit Loimaan kaupunki ja Vesilaitos							
Menot	-6 750 000	-7 388 000	-6 787 000	-3 295 000	-2 370 000	-570 000	-27 160 000
Tulot	100 000	100 000	100 000	0	0	0	300 000
Netto	-6 650 000	-7 288 000	-6 687 000	-3 295 000	-2 370 000	-570 000	-26 860 000
Kaupungin investoinnit							
Menot	-4 850 000	-5 450 000	-4 810 000	-3 295 000	-2 370 000	-570 000	-21 345 000
Tulot	100 000	100 000	100 000	0	0	0	300 000
Netto	-4 750 000	-5 350 000	-4 710 000	-3 295 000	-2 370 000	-570 000	-21 045 000
Vesilaitoksen investoinnit							
Menot	-1 900 000	-1 938 000	-1 977 000	0	0	0	-5 815 000
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-1 900 000	-1 938 000	-1 977 000	0	0	0	-5 815 000

Maa- ja vesialueet

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Maa- ja vesialueet							
Maa-alueiden ostot ja myynnit							
Menot	-300 000						-300 000
Tulot	100 000	100 000	100 000				300 000
Netto	-200 000	100 000	100 000				
Hirvikosken luonnonmukaistaminen hanke							
Menot	-50 000						-50 000
Netto	-50 000						-50 000

Maa- ja vesialueet yhteensä	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Maa- ja vesialueet							
Menot	-350 000	0	0	0	0	0	-350 000
Tulot	100 000	100 000	100 000	0	0	0	300 000
Netto	-250 000	100 000	100 000	0	0	0	-50 000

Maa- ja vesirakenteet

[Maa- ja vesirakenteet investoinneittain]

Maa- ja vesirakenteet yhteensä							
Maa- ja vesirakenteet							
Menot	0	0	0	0	0	0	0
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Netto	0	0	0	0	0	0	0

Talonrakentamishjelma

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Talonrakennuksen Hanke							
Metsämaan päiväkodin rakentaminen							
Menot			-2 350 000				-2 350 000
Netto			-2 350 000				-2 350 000

Pääterveysaseman julkisivukorjaus							
Menot	-54 000						-54 000
Netto	-54 000						-54 000
Virtaan päiväkodin rakentaminen							
Menot	-400 000	-2 400 000					-2 800 000
Netto	-400 000	-2 400 000					-2 800 000
Kartanonmäki, sähköistyksen parantaminen							
Menot	-25 000						-25 000
Netto	-25 000						-25 000
Heimolinnan peruskorjaus ja -parannus							
Menot	-50 000				-1 800 000		-1 850 000
Netto	-50 000				-1 800 000		-1 850 000

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Talonrakennuksen hankeryhmät							
Investointihankkeiden ennako-							
suunnittelu ja valmistelu							
Menot	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-600 000
Netto	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-600 000
Hyvinvointialueelle vuokratut rakennukset							
Menot	-30 000	-30 000					-60 000
Netto	-30 000	-30 000					-60 000
Sivistystoimialan erillishankkeet							
Menot	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-720 000
Netto	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000	-720 000
Kisällinkadun väestönsuoja							
Menot	-10 000	-50 000					-60 000
Netto	-10 000	-50 000					-60 000
PTS-ohjelman mukaiset saneerausinvestoinnit							
Menot	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-2 100 000
Netto	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-2 100 000

Talonrakennus yhteensä	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Talonrakennus							
Menot	-1 139 000	-3 050 000	-2 920 000	-570 000	-2 370 000	-570 000	-10 619 000
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-1 139 000	-3 050 000	-2 920 000	-570 000	-2 370 000	-570 000	-10 619 000

Kunnallistekniikka

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Kunnallistekniikan Hanke							
Turuntien kunnallistekniikan peruskorjaus							
Menot	-400 000	-200 000					-600 000
Netto	-400 000	-200 000					-600 000
Mäenpään silta							
Menot	-50 000	-650 000					-700 000
Netto	-50 000	-650 000					-700 000
Eteläkaaren suunnittelu							
Menot	-50 000						-50 000
Netto	-50 000						-50 000
Eteläkaaren rakentaminen							
Menot				-1 000 000			-1 000 000
Netto				-1 000 000			-1 000 000
Juvanportin alueen kunnallistekniikka							
Menot	-800 000						-800 000
Netto	-800 000						-800 000
Lemmensilta muutos ajoneuvosillaksi							
Menot	-40 000						-40 000

Netto	-40 000						-40 000
Hämeentie kevyen liikenteen väylän rakentaminen							
Menot	-200 000						-200 000
Netto	-200 000						-200 000
Käsityöläiskadun peruskorjaus							
Menot	-20 000		-200 000	-200 000			-420 000
Netto	-20 000		-200 000	-200 000			-420 000
Tuulensuun alue, Kenttäkuja							
Menot	-150 000	-250 000	-250 000				-650 000
Netto	-150 000	-250 000	-250 000				-650 000
Rantapuiston rakentaminen							
Menot	-150 000	-150 000	-250 000	-125 000			-675 000
Netto	-150 000	-150 000	-250 000	-125 000			-675 000
Alastaron urheilukentän kastelujärjestelmä							
Menot	-30 000						-30 000
Netto	-30 000						-30 000
Nahinlahden leikkikentän rakentaminen							
Menot	-75 000						-75 000
Netto	-75 000						-75 000
Nahkatehtaan alueen kunnallistekniikka							
Menot	-15 000			-250 000			-265 000
Netto	-15 000			-250 000			-265 000

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Kunnallistekniikan hankeryhmät							
Kadut							
Menot	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000			-1 200 000
Netto	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000			-1 200 000
Katujen päällystys							
Menot	-330 000	-330 000	-330 000	-330 000			-1 320 000
Netto	-330 000	-330 000	-330 000	-330 000			-1 320 000
Katuvalaistuksen rakentaminen ja uusiminen							
Menot	-220 000	-220 000	-220 000	-220 000			-880 000
Netto	-220 000	-220 000	-220 000	-220 000			-880 000
Puistot ja yleiset alueet							
Menot	-100 000	-50 000	-50 000	-50 000			-250 000
Netto	-100 000	-50 000	-50 000	-50 000			-250 000
Urheilu- ja ulkoilualueet							
Menot	-100 000	-100 000	-50 000	-50 000			-300 000
Netto	-100 000	-100 000	-50 000	-50 000			-300 000
Hulevesiviemäröinti							
Menot	-100 000	-150 000	-200 000	-200 000			-650 000
Netto	-100 000	-150 000	-200 000	-200 000			-650 000

Kunnallistekniikka yhteensä (ilman vesihuoltoa)	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Kunnallistekniikka							
Menot	-3 130 000	-2 400 000	-1 850 000	-2 725 000	0	0	-10 105 000
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-3 130 000	-2 400 000	-1 850 000	-2 725 000	0	0	-10 105 000

Kuljetusvälineet

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Kuljetusvälineet							
Kuljetusvälineet/tekninen							
Menot	-71 000						-71 000
Netto	-71 000						-71 000
Kuvaus	Pakettiauto kunnallistekniikkaan 40t.€, pakettiauto Tilapalveluihin 15t.€, Moottorikelkka 16t.€						

Kuljetusvälineet yhteensä	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Kuljetusvälineet							
Menot	-71 000	0	0	0	0	0	-71 000
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-71 000	0	0	0	0	0	-71 000

Irtain omaisuus

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Irtain omaisuus							
Virtaan päiväkodin ensikalustus							
Menot	-50 000						-50 000
Netto	-50 000						-50 000
Metsämaan päiväkodin ensikalustus							
Menot			-40 000				-40 000
Netto			-40 000				-40 000
Irtaimisto TEK+YMP							
Menot	-110 000						-110 000
Netto	-110 000						-110 000

Irtain omaisuus yhteensä	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	Yhteensä
Irtain omaisuus							
Menot	-160 000	0	-40 000	0	0	0	-200 000
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-160 000	0	-40 000	0	0	0	-200 000

Tarve- ja suunnittelukohteet

TARVE- JA HANKE-SUUNNITTELUKOHTEET	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Liikuntahalli, tarveselvitys ja hankesuunnitelma	käynnistetty	jatkuu	
Keskuskoulun ruokala / aamutoimintatilojen kehittäminen	käynnistetty	jatkuu	
Urheilukeskuksen päärakennus, tarveselvitys ja hankesuunnitelma	käynnistetty	jatkuu	
Puistokadun koulun pihan ja käsityötilan kehittäminen			aloitetaan
Mellilänjärven ympäristön kehittäminen		käynnistetty	jatkuu
Kalikan alueen kehittäminen			aloitetaan
Kirjastojen muuttaminen omatoimikirjastoiksi, jatkoselvitys		jatkuu	jatkuu
Varhaiskasvatuksen palveluverkko	käynnistetty	jatkuu	jatkuu
Rantapuiston rakentaminen ja torialueen kehittäminen	käynnistetty	jatkuu	jatkuu

Hallinnon tilojen tarveselvitys			aloitetaan
Mellilän asemanseudun koulun saneeraus		käynnistetty	
Hulmin alueen kulkuyhteyden selvitys		aloitetaan	jatkuu
Nuorisotilojen selvitys			aloitetaan
Alastaron yläasteen rakennuksen käyttötarkoituksen selvitys		käynnistetty	

Yhteishankkeet kaupunki ja vesi

Hanke-numero	KUNNALLIS-TEKNIikka	TA 2025		TS 2026		TS 2027		TS 2028		Yhteensä
			Loimaan Vesi		Loimaan Vesi		Loimaan Vesi		Loimaan Vesi	
HANKKEET										
95403	Turuntien kunnallistekniikan peruskorjaus	-400 000	-400 000	-200 000	-300 000					-1 300 000
95427	Käsityöläiskadun peruskorjaus	-20 000	-20 000			-200 000	-300 000	-200 000	-300 000	-1 040 000
95478	Nahkatehtaan alueen kunnallistekniikka	-15 000						-250 000	-250 000	-515 000
95420	Juvanportin alueen kunnallistekniikka	-800 000	-500 000							-1 300 000
95421	Lemmensillan muuttaminen ajoneuvosillaksi	-40 000								
95442	Rantapuiston rakentaminen ja torialueen kehittäminen	-150 000		-150 000		-250 000		-125 000		-675 000
95455	Nahinlahden leikkikentän rakentaminen	-75 000								-75 000
95405	Mäenpään silta	-50 000		-650 000						-700 000
95406	Eteläkaaren suunnittelu	-50 000	-40 000							-90 000

95407	Eteläkaaren rakentaminen							-1 000 000	-1 000 000	-2 000 000
95437	Tuulensuun alue, Kenttäkuja	-150 000	-150 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000			-1 300 000
95443	Alastaron urheilukentän kastelujärjestelmä	-30 000								-30 000
95422	Hämeentien kevyen liikenteen väylän rakentaminen	-200 000								-200 000
	KAUPUNKI	-1 980 000		-1 250 000		-700 000		-1 575 000		-5 505 000

8.2. Hankekohtaiset perustelut

TALONRAKENNUS

094206 PÄÄTERVEYSASEMAN JULKISIVUKORJAUS

Pääterveysaseman julkisivukorjaus on aloitettu 2024 ja tässä yhteydessä uusittiin julkisivuelementtien elastiset saumat sekä julkisivu on pesty, lisäksi uusittiin piha-alueen istutuksia korjaustöiden vaatimien kasvillisuuksien poistojen vuoksi.

Hankkeeseen esitetyllä määrärahalta uusitaan loput julkisivuikkunat sekä toteutetaan tarvittavat korjaukset.

094210 VIRTTAAN PÄIVÄKODIN RAKENTAMINEN

Virttaan vanhan koulurakennuksen purkaminen sekä päiväkodin rakentamisen toteuttaminen hyväksytyin hankesuunnitelman mukaisesti. Hankkeen toteuttaminen talousarviovuonna edellyttää hankinnassa suunnittele ja rakenna (SR) hankintamallin käyttöä, jossa valittu toteuttaja vastaa suunnittelusta ja toteutuksesta tilaajan vaatimusten ja tahtotilan perusteella.

Kj: Hankkeen kustannukset painottuvat vuodelle 2026, hanke käynnistetään 2025.

094205 METSÄMAAN PÄIVÄKODIN RAKENTAMINEN

Metsämaan vanhan päiväkodin purkaminen sekä päiväkodin rakentamisen toteuttaminen hyväksytyin hankesuunnitelman mukaisesti.

094302 HEIMOLINNAN SISÄTILOJEN PERUSPARANNUS JA -KORJAUS

Heimolinnan rakennus on valmistunut 1925 ja se on sisätilojen osalta peruskorjattu vuosina 1985–87 ja eritoten rakennuksen talotekniikka on tällä hetkellä elinkaarensa lopussa.

Heimolinnan sisätilojen peruskorjauksesta ja -parannuksesta on 2024 tehty hankesuunnitelma, jonka perusteella esitetään sisätilojen peruskorjauksen yhteydessä toiminnallisuuteen, esteettömyyteen sekä turvallisuuteen liittyviä parannuksia, jotka ovat järkeviä toteuttaa talotekniikan peruskorjausten yhteydessä.

Heimolinnan käyttö on vilkasta ja siellä järjestetään keskimäärin noin 250-280 eri tilaisuutta tai tapahtumaa vuodessa. Käyttäjien tarpeet ovat ajan saatossa muuttuneet ja tilojen tehokas käyttö tulevaisuudessa edellyttää

myös tilojen ja tekniikan päivittämistä nykypäivän vaatimuksia vastaavaksi esimerkiksi akustikan ja esitystekniikka valmiuksien osalta.

Kj: Vuoden 2025 investointitaso nousee, joten Heimolinnan perusparannusta tulee siirtää vuodelle 2029. Päiväkotinvestoinnit olisi hyvä toteuttaa ennen Heimolinnan perusparannusta.

094097 INVESTOINTIHANKKEIDEN ENNAKKOSUUNNITTELU JA VALMISTELU

Investointihankkeiden suunnittelu edellyttää jo hankkeen alkuvaiheessa selvitystyötä ja suunnittelua, jota ei voida tehdä omilla henkilöresursseilla ja se tullaan hankkimaan asiantuntijapalveluna ulkopuolisilta palveluntarjoajilta joko puitesopimusten kautta tai hankekohtaisesti kilpailutetulta toimijalta.

Esitetyllä määrärahalla on tarkoitus toteuttaa tarve- ja hankesuunnittelua sekä valmistella investointihankkeita toteutussuunnitteluun.

094498 PTS-OHJELMAN MUKAISET SANEERAUSINVESTOINNIT

Pitkätähtäimen huolto- ja kunnossapitosuunnitelma kattaa normaalisti 10 vuoden ajanjakson ja sitä päivitetään vuosittain tehtävien rakennusten kuntoarvioiden ja -tutkimusten perusteella. Suunnitelmassa pyritään hakemaan korjauksille se ajankohta, jolloin suurin osa kulloinkin peruskorjattavista rakennusosista on teknisen käyttöikänsä loppupäässä, mutta kunnossapidon kustannukset tai vikaantuminen ei ole kohonnut liian korkealle. PTS-suunnitelman hankkeita myös jaksotetaan toteutettavaksi esimerkiksi tilamuutosten yhteydessä.

Esitetyllä määrärahalla on tarkoitus toteuttaa Elinympäristölautakunnan päättämiä peruskorjauksia.

094415 KISÄLLINKADUN VÄESTÖNSUOJA

Väestönsuoja on vuonna 1987 valmistunut 54 neliön kokoinen väestönsuoja, joka on aistinvaraisesti todettu kosteusvaurioituneeksi.

Määrärahalla teetetään väestönsuojan korjaukset

094230 KARTANONMÄKI, SÄHKÖISTYKSEN PARANTAMINEN

Kartanonmäen rakennusten sähköjärjestelmien nykyaikaistaminen.

SISÄILMASTOKORJAUKSET, TILAJÄRJESTELYT/MUUTOSTYÖT

094299 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMIALAN ERILLISHANKKEET

Hankkeeseen esitetyillä määrärahoilla suoritetaan hyvinvointialueille vuokratuissa tiloissa terveellisyteen ja turvallisuuteen liittyviä hankkeita sekä mahdollisia tilamuutoksia.

094399 SIVISTYSTOIMIALAN ERILLISHANKKEET

Hankkeeseen esitetyillä määrärahoilla suoritetaan sivistystoimialan käytössä olevissa tiloissa terveellisyteen ja turvallisuuteen liittyviä hankkeita sekä mahdollisia tilamuutoksia.

KUNNALLISTEKNIikka

095403 TURUNTIEN KUNNALLISTEKNIIKAN PERUSKORJAUS

Turuntien kunnallistekniikan peruskorjauksen suunnittelu on käynnistetty vuoden 2024 syksyllä vesihuolto- ja hulevesiviemärilinjojen saneerauksen osalta. Suunnittelu tehdään siten, että saneeraus on mahdollisimman paljon tehtävissä kaivamatonta tekniikka hyödyntäen. Näiden suunnitelmien valmistuttua teetetään katusuunnitelma pintarakenteiden ja katutilan uudelleen järjestelyn osalta. Kadun toiseen reunaan suunnitellaan kevyen liikenteen väylä, jotta pyöräilijöiden ei ole tarpeen enää jatkossa ajaa ajoradalla ja samalla pysäköintijärjestelyjä selkeytetään. Vesihuolto- ja hulevesiviemärien osalta rakennustyöt pyritään saamaan valmiiksi vuonna 2025. Katu- rakenteiden osalta toteutus aloitetaan vuonna 2025 ja se valmistuu vuonna 2026. Samassa yhteydessä ja sa-

moilla toimintamalleilla peruskorjataan myös Väinämöisenkadun vielä saneeraamatta oleva osa. Hanke toteutetaan yhteistyössä vesiliikelaitoksen kanssa ja kustannusjaosto sovitaan suunnitelmien perusteella.

095427 KÄSITYÖLÄISKADUN PERUSKORJAUS

Käsityöläiskadun huonokuntoinen jalkakäytävä on korjattu vuonna 2024. Korjaustyöt toteutettiin siten, että vesi- ja viemärijohtojen uusimisen yhteydessä jalkakäytävän osalla ei tarvitse tehdä kaivutöitä. Vesihuoltolinjojen ja hulevesiviemäriin uusimisesta ja siinä käytettävästä tekniikasta laaditaan suunnitelmat vuonna 2025, samoin suunnitellaan kadun pintarakenteet. Toteutukseen aika on vuonna 2026. Kustannusjako kaupungin ja vesiliikelaitoksen välillä sovitaan suunnitelmien valmistuttua.

095478 NAHKATEHTAAN ALUEEN KUNNALLISTEKNIikka

Nahkatehtaan asemakaava-alueen toteuttamiseksi siellä pitää siirtää nykyistä kunnallistekniikkaa toiseen paikkaan. Lisäksi liikennöinti ja hulevesien hallinta pitää suunnitella. Vuonna 2024 suunnitelman laatiminen ei ole edennyt. Vuoden 2025 alkupuoliskolla laaditaan suunnitelma koko alueen kunnallistekniikasta sekä sovitaan kustannusten jakautumisesta kaupungin ja vesiliikelaitoksen kesken.

Kj: Alueen kunnallistekniikan toteuttamista voidaan siirtää, kun Juvan alueen toteuttaminen parantaa kaupungin tonttivarantoa.

095420 JUVAN ALUE

Juvanportin asemakaava vahvistui vuoden 2023 lopulla. Se mahdollistaa 29 omakotitontin ja kolmen rivitalotontin luovuttamisen. Kunnallistekniikan suunnitelmat on hyväksytty elokuussa 2024. Alueen kunnallistekniikan toteutuksen kilpailuttaminen suoritetaan syksyllä 2024 ja rakentaminen aloitetaan alkuvuodesta 2025. Hanke tulee valmistumaan vuoden 2025 syksyllä. Kustannusjaosta kaupungin ja vesiliikelaitoksen välillä on sovittu, että kaupungin osuus on 66 % ja vesiliikelaitoksen 33 %.

095421 LEMMENSILLAN MUUTTAMINEN AJONEUVOSILLAKSI

Aloitetaan selvitystyö Lemmensillan muuttamiseksi ajoneuvokäyttöön. Sillasta on laadittu suunnitelma 2000-luvun alkupuolella. Varataan määräraha tämän suunnitelman päivittämiseksi.

095442 RANTAPUISTON RAKENTAMINEN JA TORIALUEEN KEHITTÄMINEN

Investointiohjelmassa esitetään, että rantapuiston ja torialueen kehittämiseen osoitetaan 650 000 euroa käytettäväksi seuraavien kolmen vuoden aikana. Kehittämisen painopisteenä ensi vuoden aikana on laatia ja hyväksyä tarvittavat rakennussuunnitelmat sekä keskittyä ranta-alueen kunnostamiseen.

095476 NAHINLAHDEN LEIKKIKENTÄN RAKENTAMINEN

Nahinkaaren asemakaavoitettu alue on rakentunut nopeasti. Nahinlahden alueen kehittäminen on tämän myötä tullut ajankohtaiseksi asumisviihtyvyyden lisäämiseksi. Nahinlahden alueen kehittämisestä on laadittu yleissuunnitelma vuonna 2014. Yleissuunnitelmassa on esitetty mm. leikkipuiston rakentamista alueelle, jolloin se korvaisi nykyisen, Myllymiehenkujan vieressä sijaitsevan leikkipuiston. Suunnitelma leikkipuistosta laaditaan vuonna -25 ja mahdollisuuksien mukaan aloitetaan myös sen toteutus.

095405 MÄENPÄÄN SILTA

Mäenpään sillan eri vaihtoehtoista on laadittu selvitys vuonna 2019 ja sitä on tarkennettu vuosina 2023 ja 2024 mm. liikennetarkaisujen suunnittelulla. Vuoden 2025 talousarvioon varataan määräraha valitun vaihtoehdon suunnitelman laatimisesta. Suunnitteluvuosille varattu toteuttamisraha on suuntaa antava ja tarkentuu suunnittelun myötä.

Kj: Suunnittelua jatketaan 2025 ja toteuttaminen aikaisintaan 2026.

095407 ETELÄKAAREN SUUNNITTELU

Eteläkaaren jatkamiseksi sekä kohti Hirvikoskea että Turuntietä varataan suunnittelumääräraha. Kadun rakentamisen myötä päästään luovuttamaan uusia työpaikka- ja yritystontteja. Suunnitelmavuosille tehdään määräraha-varaus Eteläkaaren toteuttamiseksi.

095437 TUULENSUUN ALUE, KENTTÄKUJA YMS.

Siepparin-, Kopparin- ja Lukkarinkujan sekä Kenttäkujan alueen asukkailta on tullut runsaasti palautetta koskien katujen huonoa kuntoa ja hulevesien hallinnan puutetta. Myös alueen vesi- ja jätevesiviemärijohtot ovat uusimisen tarpeessa. Asukkaat ovat ilmoittaneet tehneensä aloitteen hulevesistä jo vuonna 2012. Alueesta on laadittu alustava suunnitelma hulevesien hallinnasta. Hanke on aloitettava vesi- ja viemärijohtojen uusimisella, joka joudutaan tekemään kaivamalla runsaiden ns. piilohaarojen vuoksi. Vesihuoltolinjojen uusimisen yhteydessä rakennetaan myös hulevesilinjat, jonka jälkeen korjataan katujen rakenteet. Vuoden 2024 lopulla tullaan kilpailutamaan hankkeen suunnittelu. Toteutus on mahdollista aloittaa vuonna 2025. Hankkeen laajuudesta johtuen se tulee joka tapauksessa valmistumaan aikaisintaan vuonna 2026.

095443 Alastaron urheilukentän kastelujärjestelmä

Alastaron urheilukentän nurmialueen kastelua hoidetaan manuaalisesti letkujen ja kastelulaitteiden kanssa. Kastelu aloitetaan kesäaikaan aamuisin ennen kello kuutta. Automaattisen kastelujärjestelmän rakentaminen helpottaa kastelua huomattavasti. Lisäksi kastelu saadaan ajoitettua paremmin. Vuonna 2024 pyydettiin alan toimijalta tarjousta toteutuksesta, mutta tarjousta ei saatu, joten hanke siirtyi vuodelle 2025.

095443 Hämeentien kevyen liikenteen väylä

Hämeentien varteen on välille Metsolantie Vanha-Hämeentie tarve toteuttaa kevyen liikenteen väylä. Kyseisellä välillä on runsaasti kevyttä liikennettä mm. Kauhanojan kouluun. Aiemmin kevyen liikenteen väylänä toiminut vanhan tien pohja on siirtynyt teollisuuskäyttöön eikä sen käyttäminen ole enää kevyelle liikenteelle mahdollista. Kevyt liikenne on näin ollen joutunut siirtymään ajoradan reunaan. Kohde nousi kärkipäähän myös liikenneturvallisuuskyselyssä. Väylän toteuttamisesta tullaan neuvottelemaan ELY-keskuksen kanssa, koska väylä sijoittuu ELY-keskuksen hallinnoimalla maa-alueelle. Hankkeen suunnittelu tehdään vuonna 2025 ja toteutus lienee mahdollista aikaisintaan vuonna 2026.

095411 KATUJEN SANEERAUS

Investointi määräraha käytetään useisiin pieniin kohteisiin, joilla parannetaan liikenneturvallisuutta sekä edesautetaan esteettömyyttä. Parannettavia kohteita on listattuna vuonna 2023 hyväksytyssä liikenneturvallisuussuunnitelmassa. Useasta kohteesta on laadittu rakennussuunnitelmat ja niiden toteuttaminen käynnistetään vuonna 2025.

095430 KATUJEN PÄÄLLYSTYS

Päällystysohjelma vuodelle 2025 laaditaan alkuvuodesta. Vuoden 2025 merkittävin kohde tulee olemaan Pikatien uudelleen päällystys. Päällystysohjelman laadinnassa hyödynnetään Crowdsorsa-mobiilipelillä kerättyä aineistoa katuverkon kunnosta. Päällystysohjelmasta päättää elinympäristölautakunta.

095440 KATUVALAISTUKSEN RAKENTAMINEN JA UUSIMINEN

Katuvalaistuksessa jatketaan siirtymistä led-valaisimiin. Samoin uusitaan vanhoja puupylväitä teräksisiksi ja ilma-johtoja maakaapeleiksi. Vuonna 2025 suurin muutostyö on Kaunismäenkadun loppuosan valaistuksen kokonaisvaltainen uusiminen. Lisäksi uusitaan Raviradan alueen valaistus ja mahdollisesti Peltosiin (Frantsinkatu yms.), mikäli Sallila Sähkönsiirto aloittaa alueella maakaapeloinnin.

095450 PUISTOISTUTUKSET, LEIKKIKENTÄT JA KOHDEVALAISTUKSET

Investointimäärärahalla jatketaan leikkikenttien parantamisia ja puistojen rakentamista. Melliläjärven uimapaikan parannustyöt. Elinympäristölautakunta päättää toteutettavista kohteista

095465 URHEILU- JA ULKOILUALUEET

Kuntoratojen peruskunnostuksia jatketaan Alastaron kuntoradalla, jonka vuonna 2024 aloitettu uudistus saateen loppuun. Juvan ja Alastaron kuntoratojen valaisimet vaihdetaan led-valaisimiin. Alastarolla uusitaan myös valaisinpylväitä. Melliläjärven kuntoradalle levitetään kivituhkakerros määrärahojen puitteissa. Harjureitin valais-

tuksen uusimista ledeiksi aloitetaan, mikäli määrärahat riittävät. Pappisten uimarannalle uusitaan laituri ja Leppijärven uimarannalle tehdään uusi pukukoppi. Molemmat hankkeet toteutetaan yhteistyössä yhdistysten kanssa.

095480 HULEVESIVIEMÄRÖINTI

Määrärahalla toteutetaan kuivatusta ja hulevesien hallintaa parantavia toimenpiteitä. Elinympäristölautakunta päättää toteuttavista kohteista.

9. Konsernitavoitteet

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kaupungin ja yhden tai useamman muun yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla on yksin tai yhdessä muiden kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta.

Loimaan Vesi kuuluu liiketoimintaa harjoittavana liikelaitoksena Loimaan kaupungin sisäiseen konserniin.

Valtuusto ja liikelaitoksen johtokunta voivat asettaa liikelaitokselle sitovia tavoitteita. Liikelaitokselle asetettavat tavoitteet ovat ensisijaisesti tuotantotavoitteita. Vaikuttavuutta koskevia tavoitteita on perustelua asettaa liikelaitokselle silloin, kun se vastaa toimialansa palvelujen tuottamisesta kaupungin alueella monopolina.

Liikelaitoksen tulos-, investointi- ja rahoitusbudjeteissa menojen ja tulojen sitovuus määrätään sekä valtuuston, että johtokunnan suhteen. Liikelaitoksen tulojen tulee suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset. Pitkällä aikavälillä tulorahoituksella pitää kattaa myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei rahoiteta omanpääoma-nehtoisella rahoituksella.

Ulkoiseen konserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joissa kaupungilla määräysvalta (yli 50 %:n omistusosuus) sekä kuntayhtymät.

Asunto- ja kiinteistöpoliittiset yhtiöt:

Hulmin Huolto Oy	100 %
Kiinteistö Oy Loimaan Vuokra-asunnot	100 %
Kiinteistö Oy Telkäntie	100 %
Kiinteistöosakeyhtiö Alastaro-koti	60 %

Energiapoliittinen yhtiö:

Loimaan Kaukolämpö Oy	51 %
-----------------------	------

Elinkeinopoliittinen yhtiö:

Kehitys Oy Kurittula	100 %
----------------------	-------

Kuntayhtymät:

Lounais-Suomen koulutus kuntayhtymä	45,11 %
Varsinais-Suomen Liitto -kuntayhtymä	3,55 %

Yleiset tavoitteet

Kaupungin strategiset linjaukset, omistajaohjaus ja konserniohjeet otetaan huomioon tytäryhteisöjen toiminnan suunnittelussa, ohjauksessa ja päätöksenteossa.

Yhtiöt hankkivat omistajan kannan merkittäviin investointeihin.

Tytäryhteisöjen taloudesta ja toiminnasta raportoidaan säännöllisesti.

Konserniyhteisöt ja kuntayhtymät toimivat taloudellisesti ja kannattavasti.

Konserniyhteisöjen taksojen ja maksujen tarkistukset tehdään vuosittain 2024 – 2026 taloustilanteen ja kustannuskehityksen mukaisesti.

9.1. Loimaan Kaukolämpö Oy

Omistus: Loimaan kaupunki 51 %, Sallila Energia 49%

Toiminta-ajatus:

Olemme luotettava ja vastuullinen lämmön tuottaja ja jakelija, joka tuottaa ympäristöystävällistä ja kilpailukykyistä energiaa olemalla asiakkaidensa ensisijainen valinta myös tulevaisuudessa.

Tavoitteet vuodelle 2025

Vuonna 2025 tavoitteemme on tuottaa asiakkaillemme ympäristöystävällistä ja kilpailukykyistä energiaa, vaikka markkinatilanne olisi haastava. Panostamme uusiutuvan energiantuotannon tehostamiseen ja investoimme ei-polttoon perustuvaan energiantuotantoon, varmistaaksemme kestävämmän ja edullisemman lämmöntuotannon asiakkaillemme.

Toimintaan liittyvät olennaisimmat riskit

Keskeiset toimintaan liittyvät riskit koskevat polttoaineiden saatavuutta ja niiden hinnanvaihteluita. Lisäksi varaosien ja komponenttien saatavuudessa on ollut merkittäviä häiriöitä. Suurimmat riskit johtuvat Ukrainan sodan vaikutuksista markkinoihin, mikä vaikuttaa raaka-aineiden ja materiaalien toimitusketjuihin.

Merkittäviä kehittämistoimia

Keskeisiä kehityshankkeitamme ovat lämpöakun suunnittelu ja mahdollinen investointi sen käyttöönottoon kaukolämpöverkossa. Lämpöakku parantaa valmiuttamme sopeutua tulevaisuuden tuotantotapoihin ja monipuolistaa energiantuotantoamme. Toinen merkittävä kehittämistoimi on suurten lämpöpumppujen suunnittelu ja mahdollinen investointi, jotka liitetään osaksi kaukolämpöverkkoa, mikä parantaa energiatehokkuutta ja vähentää riippuvuutta perinteisestä polttoaineesta. Lisäksi suunnittelemme sähkökattiloiden käyttöönottoa osana kaukolämpöjärjestelmää. Tämä mahdollistaa sähköntuotannon hyödyntämisen erityisesti silloin, kun sähköä on saatavilla edullisesti, mikä lisää joustavuutta ja kustannustehokkuutta energiantuotannossa.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Talousarvio on vasta suunnitteluasteella. Yhtiön hallitus päättää lopullisen talousarvion vasta sen jälkeen, kun toimittajien kanssa on pidetty marraskuussa polttoaineiden hintaneuvottelut. Vuoden 2024 talousarvioon tehtiin päivitys 25.6.2024 pidetyssä kokouksessa, kun päätettiin nostaa kaukolämmön hintaa 1.8.2024 alkaen. Talousarvion luvut perustuvat 15.10.2024 tilanteeseen ja todennäköisesti muuttuvat polttoaineneuvottelujen jälkeen.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2023	TA2024	30.6. TOT	TA2025
Toimitusvarmuus - toimituskatkoksia	99,9	99,9	99,9	99,9
Laskettu energia GWh	85,65	89	52,3	84,5
Laskutus €/MWh (alv 0%)	56	56	56	63,8
Henkilöstömäärä	6	6	6	6
Taloudelliset tavoitteet				
Liikevaihto	5 972 951	6 016 319	3 435 116	6 406 500
Liikevoitto	146 339	50 993	-41 807	409 839
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	236 053	41 694	-41 647	409 839
Nettoinvestoinnit	1 337 516	670 000	371 200	800 000

Korkotulot kaupungille	0	0	0	0
Vakavaraisuus				
Velan määrä	0	0	0	0
Lainat rahoituslaitoksilta	0	0	0	0
Lainat kaupungilta	0	0	0	0
Omavaraisuusaste, %	72,3	-	73	-
Velkaantumisaste, %	-8,8	-	-7,8	-

9.2. Hulmin Huolto Oy

Omistus: Loimaan kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Hulmin huolto Oy huoltaa ja isännöi vuokra-asuntoyhtiötä ja myy myös muuta kiinteistöihin liittyvää palvelua kaupungin muihin kohteisiin.

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoitteena yhtiöllä on toimittaa kiinteistöhuolto- ja isännöintipalveluita omavaraisesti, vaikka yhtiö tekisi investointeja. Tavoitteena on pitää huollossa olevat alueet ja kiinteistöt kunnossa. Tavoitteena on pitää toiminta kustannustehokkaana vähentyneestä kiinteistökannasta huolimatta.

Toimintaan liittyvät olennaisimmat riskit

Pitkät sairausvapaat ovat pienen yrityksen suurin toiminnallinen riski. Riskiä pyritään hallitsemaan vaihtuvilla työjärjestelyillä lomien aikaan sekä soveltuvin osin myös työnkierrolla.

Merkittäviä kehittämistoimia

Työmenetelmien kehittäminen tarpeita vastaavaksi. Lähivuosina käyttöön otettujen uusien tietojärjestelmien toiminnallisuuksia pyritään hyödyntämään mahdollisimman hyvin sekä kartoitetaan uusia mahdollisesti paremmin yhtiön tarpeita vastaavia ohjelmistoja esimerkiksi työnohjaukseen. Kehittämistoiminnassa panostetaan erityisesti hallinnollisen työn tehokkuuteen sekä vuokratuloyhtiön ja vuokra-asumisen kehittämiseen.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Tiedossa ei ole merkittäviä talousarvioon vaikuttavia muutoksia tulevalle vuodelle.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2023	TA2024	30.6.TOT	TA2025
Henkilöstömäärä	10	10	10	10
Taloudelliset tavoitteet				
Liikevaihto	671131	715 000	344003	690 000
Liikevoitto	-10100	8 500	22538	6 365
Vakavaraisuus				
Velan määrä	-	-	-	-
lainat rahoituslaitoksilta	-	-	-	-
lainat kaupungilta	-	-	-	-
Omavaraisuusaste, %				

9.3. Kiinteistö Oy Loimaan Vuokra-asunnot

Omistus: Loimaan kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Omistamiensa huoneistojen vuokraaminen.

Tavoitteet vuodelle 2025

Vuokra-asuntojen käyttöaste vähintään 92 %.

Kiinteistöjä lähdetään kehittämään asuntopoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti. Korjaukset tehdään kiireellisyysjärjestyksessä PTS-suunnitelman pohjalta. Vuonna 2025 tehtäväksi tulee julkisivujen ja putkistojen kuntotutkimuksia sekä katto- ja käyttövesiremontteja. Korjausbudjettia joudutaan kasvattamaan, jotta kiinteistöjen korjausvelkaa saadaan purettua. Asukasvaihdon yhteydessä pyritään tekemään huoneistoremontteja, jotta asunnot houkuttelevat vuokralaisia.

Toimintaan liittyvät olennaisimmat riskit

- asuntojen tyhjäkäynti, alhainen käyttöaste
- tuholaiset
- tulipalot ja vesivahingot
- huoneistojen huono hoito
- häädöt ja luottotappiot

Merkittäviä kehittämistoimia

- Asukasviestintään panostaminen, mm. ohjeistusta kierrätyksestä sekä veden- ja lämmönkulutuksesta.
- Korjausten suunnitteleminen ja toteuttaminen PTS:n mukaan.
- Käyttöasteen seuranta taajamakohtaisesti.
- Kiinteistökohtaisen vuokranmäärityksen kehittäminen.
- Koy Loimaan Vuokra-asuntojen fuusioiminen Koy Telkantie 1:n kanssa.
- Uudisrivialokohteen jatkoselvitys, mikäli hanketta halutaan lähteä edistämään.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Hyvän käyttöasteen seurauksena on pystytty toteuttamaan kiinteistöjen korjauksia tulorahoituksella. Suuret remontit ovat kuitenkin vielä edessä ja kiinteistöjen korjausvelka on suuri. Samaan aikaan aravalainojen suuret loppulyhennykset tulevat monen talon osalta maksettaviksi seuraavan kolmen vuoden aikana. Vuokrankorotuspaineita on yleisen kustannustason nousun vuoksi ja vuokria korotetaan kiinteistökohtaisesti vuodelle 2025. Vuodelle 2025 yhtiön hallitus esittää, että kaupunki myöntää vuokratiloyhtiölle 300 000,00 €:n pääomalinan, jotta korjausbudjetti saadaan nostettua ja samalla selviydytään aravalainojen loppulyhennyksistä.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2023	TA2024	30.6.TOT	TA2025
Käyttöaste, %	96	92	96	92
Vaihtuvuus, %	32	30	16,67	30
Keskivuokra / m ²	8,34	8,30	8,89	9,03
Taloudelliset tavoitteet				

Liikevaihto	2618280	2 620 000	1320200	2750000
Vakavaraisuus				
Velan määrä	3335570	2 810 000	3161570	2905113
lainat rahoituslaitoksilta	2804761	2 488 000	2630761	2074304
lainat kaupungilta	530809	322 000	530809	830809
Omavaraisuusaste, %	36,70	22	41,00	30

9.4. Alastaro-Koti

Omistus: Loimaan kaupunki 60 % , yksityiset omistajat 40 %

Toiminta-ajatus:

Ikäihmisten yksityinen asumispalvelu. Alastaro-koti on hyvin kiinteä osa Loimikotia.

Tavoitteet vuodelle 2025

Laaditun budjetin sekä taloussuunnitelman ensisijainen tavoite on saada lähivuosien (1-5 v.) aikana kerätä yhtiölle systemaattisesti hoitoylijäämää ja samalla asteittain korottaa vuosikorjausbudjettia. Hoitoylijäämällä varaudutaan tulevaisuudessa lisääntyviin ylläpito- ja korjauskuluihin talon ikääntyessä ja sitä myötä ennakoitavaan kiinteistönpitoon.

Toimintaan liittyvät olennaisimmat riskit

Toimintaan ei sisälly olennaisia liiketoiminnallisia riskejä.

Merkittäviä kehittämistoimia

Yhtiöjärjestysmuutos valmisteilla: noudatettava lainsäädäntö OYL → ASOYL.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Yhtiölle on laadittu myös taloussuunnitelma vuodelle 2025. Vuoden 2025 hoitotaloutteen kohdistuu vielä epävarmuutta johtuen yleisen taloustilanteen ja hintatason muutoksista, joskin nopeiden hintamuutosten odotetaan hiljalleen tasaantuvan. Taloussuunnitelmassa odotetaan keskinkertaista korotusta pääosaan hoitokulueristä. Lisäksi taloyhtiön edelleen lisääntyvät kunnossapitovastuut lisäävät pysyvästi vuosittain käyttö- ja huoltotöiden sekä vuosikorjauksien budjettitarvetta. Taloussuunnitelman perusteella hoitovastikkeeseen ei kohdistu kuitenkaan välitöntä korotuspainetta vuodelle 2025.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2023	TA2024	30.6.TOT	TA2025
Käyttöaste, Ilolakoti				
Taloudelliset tavoitteet				
Liikevaihto	75017	78590	29295	79590
Liikevoitto				
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	12821,86	790,0	-396,91	140,0
Investoinnit	0	0	0	0
Korkotulot kaupungille				
Vakavaraisuus				
Velan määrä	47582,17		12366,74	
lainat rahoituslaitoksilta				
lainat kaupungilta				
Omavaraisuusaste, %	96,6		98,5	

9.5. Kehitys Oy Kurittula

Omistus:

Toiminta-ajatus:

Vahvistetaan yritystoiminnan kehittymistä, yritysten kilpailukykyä sekä työpaikkojen säilymistä ja uusien työpaikkojen syntymistä. Toimenpiteet esitetään yhtiön vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa ja raportoinnissa.

Kehittämisjohtaja toimii yhtiön toimitusjohtajana.

Toiminta on ollut vähäistä.

Vuoden 2022 lopussa Kehitys Oy Kurittulan sijoitukset Kiinteistö Oy Loimaan Yrityspuistoon olivat yhteensä 31 250 € osakkeisiin (25kpl) ja 187 750 € SVOP-rahaston kautta. Kiinteistö Oy Loimaan Yrityspuisto on ostanut kaupungilta tontin Niittykulmasta hallin rakentamista varten.

Tavoitteet vuodelle 2025

Toimintaan liittyvät olennaisimmat riskit

Merkittäviä kehittämistoimia

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

9.6. Kiinteistö Oy Telkantie

Omistus: Loimaan kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Toimivan, kestävän ja kohtuuhintaisen asumisen tarjoaminen Loimaalla.

Tavoitteet vuodelle 2025

Hyvän vuokrausasteen säilyttäminen. Edelliseen vuoteen verrattuna tyhjänäolo kuukausia on ollut enemmän ja asuntola, Telkantie 5 C 1 – 4 on ollut tyhjänä 1.1.2024 asti. Nyt asuntola on vuokrattu 1.12.2024 alkaen. Vaihtuvuus on ollut melko suurta.

Toimintaan liittyvät olennaisimmat riskit

Olenaisin riski on hyvien vuokralaisten saaminen ja heidän jäämisensä paikkakunnalle. Haasteena on ollut Loimaan, myös Hirvikosken, pitäminen houkuttelevana asuinpaikkana. Jatkuvana riskinä on hyvien vuokralaisten muuttaminen isompiin kaupunkeihin opiskelemaan tai työhön.

Hyvä vuokrausaste korreloi suoraan siihen, miten hyvin taloja pystytään saneeraamaan ja välttämään korjausvelan kasvua taloyhtiössä.

Maahanmuuttaja-asukkaiden vaihtuvuus ja siirtyminen muille asuinalueille on riski.

Merkittäviä kehittämistoimia

Lähitulevaisuuden ympäristöön vaikuttava toimi tulee olemaan jätepisteiden uudistaminen. Kiint. Oy Telkantie 1 etsii myös jatkuvasti keinoja, joilla saisi asukkaat lajittelemaan roskaa. Tällä hetkellä lähes kaikki roska-astiat tyhjennetään sekajätteeneksi, koska roskaa ei osata tai haluta lajitella oikeisiin asioihin tiedotteista ja kylteistä huolimatta. Kierrätystä voisi helpottaa jätepisteen kokonaisvaltaisella uudistuksella. Hanke on vielä toteuttamatta.

Talojen energiatehokkuuteen kiinnitetään huomiota tulevien korjaushankkeiden yhteydessä. Esimerkiksi yhteiskanavapuhaltimia uusittaessa voidaan investoida lämmön talteenotto - järjestelmään. Tulevaisuudessa putkistojen uusimisen yhteydessä tulevien etäluettavien vesimittareiden uskotaan vaikuttavan taloyhtiön vedenkulutukseen. Nykyinen vuokra on sisältänyt myös vedenkulutuksen. Käytäntöä muutetaan vuoden 2025 alusta, jolloin otetaan käyttöön henkilöluvuun perustuva vesimaksu, joka on 26,40 €/hlö/kk. Vesimaksu on oikeudenmukaisempi asukkaille. Kustannustason nousu vesi- ja lämmityskuluissa puoltaa myös vesimaksun käyttöönottoa. Vesimaksujen hallinnointi lisää jonkun verran hallinnollisia kustannuksia. Vesimaksun käyttöönotto pienentää asuntojen vuokraa, mutta veden kulutuksen tuotot kasvattavat kokonaisliikevaihtoa.

Merkittävintä vuokralalossa olisi saada asukkaat tietoisiksi oman toimintansa merkityksestä asumisviihtyvyyteen, turvallisuuteen, rakennuksen kunnossapitoon, ympäristöön ja energian kulutukseen, jotka vaikuttavat myös vuokrahintaan. Asumisneuvontaa tulisi kehittää ja lisätä. Sähköisen tiedottamisen lisääntyminen ja isännöintitoimiston uudet mahdollisuudet järjestelmäviestien lähettämiseen asukkaille vähentäneet posti- ja kopiokuluja.

Kuluvalla tilikaudella on työnalla julkisivujen hankesuunnitelma. Hankesuunnitelmaa jatketaan edelleen ja se tuodaan omistajan käsittelyyn ja ohjaukseen valmistumisen jälkeen.

Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Yhtiöllä ei ole lainaa rahoituslaitoksilta. Kaikki yhtiön lainat ovat Loimaan kaupungilta saatua lainaa, joka on katsottu omiksi varoiksi. Vakuudet on eritelty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Yhtiön omavaraisuusaste ei välttämättä vastaa todellisuutta, koska käyvät arvot voivat poiketa huomattavasti ta-searvoista. Yhtiöllä ei ole korollista velkaa, joten nettovelkaantumistasetta ei ole tarpeenmukaista laskea.

Vuoden 2025 keskivuokra on laskettu ottaen huomioon käyttöön otettava henkilöluvun mukainen vesimaksu. Talousarvioissa ei ole huomioitu poistoja eikä mahdollisesti tehtäviä asuintalovarauksia. Investoinnit riippuvat vuonna 2025 julkisivusaneerauksen kustannuksista, kaupungin tahtotilasta ja rahoituksen saamisesta. Niitä ei ole otettu tarkemmin huomioon vuoden 2025 talousarviossa.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2023	TA2024	30.6. TOT	TA2025
Henkilöstömäärä	-	-	-	-
Käyttöaste, %	93	98%	98	98
Vaihtuvuus, %	18	15%	18	18
Keskivuokra / m2	7,8	7,83	7,8	8,5
Taloudelliset tavoitteet				
Liikevaihto	382 651	403 704	174 434	427 745
Liikevoitto	-249 032	147	-1 372	7 891
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-248 276	-3	-1 591	7 341
Nettoinvestoinnit	230 135			
Korkotulot kaupungille				
Vakavaraisuus				
Velan määrä	220 811	220 811	220 811	220 811
<i>lainat rahoituslaitoksilta</i>				
<i>lainat kaupungilta</i>	220 811	220 811	220 811	220 811
Omavaraisuusaste, %	4,9	4,9%	4,9	5,0